

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

CARL DEN TOLFTE

TJUGUFYRA SÅNGER

AF

JOHANNES PETRUS

FÖRSTA DELEN

SÅNGERNA I—VIII

STOCKHOLM. P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

CARL DEW TOFFTE

MAURITZ SANDER

JOHANNES RETHM

CARL DEN TOLFTE

TJUGUFYRA SÅNGER

AF

JOHANNES PETRUS

(G. P. Wallin)

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

CARL DEN TOLFTE

FÖRSTA DELEN

SÅNGERNA I—VIII.

STOCKHOLM, 1883.

KONGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER.

500
Utdrag af redogörelsen för Svenska Akademiens
offentliga sammankomst å Akademiens högtids-
dag den 20 December 1882.

”Bland de poetiska täflingskrifterna har Akademien i främsta rummet fäst uppmärksamhet vid N:o 21 **Carl den tolfte, 24 sånger**. Akademien, som funnit denna dikt i sin helhet ega förtjenster i planläggning och episk skildringsgåfva, har tillerkänt den samma Akademiens andra pris, men skulle icke hafva tvekat att tilldela författaren Akademiens högsta belöning, derest poemets samtliga sånger egt det högre poetiska värde, som utmärker vissa afdelningar. Då författaren, tidningsredaktören JOHAN PETER WALLIN, icke är närvarande, kommer belöningen att honom till-sändas.”

Författaren har, efter det arbetet prisbelönats, underkastat det samma en genomgripande omarbetning så väl hvad plan-anläggning som ännu mer hvad detaljer beträffar — särskildt i de delar, hvarpå han trott Akademiens anmärkningar syfta, — i hopp men icke i visshet om att dermed hafva afhjelpat åtminstone en del af arbetets brister.

INNEHÅLL.

INLEDNING.

Carl den tolfte	3.
Tillegnan	7.
Kriget	9.

FÖRSTA SÅNGEN.

NARVA.

Lägret vid Wesenberg	13.
Tsar Peter	18.
Hämnaren nalkas	22.
I Narva	24.
Krigsråd	27.
I morgonväkten	30.
Slaget vid Narva	32.
På stället hvila!	39.
De besegrade	42.
Trenne tåg	44.
Segrarens budskap	47.

ANDRA SÅNGEN.

DÜNA.

Vid fyllda bägare	51.
Olika vägar	56.
Irvings äfventyr	58.
Anna Roos	62.
Slaget vid Düna	66.
Midt i striden	71.
Vid stridens slut	73.

TREDJE SÅNGEN.

LITTAUEN.

På vakt	79.
Liten Karin	81.
I Carl den tolfte's tält	86.
Carl den tolfte och Piper	89.
På brandklipparen	92.

Nattlig strid.....	95.
Främmande hem.....	100.
Kowno.....	104.
Skingrade bekymmer.....	107.

FJERDE SÅNGEN.
SAMOGITIEN.

August och Aurora.....	113.
Skönhetens armé.....	116.
Anders Lagercrona.....	119.
Carl och Aurora.....	121.
Intriger.....	124.
Qvinnolist.....	127.
Ögonspråket.....	131.
Nederlag.....	133.
Kärlek och stolthet.....	136.
Den nya rekryten.....	138.
Polska bocken.....	141.

FEMTE SÅNGEN.
CLISSOW.

Varp och inslag.....	145.
Olof Skragges äfventyr.....	149.
Slaget vid Clissow.....	154.
Nytt förbund.....	160.
Slottet Stanenko.....	162.
Dödens ryttare.....	168.
I dödens skugga.....	170.
Hexan.....	174.
Drömsyn.....	176.

SJETTE SÅNGEN.
KRAKAU OCH THORN.

Krakau.....	181.
Den nyepagen.....	185.
Störd matro.....	188.
Konungens läkare.....	191.
Farlig förtrolighet.....	193.
Återseenden.....	197.
Lilla prinsen.....	200.
Bernhard von Liewen.....	205.
Tillintetgjorda anslag.....	207.

SJUNDE SÅNGEN.

MARIENBURG.

Korporalen kommer	213.
Deodatus	217.
Lycka utan morgondag	219.
Lastens tempel	224.
Samvetsqual	228.
Första kärleken	230.
Generalen kommer	233.
Varnande röster	237.
Förnedring i upphöjelsen	240.

ÅTTONDE SÅNGEN.

WARSCHAU.

Polske adelsmän	247.
De lifegna	253.
De mäktige rådslå	254.
Bordssamtal	257.
Schackdrag	260.
Svek och ränker	264.
Stanislaus Leczinsky	266.
Kungaval	270.

INLEDNING.

CARL DEN TOLFTE.

En man besjungen varde, mer ridderlig och svensk
Än Svea någon fostrat i sitt sköte.

Den hjelte varde skildrad, som frisk och fosterländsk
I Carl den tolfte träder oss till möte.

För tidehvarfvets blickar jag frambesvärja vill
En väldig kämpeskepnad, som hör det forna till:
En bild utaf dess kraft och rena seder,
Dess fromhet, tro och ära, dygd och heder.

Vår hjeltekonungs minne, må detta tecknas så,
Som det i svenska folkets bröst är skrifvet, —
Som det för alla slägten i ärans glans skall stå, —
Som det i arf af fädren är oss gifvet.

Så hafva våre skalder besjungit honom re'n, —
Så har en konstnär mejslat hans stod ej länge se'n:

En föresyn af mandom, mod och adel, —
En nordens Alexander utan tadel.

Dock icke som en halfgud på diktens pelarfot
För högt att nås af granskarblick han stånde.
Ur skingradt moln och rökverk hans drag oss träde mot,
Hur långt hans bild af tiden fjermas månde.

Han ock sin skugga kastar, från brister icke fri;
 Han hade fel, men storhet det fans ock deruti.
 Det var allenast för det lumpna, låga,
 Som ej hans bröst fick rum, hans själ förmåga.

Ej endast såsom hjelte och tapprast bland sitt folk
 Är tolfte Carl förtjent af evig ära;
 Han var en hederns målsman, för rätt och sanning tolk,
 Der lögn och list och svek förbredt sin lära.
 Hans bana var ett korståg mot skrymtan och förderf;
 Som Petrus för sin herre han grep till svärdet, djerf,
 Att dermed nedslå ondskans magt i världen;
 Han därför måste falla sjelf för svärden.

När herskarn, än en yngling, såg masken ryckt ifrån
 Den verld, han trott det rätta redligt söka,
 Och fann, hur kungavänskap var blott ett gudlöst hån
 Och politiken blott en sminkad sköka; —
 När furstar, dem han helsat som vänner och som slägt,
 Bakom hans rygg sig reste, på en gång lömskt och fräckt,
 Att snärja den, de svag och värnlös trodde,
 Uti det nät, som list och falskhet snodde;

Då tändes i hans hjerta en outsläcklig harm
 Mot all gemenhet, falskhet, flärd, förställning.
 Han höjde stolt sin fana, han väpnade sin arm
 Att å Guds vägnar öfva vedergällning.
 Han skulle lära världen hvad honom himlen bjöd:
 Att så i med- som motgång, att så i lif som död
 Är dygdens rustning starkare oändligt
 Än hvarje lastens vapen, lågt och skändligt.

Han sökte blott förskaffa det goda envåldsmagt;
 Dess sak till sin han gjorde på sin bana.
 Ej under sig en torfva han orättrådigt lagt,
 Hur länge segern månne följt hans fana.
 Men också, mött af motgång, han intet eftergaf
 Af något, hvarpå rättvist hans rike hade kraf.
 Hans tro på Gud, sig sjelf och på det rätta
 Var af det slag, som mäftar berg försätta.

Att slå det våld, som ramen på rofvet redan höll, —
 Att söndertrampa listens huggormständer
 Och att vår storhets byggnad, som redan sönderföll,
 Djerft hålla upp med stöd af svärd i händer, —
 Det var hvad Carl den tolfte sig föresatt som mål,
 Driffjädern för hans vilja, så spänstig som hans stål,
 Den röda tråd, som genomgick hans öden,
 Ledstjernan på hans väg till hjeltedöden.

Och därför skall ditt minne, du store hjeltekung,
 För alltid stråla rent och klart på jorden.
 Din föresyn skall verka på gammal som på ung
 I farans stund ibland ditt folk i norden, —
 Det folk, utaf hvars fäder en enda knappt dig svek,
 Hur långt ock lyckan slutligt ifrån din sida vek;
 Ty till dess hjertan väg du lyckats finna,
 Och nog du gjort att all dess kärlek vinna. —

Ja, nog du gjort, o konung, för att ibland ditt folk
 Bli värd att vinna evigt pris i sången, —
 Värd att som svenska ärans och tapperhetens tolk
 Din vålnad frambesvors, i bronzen fången,

På det, om oväns härar ännu en gång oss nå,
Din ande ur sitt fängsel ibland oss träda må
Att liksom förr mot fienden oss leda,
Oss modet stärka, segern oss bereda.

Men om en gång han randas, den dag af skam och nöd,
Då Svea skall af sina söner säljas, —
Då trälens lif de välja framför den fries död,
Och Engelbrektar, Sturar mer ej täljas, —
Då må du af ett doms-ord ur griften kallas upp
Att fram till striden tåga med dina gössars trupp,
Och tidens slägte, veklighetens slafvar,
I stället stige ned i edra grafvar.

TILLEGNAN.

Vid hjeltens sida ställe sig upp hans gossar blå
 Och bakom dem hans folk, de djupa leden,
 På det i krigisk forntid sig måtte spegla så,
 Sjelfpröfvande, vår nutids folk i freden,
 Att se, om vapenskölden i dag är lika blank, —
 Om släktet än kan frias för lyte och för vank,
 Och om den börda, som med knot vi togo,
 Är tyngre än hvad fädren tåligt drogo.

Min fosterjord, o Svea, du hem, du moder god
 För mig och dina söner, döttrar alla,
 Hvem skulle icke gjuta för dig sitt hjerteblod
 Och ge sitt lif, när helst du månne kalla?
 I lyckans solskensdagar hur högt du älskad var,
 Du högre dock vardt älskad i motgångs mulna dar.
 Dig, arma, kärlek gaf oändligt värde;
 Dig, svaga, han ett lejons kraft beskärde.

Dig denna sång jag egnar som ringa offergård,
 Mitt dyra fosterland, uppå ditt altar.
 Otaliga dig burit en skänk, långt mera värd:
 Den skatt af stora dåd, som du förvaltar.
 O att jag egde tusen välsignelser att ge!
 Nu blott ett ringa qväde du får ifrån mig se.
 Att med mitt lif dig tjena är jag färdig;
 O, funnes jag för dig att dö ock värdig!

Och må det höga ämne, jag här besjunga skall,
Min själ till hänryckt skaldestämning höja,
Hvars eld må genomströmma min håg, min ande all
För att i hvarje sång sin värma röja.
I minnets helga tempel, der in jag gången är,
Med altarglöd dess engel min mun må komma när,
Som fordomtima siarens af Juda,
Att orden må från rena läppar ljuda.

KRIGET.

Hvad är en krigsförklaring? Besvärjningsformulär,
 Som manar fram den skräckomgifna skepnad,
 För hvars Medusahufvud, så snart det närmadt är,
 Besvärjarn sjelf förstenad står af häpnad.
 Ty liksom Endors spöke det bringar dom och död,
 Dock mest uppå den Saul, som upp det samma bjöd.
 I tusental af år, som hunnit fara,
 Det alltid varit menskoslägtets mara.

Det spöket ännu lefver. Det vandrar hvarje år
 På någon fläck utaf den vida jorden.
 Likt Minotaurus årligt det sina offer får,
 Och ingen Theseus sätter gräns för morden.
 Vid folk- och furstetvister står upp dess Molockshamn,
 Då landets söner kastas i glöden af hans famn.
 Är han en afgud, då är den en hedning,
 Som sörjer för hans offermåls beredning.

Men när dess Juggernaut, förödelsen till gagn,
 Blir släpad fram af vilda barbariet,
 Då seklers odling krossas af hjulen från hans vagn,
 Och frihet trampas ned af tyranniet; —
 När vapenstängsel resas framför vår gamla rätt,
 Och smidd i slafvens bojor blir oafhängig ätt; —
 När våldet plundra vill med händer djerfva
 Den helgedom, vi fått af fädren ärfva; —

Då varder krig vårt nödvärn. Ur slidan svärdet fram
Mot dem, som oss med svärdet vilja tvinga!
Och blir oss striden osäll, och blir han lyckosam,
Det är en sak, hvars vigt är ganska ringa;
Ty mer än sjelfva lifvet är adlad frihet värd.
Förr'n under ok du träder, du falle vid ditt svärd!
Den, som vid trældom vigs, dess ring att bära,
I samma stund är skild ifrån sin ära. —

Kung Carl från ryske tsaren beskickning mottog nyss,
Som broderhelsning bragt att stärka freden;
Men när han fann sig mötas utaf en Joabs-kyss,
Då tändes i hans lejonhjerta vreden,
Och glömsk af ungdomslekar, förutan ro och rast,
Till hotadt landamäre han skyndade i hast
Med några få och rätten på sin sida
Mot tiodubbel öfvermägt att strida.

FÖRSTA SÅNGEN.

NARVA.

1877

LÄGRET VID WESENERG.

Det är novembermorgon och regnet drifver ner;
 För vinden stötvis smattrar det mot tälten.
 I mörkret endast skuggor af dunkel form man ser,
 Men hör, hur bundna hästar stampa fälten.
 För öfrigt allt är stilla, ty Carl den tolfte's män
 Inunder våta kappor i tälten sofva än;
 Men vaken står på väg och brygga vakten
 Att hären skydda och bespeja trakten.

Då dundra plötsligt pukslag från ett, från flera håll,
 Och deras hvirflar mellan tälten vandra.
 Af sorl och gny de följas, liksom om vreda troll
 I nattens mörker strede mot hvarandra.
 Af tusen röster ljudet förenas till ett brus;
 Gestalter hastigt skymta vid glimtar utaf ljus;
 Liksom ur myrstack komma fram allt flera;
 Det varder lif och rörelse allt mera.

Den glesa skogen plundrats på näfver, ris och löf,
 Mot flintan eld i fnösket slås af stålet;
 Kullfallna träd och stubbar till ved ha huggits af,
 Och snart mot nattligt mörker flammar bålet,
 I långa rader eldar utefter skogens bryn
 Åt båda sidor tändas, så långt kan nå ens syn.
 Af folk och hästar rundt omkring hvad vimmel
 Inunder glödbestrålad töckenhimmel!

Krubbstrecken spännas högre, fältvakter lösas af,
 Trossdrängarne med sina bördor vandra,
 Vid sina vagnar kuskar insmörja hjulens naf,
 Med skrapor rykta sina hästar andra;
 Från for- och fodervagnar det delas ut förråd,
 Och kockar ha i pannor och grytor stek och såd,
 Men innan mat och dryck åt kroppen gifvas,
 Med morgonbön och sång skall själen lifvas.

Kring rock med gula uppslag man drager åt än mer
 Lifbältet, der till venster värjan hänger.
 Sin ränsel, sitt patronkök, fastgjorda vid bandtler,
 En hvar behändigt öfver axeln slänger.
 Man trycker ned sin filthatt, trekantig, svart och stor;
 För fötterna man spännet drar åt på sina skor
 Och strama yllestrumpors band vid knäna,
 Der gula byxors rand till fäste tjena.

Så skyndar hvarje fotknekt med bössa eller pik,
 När rustad han till roten kallad varder
 Af korporaler, klädda i dräkt de andras lik,
 Fast de vid sidan bära hillebarder.
Här raskt marscherar fotfolk i led och kompani;
Der spränga fram sqvadroner, högstöfladt rytteri
 Med puffertar vid sadelknappen hängda.
 Trumpinnar hvirfla, fanor varda svängda.

När mönstring skett, i fyrkant sig leden ställa upp;
 I koppel varda ställda handgevären;
 Ur sadeln ned man stiger vid hvarje ryttartrupp,
 Och knä mot marken böjer hela hären.
 Bland sina lifdrabanter kung Carl den förste är
 Som blottat har sitt hufvud och Guds beskydd begär.
 Hvert regementes prest, som far bland söner,
 Till himlens Herre sänder krigarns böner:

*O Gud, barmhertig, helig; du fader, kärleksfull,
Som dem, i nöd dig kalla, hjälp förkunnar, —
Dig beder jag af hjertat, att du för Kristi skull
Mig nådens skydd i lif och död förunnar.
Låt dina helga englar allt jemt ledsaga mig,
Igenom alla faror, som möta på min stig!
Ty du allena tröst och räddning bringar,
När rundt omkring mig fläkta dödens vingar.*

*Bevara mig för laster, som följa kriget åt:
Roflystnad, grymhet, frosseri och kättja!
Hvad andra mig må göra, mig andra göra låt,
Belåten med min sold och fri från lättja!
Mig lär, att troget lyda min kung och mitt befäl,
Så att, hvad de befalla, af mig förrättas väl!
Men lär mig främst, att med ett kristligt sinne
Ha dina tio budord städs i minne!*

*Nu Fader vår blir läset, välsignelsen till sist,
Och alla för sig sjelfva hviska orden.
Derefter sjungs: Allena till dig, o Jesu Krist!
Jag ställer min förtröstan här på jorden.
Befäl liksom soldater med hög och mächtig röst
Deltaga uti sången, som går ur friska bröst,
Och hvarje anlet strålar af förtröstan,
När morgonrodnan lyser fram från östan.*

*Uppassare ha ordnat i sina herrars tält,
Och hästar skos vid hvarje lägersmedja.
Till morgonvarden redan är allt i ordning stäldt;
Sin bordsbön andaktsfullt soldater bedja.
En hvar med fyllda skålen sig sätter nöjd och glad,
Och alla göra heder åt bröd, åt kött och spad.
Att inre värme ge, den lilla supen
Blir delad ut och störtad utför strupen.*

En hvar nu varder språksam och lossar tungans band,
 Der ljuda skämt och skratt och glada sånger.
 Der skryta gamle bussar, hur de i fjerran land
 Ha varit med i striden hundra gånger.
 »Ack», sucka då de unga, »om slåss vi finge snart!»
 »Ja väl», de gamle svara: »då varder uppenbart,
 Om i er kropp I hafven krigarblodet.
 Ens första strid är prøfvosten för modet.»

Vid Dala regemente och Rättviks kompani
 Har Göran Lång ibland de yngre ordet;
 Och Jakob Berg och Dahlstedt och Warg ta del deri;
 Kring håll de sitta, som för dem är bordet.
 »Nå», säger Berg, »hvart tror du, att vi oss nu bege?»
 Och Lång: »Det gäller ryssen, det skolen I få se.
 Objuden har han gästtat här på orten;
 Nu skall han skjutsas ut igenom porten.»

Han tystnar, ty de varsna kung Carl och flera män
 Ifrån en gård åt denna leden rida.
 De känna lilla Stenbock, sin öfverste, igen
 Och gamle Vellingk närmast kungens sida.
 Bak dessa Leijonhufvud, Carls förste adjutant,
 Två unga bröder Bonde, Bror Rålamb, lifdrabant,
 Och pagen Krebs hos Vellingk, generalen.
 De alla rida långsamt uppåt dalen.

De alla äro klädde på samma enkla sätt,
 Men höghet röja deras ädla later.
 Och hvem bland dem är konung, den skönjes också lätt,
 Fast klädseln just är den hos hans soldater.
 Två färger blott, de svenska, uti sin drägt han tål;
 Vid hälen klinga sporrar af jern mot svärd af stål;
 Han ryttarstöflar valt af buffelläder
 Och knäppt med messingsknappar sina kläder.

Kring bara halsen lindats svart duk af ylleflor;
 Trekantig hatt han bär på bruna lockar.
 Hans handske som de andres är grof med krage stor,
 Och bältet bredt kring hans som andres rockar.
 Hans växt är smärt, en ynglings, men med en hjeltes skick,
 Med leende på läppen men eld i öppen blick.
 Förtröstan, mod och kraft hans hållning bådard;
 Med hurtig glädtighet han kring sig skådard.

Vid sidan rider Vellingk, hopsjunken, torr och grå,
 Men lugn och seg, och fint ett smil sig drager
 Ifrån hans tunna läppar och göms i skrynklors vrå,
 När svarande sin kung han ordet tager:
 »Att dröja med vårt uppbrott till Narva blifver bäst,
 Tills flera trupper anländt, åtminstone till häst.»
 Kung Carl: »Men Narva har ej tid att bida,
 Tills svärdet börjar rosta i sin slida.»

Den gamle: »Men ett fälttåg i vinterköld blir svårt.»
 Den unge Carl: »Vi slåss, så bli vi varma.»
 Den gamle: »Vid vår ankomst ej Narva mer är vårt.»
 Kung Carl: »Dess mer det utkörd ryss skall harma.»
 Den gamle: »Sägs att tsaren har åttitusen man.»
 Kung Carl: »Dess större ära att slå dem då, minsann!»
 Den gamle: »Föga munförråd vi ega.»
 Kung Carl: »Hos ryssen få vi oss förpläga.»

Han med sitt följe hunnit till dalamännens krets.
 De stält sig upp vid fanorna i leder.
 Han rider fram för fronten uti de sinas spets;
 På krigarne han vänligt blickar neder.
 »Nu, gossar,» så han talar, »så framt I hafven lust,
 I kunnen snart få pröfva med fienden en dust;
 Ty ryssarne ha lagt sig rundt om Narva,
 Och våra bröder skyndsam räddning tarfva.

Carl den Tolfte.

»Tolf mil vi ha att tåga, till dess vi hinna fram;
 Det drar en vecka, och jag vill ej dölja,
 Att vågadt satt är målet och vägen mödcsam;
 Men här må stanna den, som ej vill följa!»
 Af hären höjs ett *lefve kung Carl! Hurra!* och se'n
 Ett allmänt rop: »Vi följa vår kung hvar enda en!
 För honom fäkta vi, tills sista droppen
 Utaf vårt blod är tappad ut ur kroppen.»

Med lätt, behaglig helsning han rider dem förbi,
 Och deras hjertan tar han med sig alla.
 På fästet gör sig solen en stund ur molnen fri,
 På kungen och hans väg dess strålar falla.
 Hans svit emot de tappre till afsked vinkar huldt;
 De unga Bonde nicka och le förhoppningsfullt,
 Och utåt fältet långs med krigarraden,
 Till andra trupper drager kavalkaden.

TSAR PETER.

I purpurklädda tältet tsar Peter för sig har
 En karta öfver söderns land och nordens.
 Med krita nya gränser han för sitt rike drar,
 Tills vidden blir så stor som halfva jordens.
 Han ler förtjust, men störes af en kosack-kapten,
 Af kammarherren införd på oförmögna ben.
 I sina drömmar, störd blir tsaren retad;
 Sitt långa hår han skakar vildt, förtretad.

Kosacken under knäfall framräcker sin rapport;
 Den är från Scheremetjeff, generalen,
 Som sändts att hejda svensken, men skrifver nu helt kort,
 Att, nödd, han utrymt Pyhäjoggi-dalen;
 Förty så snart hans förtrupp på andra sidan bron
 Af fienden fick känning, så flydde hvar squadron,
 Qvarlemnande på stranden foderlassen,
 Och så vardt svensken herre öfver passen.

Men tsarens panna mörkröd har blifvit efter hand,
 När del af denna skrifvelse han tager,
 Och krökta öfverläppen med skäggets smala rand
 Upp under näsan fnysande han drager.
 Med passaren i handen och arm i högsta hugg
 Han med den andra griper kosacken i hans lugg;
 Hans hvassa ögon, svarta, små och bistra,
 Trevinkliga som hål af dolkar, gnistra.

Då varseblir han plötsligt på mannens kläder blod,
 Som knappt har torkat än, och lugn han säger:
 »Så fins det ändå några, som till försvar haft mod;
 Du röda tapperhetsmedaljer eger.»
 »Ja,» börjar denne skryta, »uppå vårt återtag
 Invid en skog jag fotspår i fallna frosten såg.
 Vi följde dem till skogs till hemlig kula,
 Der bönder, barn och qvinnor ämnat jula.

Vi rundt om deras gömsle oss stälde tätt i ring,
 Men farligt var det att det undersöka.
 Med lock och pock och härskri vi vunno ingenting,
 Tills eld vi tände upp att ut dem röka.
 Ha, ha! med eld i håret de slutligt kröpo ut,
 Hi hi! och sprungo nakna mot våra sträckta spjut.»
 Han glömmer att sig skicka underdånigt;
 Med läppar bleka än han skrattar fånigt.

»Ut med dig!» rasar tsaren, »och glöm ej mer, din hund!
 Att snygga upp dig, förr'n till mig du träder!»
 Han springer, men en annan är der i samma stund,
 Och lyckligtvis har denne rena kläder.
 Från Scheremetjeff budskap han likaledes bär:
 »Jag tycks ha fått de sämsta uti vår hela här;
 De Silamäggi-passet öfvergifva,
 Förr'n svensken ens de hunnit varseblifva.»

Lugn tsaren tar en penna och skrifver så till svar:
 «Skjut dessa fega, dem jag ej behöfver,
 Och främst bland dem den ynkrygg, som första brevet bar.
 Guds död! Jag eger folk tillräckligt öfver.» —
 Derefter öfver golfvet han vandrar af och an.
 Af lägreets lif der ute han sorlet höra kan;
 Likt dånet uti stort Moskva det slamrar,
 Det sjuder, brusar, klappar, hugger, hamrar.

Han tänker: »Det är dånet ifrån min hufvudstad,
 Som håller på att byggas här i viken.
 Från alla jordens länder hit draga skepp åstad;
 Hit skynda sändebud från alla riken.
 Här någonstads vid hafvet på nu så ödslig plats
 Du skåda skall i morgon hvad tempel och palats,
 Som byggts i natt af millioner trälar;
 Ty min är viljan, som en hvar besjälär.

Men halt! Den mark jag trampar är ännu icke min,
 Och skyndsamt närmar sig den rätte egarn.
 Emellan tvenne koppel jag snarligt stänges in
 Och blir ett fångadt byte strax för jägarn.
 Nej, fly i dag jag måste. Min här han skingre fritt;
 Men jag skall återkomma och landet skall bli mitt.
 Kung Carl de bästa har, men jag har mängden,
 Och dermed segrar hvem som helst i längden.

Men när nu så jag ensam är hela Rysslands själ,
 Skall här jag lif och frihet äfventyra?
 Nej! Målet har jag utsett och har i sigte väl;
 Men varsamt måste jag emot det styra. —
 Mikailovitsch! gå genast till fältmarskalk de Croy!
 Du hit vid återkomsten skall honom med dig ha.»
 När pagen gått och tsaren ensam blifver,
 Till Scheremetjeff än en gång han skrifver:

»I fall du icke verkstält min förra order re'n,
 Så skicka ej de fega än ur tiden!
 Du har att vänta mera besked om saken se'n,
 Så snart vi här med svensken börjat striden.»
 Han tänker: »De till mängden ju höra, äfven de;
 Och, om de skola offras, må det i striden ske.»
 Så snart de Croy är kommen, pröfvar tsaren
 Sin öfvertalningskonst, i list förfaren:

»Nu kommer Carl i fällan. Jag tjugutusen man
 Vid Pleskov har, dem hemta strax jag ämnar
 Samt falla Carl i ryggen, att ej han undfly kan.
 Åt dig befålet här till dess jag lemna.»
 De Croy: »Jag tar det icke; jag är en främling än.
 Som fånge jag behandlats af Er och edra män.
 Ert folk jag känner ej, dess språk ej heller.
 Hur skall det gå, i fall en strid det gäller?»

Nu varder tsaren vredgad: »Och tror du, att jag dig
 Till fältmarskalk för ro skull hafva ville?
 Nej, när jag nu dig städslat, du ock skall tjena mig.
 Är värfvet svårt? Än se'n? Du har ju snille.»
 De Croy: »Ni nämner snille, här fordras mycket mer.
 För öfrigt: jag ej trugat min tjenst och mig på Er;
 Och som jag icke ens fått städselpengar,
 Jag säger upp min tjenst bland edra drängar.»

»Jag är förlorad!» ropar tsar Peter der han går
 Och häftigt upprörd vrider sina händer.
 Gällt, öfverljuddt han skriar och sliter af sitt hår,
 Tills med ett språng han till de Croy sig vänder,
 Omfamnar honom häftigt och smeker honom mildt
 Och kysser honom ifrigt och ber och snyftar vildt,
 Och vännens anlet, som till sitt han sluter,
 Med sina tårar ymnigt han begjuter.

De Croy, som icke bäfvat för tsarens vrede nyss,
 Begynner vid hans smekningar att rädas.
 Det är som om ett lejon åt honom gett sin kyss:
 Af raseri dess smek tör efterträdas.
 Och derföre han lofvar på tsarens bön till slut
 Att öfverta befälet, dock endast veckan ut.
 Och tsaren ögonblickligen sig lugnar
 Likt barn, som man med åtrådd gåfva hugnar.

HÄMNAREN NALKAS.

I köld, igenom dimma, uti noverbernatt
 Den svenska hären fram mot Narva tågar.
 På dyigt djupa vägar kolonner skrida matt,
 Dem trötthet tynger och dem hunger plågar;
 Ty rundt omkring är landet förödt af eld och svärd;
 Bland hyddornas ruiner ses lik vid slocknad härd;
 Ej fins ett lif i hela byalaget;
 Mordengeln vid hvart hus haft svärdet draget.

Det enda, hvarför mörkret välkomnas af en hvar,
 Är att det alla fasans syner döljer,
 Dem ögat annars ständigt om dagen för sig har,
 Och hvilkas minne själen städs förföljer.
 I midnattsmörker hären går fram vid Hakhofs qvarn,
 Der spetsade på störar qvarsitta lik af barn.
 Förbi i natten glida tysta hopar,
 Men broderblod bredvid till himlen ropar.

Emellan tvenne furor är spikad fast en slå,
 Från hvilken öfver vägen liken hänga.
 Djupt under dem är marken med kol och aska på;
 Mot svensken vidrigt os och brandlukt tränga.
 Se! härens bloss belysa med rödt och flyktigt sken
 Svartstekta kroppar, fästa vid slån med sina ben.
 Igenom denna port nu tåget skrider,
 Och harmen bittrare än hungern svider.

Vid Silamäggi kyrka på stolpen höjts ett lik,
 Som klädts till prest med armen sträckt åt vägen.
 I kappa klädd och krage, vägvisarmärke lik,
 Den döde peka tycks mot Narva trägen.
 Hans fingervisning följes: inunder stelnad arm
 I snön går hären ljudlös, men sjudande af harm;
 Och pastor Nordberg, som till sällskap eger
 Sin embetsbror Beronius, sakta säger:

»Så smyger hämden, rustad, i brottets färska spår
 På dunkel stig, som ej förbrytarn anar.
 Mot målet, liksom vägledt utaf instinkt, den går
 Och genom alla hinder väg sig banar.
 Allt, hvad i mörker gömdes, en gång skall varda röjdt,
 Och straffet alltid kommer, fast någon gång fördröjdt;
 Ty himlen skipar sjelf för mensko-ätten
 Oeftergiftigt vedergällningsrätten.»

I NARVA.

Borgmästar Dittmer stiger med kommandanten Horn
 Vid smala stänger uppför branta trappor.
 Vid klockorna de stanna i Jakobskyrkans torn;
 För bister nordan fladdra deras kappor.
 Igenom öppna luckor åt alla håll de se;
 Som gräshoppsvärmar massor kring staden rundt sig te.
 Väl riktas kikare mot fjerran himmel,
 Men ingen ände syns på lägrets vimmel.

Likt svarta jättegördlar, likt midgårdsormar två,
 Belägringsverken ringla sig kring staden.
 I batteri och skansar folkmassor svarta stå;
 Af andra bökas grafvar upp med spaden.
 Tvärs näset från Joala till Camperholm och från
 Ivangorod åt söder på andra sidan ån
 Det dånar, skjutes, trummas, stöts i lurar,
 Och bomber susa öfver stadens murar.

Bekymrad Horn förklarar: »Halfannan månad gått,
 Se'n kungen skref, att hit han var på vägen;
 Men intet om hans ankomst ännu vi höra fått,
 Och dag för dag försämras våra lägen.
 Hvar dag allt mera näsvist blir ryssarnes patrask;
 Af fästningens besättning är knappast hälften rask.
 Re'n öfver brist på mat och krut det klagas;
 Den största sparsamhet bör iakttagas.»

De begge männen klättra till gatan ned igen,
 Der kulor och granater kring dem fräsa.
 För deras fötter faller en pil och, fäst vid den,
 Ett viradt papper, hvaruppå de läsa:

*Stadsboar! om I öppnen godvilligt eder port,
 Skall privilegiens mångfald af tsaren ges er ort;
 Försmån I åter af hans godhet värdet,
 Er stad blir rof för eld, och I för svärdet.*

»Ja sådant», säger Dittmer, »oss möter hvarje dag.»

»Jag undrar», frågar Horn, »om menigheten
 Sig låter lura? Folket Ni känner mer än jag.

Männ' det skall sätta tro till lögnprofeten?»

Och Dittmer: »Dessa papper af stadens borgerskap
 Hopsamlas och betraktas som riktigt rara kap.

De återsändas, rifna uti smulor:

Förladdningar för borgargardets kulor.»

»Bra!» ropar Horn. »På Eder alltså jag lita kan.

Vår svaghet håll, om möjligt, dold för alla!

Hit ha ock bönder flyktat, Ni vet, femhundra man,

Dem jag till öfning låtit sammankalla,

Så att, när kungen nalkas att ryska ynglet slå,

Med nittonhundra gossar till hjälp vi kunna gå,

Farväl! När nästa gång vi byta helsning,

Må Gud ha hört vår bön och sändt oss frälsning!»

I hemmet Horn sin hustru Helena söker opp.

»Vårt bröd och allt vårt mjöl är slut», hon säger;

»Och jungfrun fick ej köpa, hvarthän hon också lopp.

Männ' ingen mer förråd i staden eger?»

Horn skrattar: »Tokerier! Än har det ingen nöd.

Men hör! I fall nu verkligt vi skulle sakna bröd,

Säg hvad du skulle välja? Hvilketdera:

Att svälta eller att kapitulera?»

»Och sådant kan du fråga!» till svar hon harmset ger.
 »Jag trodde, att du bättre känt din maka
 Och lärt, att qvinnor hinna ett stycke framom er,
 Så snart det gäller vänta och försaka.
 Nå säg! Är nöd å färde?» Han tiger en minut,
 »Nej», svarar han, men rodnar, och hon går stilla ut.
 Der leka deras barn på husets trappa;
 Hon ropar till dem: »In att roa pappa!»

Och Märta, Malin, Ebba och lilla Ingeborg
 Med helsa, lif och fröjd mot honom storma,
 Eröfra strax hans tankar och drifva ut hans sorg
 Och vakt mot allt betryck kring honom forma.
 Men lyss! Hvad dofva fjerrskott! Ett, två, tre, fyra, fem.
 Han räknar deras antal; till sexton får han dem.
 Svensk dubbel-lösen! ljuf musik var ljudet;
 Befriarn kommit, är det glada budet.

»Helena! kom att glädjas med oss! Kung Carl är här!»
 Sin hustru ropar Horn och säger sedan:
 »Nu kan jag det bekänna, när faran öfver är:
 I nöd och brist på allt vi voro redan.»
 Hon sätter sig hos honom och svarar med en kyss:
 »Jag visste det; jag såg det uppå din panna nyss.
 Men hvarför unna mig ej mer än Märta? —
 Att af din fröjd få del, men ej din smärta!»

KRIGSRÅD.

Det mörknar. Svenska hären har tågat dagar sju
 Då gör han sista halt en mil från Narva.
 Af kärr är trakten uppfylld och luften rå ännu;
 Förfriskning, hvila folk och hästar tarfva;
 Men ej en bit det finnes för någondera kvar,
 Och hvila måste tagas inunder himmel bar,
 Emedan efter blifvit lägertrossen.
 De fastande sig sprida utmed mossen.

Och tätt vid hvarje stockeld de trötte slå sig ner;
 Som täcken bredas våta kappor öfver.
 Ett hårdt och ojemnt läger den hårda marken ger,
 Dock ej på sömnen vänta man behöfver;
 Han kommer, fridomgifven, så lugn, så tyst och still,
 Och oförmärkt han trycker dem ögonlocken till;
 På bleknad kind han skogsluft andas neder,
 Och helsans rodnad sig deröfver breder. —

Men unge Carl ej hvilar, med sina främste män
 Han håller råd uti en simpel ria.
 — Af gård, till grunden nedbränd, hon ensam kvarstår än. —
 Från mörkret pertors bloss den knappt befria.
 I krets på golfvet chefer och generaler stå;
 Från alla hufvud svälla peruker, svarta, grå.
 Allenast unge kungen sjelf har ingen;
 Med blicken liffig står han midt i ringen.

Der framstå Magnus Stenbock och Arvid Horn, de två,
 Som varit Carls förvägna jagtkamrater.
 Högt Rehnsköld bär sitt hufvud med lockars svall uppå
 Och stolt, som stode han framför soldater.
 Varmblodig, frank och brådsint, till ord och handling snar,
 Han än, fast femtiårig, en ynglings kynne har.
 Hans kind är röd af fina ådergrenar;
 Blå glänsa fram hans hvälfda ögonstenar.

Den gamle tappre Bleckert Wachtmeister synes der,
 Knut Posse, som är chef för kungens garde;
 Och Vellingk, Maidel, Ribbing ha höga grader här:
 De generaler alla nämnda varde.
 Reh binder med sitt träben och öfverste Mellin,
 Anförare för finnar, stå fram med vigtig min.
 Bak desse kan man Tiesenhausen spana,
 Anförare för Estlands adelsfana.

För helsingarne Knorring som öfverste står fram.
 Carl Gustaf Roos för Nerikes-Vermlands skara.
 Här fälttygmästarn Sjöblad står lugn och allvarsam,
 Som när kanonerna han låter klara.
 Der lemnar kvartermästarn von Ehrenschantz besked
 Om ortbeskaffenheten just der på Narvas hed;
 Han bredt en karta på det lilla bordet.
 Samtalet börjat. Vellingk nu har ordet:

»Vi hit ha haft så brådtom, att nu vi borde väl
 Få hemta andan, förr'n vi börja strida.
 Minst dygnet bör man hvila, ty ingen kristen själ
 På benen orkar stå i morgon tida.»
 De äldre tyckas anse, att detta råd är bäst;
 Men motsatt mening röja de yngre, Stenbock mest.
 På honom blicka nu hans krigskamrater;
 Till växten minst, han qvickast är i later.

»Att hvila», säger denne, »det lärer nog gå bra,
 Om man i hjäl vill svälta med det samma.
 Men om vi, ännu arga, gå på, när fart vi ha,
 Skall pocker säkert ryssarne anamma.»
 Småleende står kungen, betraktar dem och lyss;
 Han teg, men ögat glänste vid Stenbocks votum nyss.
 Han vänder sig, med hand på värjans fäste,
 Till Rehnsköld, som i kretsen är den näste.

»Vi böra», menar denne, »på fienden gå löst
 Så raskt, att ej vårt ringa tal han märker;
 Ty tsaren sina massor så trångt har sammanföst,
 Att deras trängsel oss vid angrepp stärker.
 Vi må dock ej på näset oss breda ut för vidt;
 Vi spränge först kolonnvis den ryska kedjans midt,
 Att hälften må till hvar sin sida trängas
 Och så vid flodens vatten innestängas.»

»Ja», ropar Carl, hvars ögon och kinder äfvenså
 Af eldigt mod och ungdomsifver låga,
 »Just så jag tänkt mig saken. Bra kommer det att gå.
 Vi hafva mer att vinna än att våga.
 Jag känner mina gossar; de lärt sig marsch framåt
 Och kunna fäkta; mera behöfs ej på vår stråt.
 Vi sjelfve hafva blott att visa vägen
 Och gå i spetsen. Är det tydligt? Sägen!»

I MORGONVÄKTEN.

Ännu novembersolen ej hunnit stiga upp
 Sydostligt öfver Hermansbergets kullar.
 Då kraftigt slås reveljen för morgonsömnig trupp.
 Från ryska lägret ljud af larmskott rullar.
 Ifrån det svenska sändas raketer upp med fart,
 Och strax från staden andra mot mörkret lysa klart.
 På knä kung Carl och hären hålla korum,
 Hänskjutande sin sak till himlens forum.

Derefter han för fronten af leden rider fram,
 Och allas ögon sig till honom höja.
 Att se hans trygga hållning är anblick hugnesam;
 Hans ögon mod och hopp och helsa röja.
 Med ifrighet han motser bataljen som en fest,
 Och samma känslor lifva — så tycks det — ock hans häst.
 Så far han, der hans här är uppstald vorden,
 Och kort och käckt som svärdshugg falla orden:

»Rätt nu så börjar striden. Stån på er, gossar blå!
 Nu gäller det att segra eller falla.
 En äkta svensk han känner blott ett af dessa två,
 Och äkta svenskar äro här vi alla.
 Väl tiodubbelt större är fienden mot oss,
 Men svenskar äro vana att så mot ryssar slås;
 Och när de fäder, hvarifrån vi stamma,
 Förmådde slikt, förmå nog vi det samma.

I hafven läst om Goliat. Nu står han här invid.
 Likt David månde vi besegra jetten.
 Hans öfvermod skall komma på skam i denna strid,
 Hans flisteer flykta öfver slätten.
 Ej åldring fins, som minnes, att svensken kufvats har,
 När strid det gäلت för sanning och rätt och lands försvar.
 Så må vi med Guds hjälp gå på i striden,
 Och *med Guds hjälp* är lösen under tiden.»

Så talar han och blickar på sina tappre män
 Med lugn och tillförsigt och segeraning.
 Hans kämpar skåda rörde till honom upp igen;
 De ha förstått hans tillitsfulla maning.
 Ny glans ur hvarje öga nu skimrar fram i hast;
 Kring vapnen sina händer de krama mera fast;
 På bleka kinder högre färg sig tänder;
 Till alla hjertan hoppet återvänder.

Ej fins bland dem en enda, som icke tror sig gå
 Med tolfte Carl mot segerrika öden.
 Ej fins bland dem en enda, som ej är nöjd också
 Att när som helst för honom gå i döden.
 Han, än ej nittonårig, med sådan envåldsmagt
 Beherskar dessa hjertan, dem sig han underlagt.
 Den tanken föds hos alla ofördröjligt:
 Med Gud och tolfte Carl är allt oss möjligt.

Hör! Carl den tolfte krigssång musiken spelar upp.
 Till egen låt har Stenbock skrivit orden.
 De lärt sig begge redan, och nu i samlad trupp
 De sjunga med; en kör är hären vorden.
Marsch bussar! så de sjunga, *gå på i Herrans namn!*
Oss vinkar genom strider en evig äras famn.
Den, som för fosterland och konung blöder,
Han älskad är af Gud och sina bröder.

*Ej fienden oss skrämmer, hur väldigt är hans tal;
 Hur mordiskt än han skriar högt och ropar.
 Till häst, till fots han brede utöfver berg och dal
 Oöfverskådligt sina täta hopar.
 Vi deruppå ej akta, fastän vi äro få;
 Ty inför Herren äro vi många nog ändå;
 Och spörjas skall, hur städer, folk och länder
 Bli frälsta genom våra tappra händer.*

*Hallå, I blåa gossar! Hailå, hör, trumman går!
 I ordning hafven pliten och gevären!
 Valdthornen muntert klinga; man svenska marschen slår;
 Till segertåg den kallar hela hären.
 I Svea landets hjeltar, så ställen Eder opp!
 Framåt i slutna leder, framåt med mod och hopp!
 Ja, låtom oss gå på och tappert strida;
 Ännu står Gud på Svea konungs sida.*

SLAGET VID NARVA.

Marsch, framåt marsch! Se tecknet: raketerna i skyn!
 Signalen svenskarne till angrepp kallar.
 I sex kolonner rycka de fram från skogens bryn
 Mot ryssarnes förskansningar och vallar.
 Fotfolket sina renslar i skogen från sig lagt
 Och samlat ris i knippen, som till dem blifvit sagdt.
 De skämta: »Ryssarne vi gå att aga,
 Och därför må vi riset med oss taga.»

På högra flygeln Vellingk fotfolkets ledning har;
 Wachtmeister der befaller rytteriet.
 Till venster under Rehnsköld sig ordnar en och hvar,
 Och under Maidel står infanteriet,
 Réserven under Ribbing; och hvarje särskild kår,
 Af sina chefer anford, med fart till anfall går.
 Åt alla sidor ila adjutanter
 Vid spel och pukors dån från alla kanter.

I spetsen grenadierer på begge flyglar gå
 Och vestmanländingar och finnar äfven.
 På högra flygeln gardet och helsingar också
 Långs kärrets rand gå fram bland torra säfven;
 Dalkarlarne på venstra, vermländingarne ock,
 Derjemte Carl den tolfte med lifdrabanters flock.
 Till begge flyglar skiftats rytteriet;
 På Hermansberget står artilleriet.

Men hvarutaf förmörkas så plötsligt luftens rymd?
 För häftig vindstöt fladdrar hvarje fana.
 Utaf ett digert stormmoln är hela himlen skymd,
 Och töcknigt snöglopp döljer härens bana.
 »Kamrater! denna molnstod oss Herren skickat har.
 Se, hur den tätt framför oss mot ryska lägret drar,
 Att fienden ej ser, hvarthän vi vandra!»
 Så ropa svenske krigsmän till hvarandra.

»Löpgrafven här vi hinna. Ned, ned med allt vårt ris!
 Spring öfver se'n på spänstig bro af vidja! —
 Fördömdt! den sjunker undan, och vattnet, kallt som is
 Och tjockt som välling, stiger till vår midja.
 Likgodt! framåt ditöfver och uppför vägg af ler! —
 Framåt med dragen värja! Förpålningarne ner!
 Slå desse spanske ryttare i skallen! —
 Hurra, vi stå på krönet utaf vallen!» —

Carl den Tolfte.

Med bäfvan ryske knekten för sina ögon ser
 De svenske bistert blickande soldater,
 Dem han har lärt att hata men frukta ännu mer
 Som idkare af hemska trolldomsdater.
 I underjordisk skepnad de slå med skräck hans sinn':
 I blå och gula lågor han ser dem svepta in.
 Gevären sticka fram ur töcken gråa,
 Och ur en molnvägg träda rockar blåa.

Förr'n ryssarne med häpnad förnummit saken rätt,
 Ha svenskarne från vallen hoppat redan.
 Som vuxna upp ur jorden, de stå i lägret tätt
 Och störta in i ryska hopen sedan.
 Ej fiendernas kulregn kan hejda deras fart;
 På midten ryska linien är genombruten snart
 Och undanträngd åt sidorna tillika.
 Ned hugges allt som icke gifver vika.

Bland hopad menskomassa med kulor, svärd och spjut
 Uti berserkavrede döden rasar.
 Hör, trummor öfverröstas af menskors skrän och tjut!
 Se, hästar släpa sig på skurna hasar!
 Fram öfver hjul och spillror, på sårade och lik
 Sig vältrar striden hejdlöst, en dödens svallvåg lik.
 Den tager vägen ned mot flodens stränder,
 Dit ryska hären, vikande, sig vänder.

Men här på alla sidor de ryske trängda bli:
 Framför dem floden är, till höger staden.
 Till venster om förföljarn de söka fly förbi
 Och klättra öfver egna pålverksraden.
 Men der mot Carls drabanter de arme taga törn,
 Likt den, som mötte lejon vid flykten för en björn.
 De måste nu tillbaka åter rygga
 Och utmed stranden fly till elfvens brygga.

Till smal och gänglig flottbro de skockas: »Rum för oss!

Ge rum! I hälarne oss följer döden.»

Vansinnige af ångest, de sins emellan slåss

Och skuffa ned hvarann i elfvens flöden.

O ve! nu brister bryggan. Hör, hvilka fasans skrån

Från alla som i vattnet med strömmen föras hän,

Och se, hur menskoströmmen dock beständigt

Från landfast brostump tumlar ned eländigt!

Dock slutligt återstoden, vid elfven innestängd,

Af blygsel, harm och raseri blir fattad:

»Hvad! finnas här ej ryssar ännu i väldig mängd?

Den svenska styrkan allt för högt är skattad. —

Att svensken är så farlig, jag kan ej finna just;

Åtminstone skall pröfvas med honom än en dust.

Här fins den gamla ryska härens kärna,

Och denna brukar icke ge sig gerna.»

Tätt frammanför i halfkrets sig sträcker ett moras,

Der fienden sig nu till motvärn sätter.

Trossvagnar, tunnor, lårar i hast tillhopadras, —

Tält, spanske ryttare, kanonlavetter.

I skydd af denna vagnborg de fatta åter mod,

När svenskar börja falla för deras bössors lod.

De hade hittills tänkt sig desses kroppar

Mot vapen härdade af trolldomsdroppar.

Men dalamän och finnar gå fram i denna trakt,

Af Magnus Stenbock ordnade och ledda;

Och att förbrylla dessa står ej i menskomagt;

Till anfall åter äro de beredda.

Dit komma ock drabanter, som föras an af Horn;

De skämta sins emellan om ryssens babelstorn.

Att rida öfver några staplar bräder,

Som fordom med kung Carl, dem alla gläder.

Framåt de alla skynda, fast skotten smälla tätt,
 Och röken döljer fiendernas flockar.
 Först när till skansen nära de tappre männen trädt,
 De se en skymt af ryssars gröna rockar.
 »Halt!» ljuder nu kommandot och se'n: »Lägg an, ge fyr!»
 Till svar en svärm af kulor emot de tappre yr.
 »De sigta bra ur det fördömda nästet.
 Fins godt om gluggar på det ruckelfästet.» —

»Hvad händer väl der borta, då så de öda krut?»
 Så Carl till Leijonhufvud, adjutanten,
 »Det tyckes vara allvar; se efter, käre Knut!»
 Men denne, skjuten, tumlar utför branten.
 »Fort!» ropar Carl till sviten. »Bered åt honom vård!
 Men följ mig du!» han säger till kammarherren Hård.
 Det brådt om är. De utför backen hasta,
 Tills i ett kärr de båda sitta fasta.

»Når hästen botten, Axel?» — »Ja,» svarar denne lugnt. —
 »Men icke min, och vattnet går till hakan.» —
 »Hallå! Hör hit dragoner! — Tag i! — Det går »fast tungt!» —
 »*En* stöfvel blott! Den tycks ha drunknat, makan.» —
 Och värjan ock är borta, men nästa ögonblick
 På annan häst han sitter och så i samma skick
 Med foten bar och genomvåta kläder
 Fortsätter snabbt sin ridt i vinterväder.

Och för att fortast hinna till sina gossar blå
 Han vill en genväg taga genom dungen,
 Der snart bland täta busksnår han fram sig måste slå,
 Af qvistar rispad och af törnen stungen.
 »Jag ser, det är ej rådligt att skiljas vid sitt svärd;
 Jag dermed kunnat bana mig väg på denna färd.»
 Så säger han och genom snåret tränger,
 Tills fri derur han fram till striden spränger.

»Hurra, vår konung kommer!» Så genom alla led
 På svenska sidan skalla fröjderopen.
 »Se der på kullens sluttning han hastar till oss ned!»
 Ny styrka får med ens den trötta hopen.
 Beslutsamt öfverspringes moraset, lågt och sankt;
 De ha ej tid att skjuta, de draga genast blankt,
 Och der de få af fienderna känning,
 Der rasar striden som en klippstrands bränning.

Kung Carl för an de sina, och Muhl standaret bär;
 De störta fram mot kulorna och spjuten.
 O ve! nu sjönk standaret. Dock Muhl på fötter är:
 »Det var min tredje häst, som här blef skjuten.»
 Nu kungens häst ock störtar, der de bland ryssar slåss:
 »Det tycks, som om i ridkonst de ville öfva oss.»
 Han på en tredje strax för an sin skara
 Till trots för hvarje ryss och hvarje fara. —

Den korta vinterdagen till skymning öfvergår,
 Men ännu rasar lika våldsamt striden.
 Mot venstra ryska flygeln den högra svenska står
 Och kämpar lika tappert under tiden.
 Från ryska lägerhöjden hvad mängd kanoners dån!
 Men se! nu rigtas elden mot ryssarne vid ån;
 Af svenskar taget, batteriet spelar;
 Den ryska hären sprängts i tvenne delar.

Allt längre sjunker mörkret på breda vingar ned,
 Och föremålen sig i sorgdok hölja.
 Likt skuggor glida skaror på dunkel, nattlig led;
 Som spökgestalter af och an de bölja.
 Och rundt omkring ur eldgap kanoner frusta ut
 Sin andedrägt af lågor, som flamma hvar minut;
 Och blixtar tusentals från handgevären
 Hvarandra korsa rundt omkring i hären.

Men dessa hemska glimtar, de tjena blott dertill
 Att synen gäcka, sinnena förvirra.
 Belyst af dödens facklor, far mången kämpe vill,
 Och hela skaror utan ledning irra.
 Mer hemska ljuda nödrop, när offren icke ses;
 Från nattbeslöjad fasa det ingen tillflykt ges;
 Lösgjorda glida drömmars skräckvidunder
 För själens syn omkring vid afgrundsdunder.

För ryttarn och för vandrarn på okänd, nattlig stråt
 Af döden gillras tusen dolda snaror.
 I mörkret oväns skugga från väns ej skiljes åt,
 Och mördarblyet sänds mot brödraskaror.
 Till hjälp åt dalamännen, som än vid floden stå,
 Två gardesbataljoner från högra flygeln gå
 Med ryska fanor, tagna nyss af Gadde;
 De tas för fiender, på ströftåg stadde,

Och mötas af ett kulregn. De ropa lösen gällt,
 Men ingen hör, till dess von Numers låter
 Trumslagargossar alla slå svenska marschen snällt,
 Då trupperna hvarandra känna åter.
 Nu Rehnsköld möter kungen: »Nyss larm här framme blef,
 Men nu bland lik allenast min häst i mörkret klef.»
 Kung Carl: »Låt spel åt alla sidor ila!
 Blås striden af och bjud: på stället hvila!»

PÅ STÄLLET HVILA!

Nu tystna trummors hvirflar och batteriers dån,
 Och skjutgevärens blixtar slockna alla;
 Men lägereldar tändas kring näset allt till ån,
 Och hurrarop och glada sånger skalla.
 Soldaterna, som lidit af köld och törst och svält,
 Sig värma och förpläga i fiendernas tält.
 Der ätes godt och dricks med fröjd och gamman;
 Det finnes öfvernog för allesamman.

Bastioner och redutter bli vittnen till kalas,
 Och dryckeslag det hålls i lägerhyttor,
 Upp brytas magasiner, trossvagnar slås i kras,
 Och bränvin langas fram i öppna byttor;
 »Gif hit! En klunk! — Fy tusan! den finkeln luktar ryss,
 Är bättre dock än vatten, ty der de dränkt sig nyss.
 Ha, ha! de döko upp vid alla stränder;
 Man kunde skjuta på dem som på änder.» —

»Skål! Fyll din jungfru, Dahlstedt! För tolfte Carl en skål!
 För honom vill jag slåss med hela världen.» —
 »Jag håller med dig, Göran! Om du mitt sällskap tål,
 Så följer äfven jag uppå den färden.»
 »Och lefve lille Stenbock, vår tappre general!
 För sårets snabba läkning vi tömme vår pokal!
 Hvem kunde tro, han blifvit stångad, Bocken?
 Han höll sin arm mot hålet uti rocken.»

»Och när mot stridens utgång han bud från ryssen fick,
 Hvars höfdingar sig hit som fångar vände,
 Så tog han på sig kappan, och var så stolt hans skick,
 Att ock vi sjelfve dubbel vördnad kände.
 Visst tyckte jag, hans anlet i hast var vordet blekt,
 Fast kort förut af krutrök och eld det brunt var stekt,
 Men först vid stridens slut han kappan fälde,
 Och då först sågo vi hur blodet välde.» —

»Det säger jag: mot ryssar att slåss är ingen lust,
 Ty ej de stå, som kristna menskor bruka.
 Om is på ån det funnits, — min själ! jag undrar just,
 Om qvar på platsen fåtts en enda kruka.»
 »Du talar syndigt, Göran! Nu tacka Gud och märk,
 Att väl kan detta kallas så stort hans underverk
 Som något, det han fordomtima gjorde,
 Och som i öknen Israels barn försporde.» —

Emellan bundna hästar och kopplade gevär
 Framför en vakteld tre drabanter sitta.
 »Nå gossar, fins det hvilplats för någon mera der?»
 De höra ropas, och när upp de titta,
 Kung Carl de se; han sitter i sadeln på sin häst.
 I ögonblicket stå de på fötter för sin gäst.
 Han nalkas, följd af lekkamraten, vännen
 Carl Klinckowström, den käcke kammarsvennen.

»Den brasan var förträfflig, ty jag är våt ännu.
 Hon kläderna skall torka, vill jag lofva.
 Min hederlige Boman, tag vård om Grälle, du!
 Det lyster mig en liten stund att sofva.
 Som bolster bred min kappa på marken, Lode! — Så!
 Och låt mig, käre Wrangel, ditt knä till kudde få!
 Jag lofvar ligga stilla, — skall försöka.
 Väck mig, om ryssarne begynna spöka!»

Så trygg han in har slumrat som barn på moders arm,
För hvilket ej det fins försåt och faror.
På tå hans bussar smyga och hålla brasan varm;
Soldater börja samlas dit i skaror.
De sätta sig på marken i vida kretsar tätt,
Fast kylig drager nattvind utöfver öppen slätt;
Men sömn och värme gerna de försaka
Blott för att öfver kungens trygghet vaka.

Ej får en fara nalkas den vördades gestalt,
Der desse väktare sig tyst postera.
Men lyss! Der höras hofslag. Se ryttarkappan! — »Halt!
Din lösen?» — »Med Guds hjälp.» — »Kamrat, passera!»
Han känns på drägten äfven; en finsk dragon det är.
Från lägrets ytterposter han bud till kungen bär
Från tvenne ryska furstar, som begära
Att få en ödmjuk bön till honom bära.

»Hit med min häst och sadel! Det vara skall min tron
Vid detta företräde,» kungen ropar.
Han stiger på sin ridhäst, och genast en pluton
Kring honom samlad är af skilda hopar.
Från marken upp de stiga, hans trogne tappre män;
I krets omkring sin konung de ställa sig igen,
Och blanka svärd och bistra ögon glimma
Vid eldens sken i nattens sena timma.

DE BESEGRADE.

Med blottadt hufvud träder furst Dolgoruki fram,
 Så äfven Golovin. De vapen sänka
 För kungens fötter neder med uppsyn sorgesam
 Och bön, att han förskoning dem må skänka. —
 »Hvar håller han sig undan? Hvar hafven I er tsar?
 Den skrymtarn hela dagen förgäfves sökt jag har.
 Hitfören honom, skall jag lemna svaret!»
 Så talar Carl till ryska fursteparet.

De svara: »Fader tsaren, tyvärr! förliden natt
 Ur lägret rest, af vigtig orsak tvungen.
 Till striden, som var väntad, han oss i stället satt;
 Men fred vi bedja nu af fader kungen.»
 Kung Carl: »På nåd och onåd I gifven eder då?»
 De ge till svar: »Vi hittills ej tänkt oss saken så.» —
 »Ja så, I tron, jag låter med mig pruta?
 Då må vår underhandling genast sluta.» —

»Af nåd, o fader lille, oss edra vilkor säg!» —
 »I fångne stannen, I och allt befälet;
 Men menige soldater må ge sig hem i väg;
 Det mod de visat till min nåd är skälet.» —
 »Men våra fanor, konung! hur skall med dem det bli!» —
 »Dem ha vi redan tagit, och dem behålla vi.» —
 De tiga. Dallra ses perukers lockar
 På kragarne af deras långa rockar.

De sucka och de buga och rida bort igen.
Men innan nattens timmar äro gångna,
De återkomma, följda af alla höfvitsmän;
I morgongryningen de ge sig fångna. —
»Nu, gossar!» säger Stenbock, »skall lekas karavan.
När ryssen går förbi er, sen morske ut som fan
Och spännen ögat stint uppå den styggen!»
En hvar sig rätar stolt och styf i ryggen.

Utefter svenska linien, som står der allvarsam,
Nu ryssarne med mössorna i handen
Och ödmjukt böjda ryggar sig smyga långsamt fram;
De våga knappt en gång att draga anden.
Med skygga, rädda blickar, i sammanfösta led,
Inunder lugg de snegla och lägga vapen ned.
Med skräck och ångest se'n till följeslagar
De fly, fast ingen menniska dem jagar.

TRENNE TÅG.

Hör! Narvas alla klockor, de ringa på en gång
 Vid festsalut från vallarnes kanoner.
 Hör! pukor, trummor dåna till härens segersång,
 Basunens, hornets och serpangens toner.
 Igenom öppen stadsport sig tränga smala led,
 Utefter långa gatan kolonnen tågar bred.
 Doft trampas takt vid marschen af de tappra,
 Och hårdt mot gatans stenar hofvar klappa.

Från tak, balkonger, fönster, der männen gå förbi,
 Hvad tusental af glada, rörda blickar,
 Som stråla dem till möte, och hör, hvad glädjeskri,
 Som mängden oafbrutet mot dem skickar!
 Se, qvinnohänder vifta att vänlig helsning ge;
 De skönas ögon tåras, men deras läppar le.
 Högt lyftas fanorna, der leden svalla,
 Och stridens fält är lemnadt utaf alla.

Nej, icke utaf alla: inunder himmel bar
 Der ligga kroppar tusentals, förblödda.
 De sårade och sjuke på bårar lemnats kvar.
 Och döende bland liken ligga strödda;
 Men mellan desse arma en annan liten här
 Med tysta, glesa leder framskymtar här och der,
 Och den armén är kärlekens och fridens,
 Hvars hjeltar ödmjukt komma efter stridens.

De lyfta upp de fallne, förbinda deras sår,
 Barmhertiga som fordom samariten.
 Till sjukherbergen föras de sårade på bår,
 Som karolinen så ock moskoviten.
 Till staden in de forslas i långt och dystert tåg,
 Ett tåg, helt annorlunda än det, som nyss man såg.
 De mötas och de tagas mot som gäster
 Af sköterskor och läkare och prester.

Men än ett tåg står åter, — ett stilla fridfullt ett;
 Det rör sig fram mot vida djupa grafvar.
 Der är åt alla slagne ett hvilorum beredt;
 Dem bäddas syskonsäng på dödens lafvar.
 När presterna dem jordat, blir grafven skottad full,
 Och några salvor lossas uppå dess färska mull
 Till deras ära från kamratgevären.
 Och Magnus Stenbock talar sist till hären.

»Soldater!» så han ropar med stämman full af klang,
 »En del kamrater här sitt mål har hunnit:
 I himlen de befordrats och ha serafers rang,
 Och evig ära på vår jord de vunnit;
 Ty fosterlandet namnen uppå de tappre vet,
 Och hos sitt folk i häfden de få odödlighet.
 Den som sitt blod för fosterjorden gifver,
 Hans namn uti sin adelslängd hon skrifver.

Jag nämner endast några ibland de månges tal:
 Till öfversta befälet tvenne hörde:
 Rehbinder med sitt träben och Ribbing, general;
 De hvar sin del af rytteriet förde, —
 Knut Leijonhufvud sedan som kungens adjutant
 Och tvenne bröder Bonde I säkert minnens grant;
 Vid Wesenberg i kungens svit de voro;
 Med mod och hopp mot okänt mål de foro, —

Bengt Horn och Reinhold Wrangel, Lars Carpelan också
 Samt Erik Leijonhufvud, lifdrabanter,
 Och Krister Rosenmüller och Andersson; de två
 Från Narva förde till vår hjälp förvandter, —
 Berch, Fechtenberg och Armfelt och Bock, en hvar major,
 Två Sabelfeltar: Kristjern och Adolf, dennes bror,
 Ulfsparrar två och Klingenbergar tvenne,
 Nils Bergenhjelm, blott tjuguårig denne, —

Von Korse, Johan Anrep, den gamle Hans von Rohr
 Med tre och sjutti år på nacken redan,
 Och Carl, hans unge brorson, knappt myndig än till år,
 Och Ekenstéen och Evert Ulrich sedan,
 Thibou och Johan Lindhjelm och Nassokin, Bennet
 Och Rotkirch — idel ungdom, dels fänrik, dels kornett, —
 Carl Sparre, Ludvig Specht vid kungens garde
 Samt Reinhold Nauckhoff tacksamt nämnda varde, —

Och slutligt Gustaf Gyllenpistol; kapten han var, —
 Och Benjamin von Essen likaledes.
 På listan endast Evert Rehbinder än är kvar. —
 På dessas graf det är som mull nu bredes.
 Ett fyrtital tillhopa befälet offrat opp,
 Bland menigheten finnar samt Nerikes-Vermlands tropp
 Hvar sjette man i stridens största fara.
 Sjuhundra man är fallne bröders skara.»

SEGRARENS BUDSKAP.

I templet sången brusar: *Vi lofva dig, o Gud!*
 Hvar tunga sjunger, hvarje hjerta känner.
 Från altare och orgel uppsändas böners ljud,
 Predikan hålls af Zakarias Brenner,
 Och valda ingångsspråket ur bibeln lyder så:
Det är ej tungt för Herren att hjälpa genom få.
 Men sist, när hvar och en till bön sig böjer,
 Kung Carl till himlen så sin andakt höjer:

»Ett löfte vill jag göra för Gud i denna stund:
 Rättfärdighetens väg jag städs skall vandra.
 Med dig allena, Herre! jag sluta vill förbund;
 Om du är med mig, — hvartill då de andra?
 Min mun skall aldrig veta, hvad lögn och falskhet är;
 Min hand skall aldrig nalkas hvad syndens stämpel bär.
 Ditt ord min lykta vara skall på färden;
 Ostraffligt vill jag gå igenom verlden.»

Men till att skrytsamt orda om hvad han göra skall
 Hans slutna läppar aldrig mer sig skilja.
 Hans ögon äro lugna, hans panna klar och kall
 Men brinnande hans hjerta och hans vilja.
 Att dock för ryska folket samt tid och efterverld
 Sitt syftemål förkunna och arten af sin färd
 Han sänder skyddsbref ut åt ryska hållet,
 I hvilka följande är innehållet:

*Vi Carl, i Sverige konung, förkunna allom här,
Att, eftersom vår Herre Gud allsmächtig,
Som evigt hat till falskhet och svek och mened bär,
Oss skänkt en seger, härlig, stor och präktig
Allt öfver ryske tsaren, som fräckt mot rätt och lag
Har brutit sina heligt besvurna fredsfördrag,
Ty tro vi Gud och hädanefter ämna
Oss seger ge, när trolöshet vi hämna.*

*Som dock det ryska folket ej vållat detta brott
Men tvungits till att göra tsarens vilja,
Vi söka rigta straffet mot upphofsmannen blott
Och Eder egen sak från dennes skilja;
Ty skole vi mot eder ej bruka eld och svärd,
Allenast I er hållen i fred vid hem och härd,
Då alla varor, till vår nödtorft ställda,
Med reda penningar vi skola gälda.*

ANDRA SÅNGEN.

DÜNA.

VID FYLDA BÄGARE.

På slottet uti Birzi hvad breda fanors mängd,
Som ned från takens smala tinnar svallar!
Hvad hop af vagnar, hästar och folk är sammanträngd
I borgens vida gård och öppna hallar!
Igenom mörka hvalfven med brådska svenner gå
På fuktigt hala stengolf, der pelarrader stå,
Till väldig jerndörr, utför trappor breda,
Som ned till källarlika salar leda.

Hvad ljus, hvad doft, hvad folksorl emot besökarn slå
Uti den gamla stora riddarsalen,
Der svärd och vapensköldar betäcka murar grå
Och rustningar som spöken stå i svalen!
Der blandas ädel vindoft med unken mögellukt,
Och rökelse förbredes i luft bemängd med fukt,
Och fast derute ännu råder dagsljus,
Derinne lysas allt af höga vaxljus.

Hvad kräslighet på borden i detta galleri!
Här täflar guldets glans med silfrets glinder,
Rubiners glöd kring bægarn med vinets deruti
Och drägters purpurfärg med den på kinder.
Tsar Peter och kung August hvarandra möta här
Hos hertigen af Kurland, som värd på stället är.
Hur bäst skall underblåsas ofredslågan
Och Carl den tolfte kufvas, det är frågan.

Oginsky från Littauen med följe kommit hit
 Och Patkul, landsförrådaren från Liffland.
 Der märkas bland de främsta i tsarens stora svit
 Kansleren Golovin och krigarn Iffland.
 Kung August, hvilken ständigt är vacklande i hug,
 Rådgifvare har med sig i Witzthum, Bose, Pflug,
 Polackar ock från rådet och från hären;
 Bland dem den främste Szuka är, kansleren.

Till denne ropar tsaren: »Slå i pokalen, skål!
 Och bort med dina skrupler, gamle gosse!
 Om Polen följer Ryssland, det fortast når sitt mål;
 Vi därför nu, förbundna, Sverige krosse.»
 Men Szuka, fast af vinet upphettad, svarar kallt:
 »Jag måste härtill svara hvad mig är anbefaldt:
 Alls intet krig vill polska republiken
 Men lefva städs i fred med andra riken.»

Kung August, nyss så fryntlig och skinande förnöjd,
 Nedslagen blir vid Szukas tal och säger:
 »Du hör nu, tsar! att Polen för krig ej alls är böjd,
 Jag endast sachsare befalla eger;
 Med dem förmår jag icke min fiende slå ned,
 Och därför blir det bästa med Carl att sluta fred.»
 »Håll upp med sådant svammel!» ropar tsaren.
 »Du talar som en käring, oerfaren.

För tusan, håll en riksdag, och allt skall se'n gå bra;
 Låt blott sin fördel stor polacken finna!
 Jag skall ock sjelf ett ombud vid edert möte ha,
 Nu hör, hvad du och Polen ha att vinna.
 I Liffland fån och Estland; det duger det, minsann!
 Trehundratusen daler och trettitusen man
 Af mig du får hvart år, som kriget varar.
 Augustus rex, låt höra hvad du svarar!»

»Det är ett vackert anbud», förklarar denne glad,
 »Antaga det i alla fall vi böra.
 Om så det sker, och kriget begynnes; säg mig, hvad
 Du tycker, att jag allra först bör göra?»
 Och tsaren: »Först vid Düna du bör dig bita fast.
 Från Kockenhusen, Kobron du har de bästa kast,
 Och lyckas du få fast din fot i Riga,
 Får svensken svårt att öfver bäcken stiga.

Och nu,» så ropar tsaren och höjer kannan opp,
 »En skål för unge broder Carl vi dricke!»
 Kung August, åter skrytsam och modig, svarar: »Topp,
 Må ske! men för hans välgång blir det icke.»
 Den tömda silverbägarn han kramar hop som vax:
 »Må så den svenske björnen bli knäckt och detta strax!»
 Så sagdt, den sönderkramade pokalen
 Han slänger framåt golfvet uti salen.

»Hvad äro dina fingrar mot björnens hvassa klor?»
 Infaller tsaren. »List vi måste öfva.»
 »Du sade sant», är svaret, »ty nyss, min hjertans bror!
 Din hud den björnens klor fått noggsamt pröfva.»
 »Prat!» menar tsaren sorglöst; »en rispa blott! Det slag,
 Som stod i höst vid Narva, var knappt ett nederlag.
 Belägringen ändå jag häfva tänkte,
 Och förevändning dertill Carl mig skänkte.»

»Ja visst, ja!» skämtar August; »och nu uti ditt land
 Kung Carl för dina slafvar skyddsbref skickar!»
 »En lögn!» den andre ropar och slår sin knutna hand
 I bordet hårdt med vreda, vilda blickar.
 »Jag har befalt vid lifsstraff, att så ur stad som by,
 Dit svenskarne sig närma, hvar enda själ skall fly.»
 »Men,» säger August, »mig det vill dock tyckas,
 Som om ditt krig ej hittills velat lyckas.»

»Ha!» skrattar tsaren hånfullt, »i fjol hur' var det då,
 När du försåtligt skulle taga Riga?
 I slädar gömdes knektar med halm och täcken på;
 De hastigt upp vid porten skulle stiga.
 Men se, det var de sjelfva, som vordo knipna der,
 Och Carl fick hela vinsten af denna din affär;
 Ty nu det gick ej längre an att gyckla
 Och för kusin herr Menlös vänskap hyckla.»

»Men mitt var icke felet», ger August stött till svar.
 »Ej sjelf, tyvärr! jag företaget ledde.
 Du förr har gillat planen, som fyndigt anlagd var;
 Utförandet emot min order skedde.
 Dessutom jag ej sjelfmant begynte detta krig;
 Du lär nog hela skulden få taga uppå dig,
 Så framt du ej vill dela denna ära
 Med någon annan, som oss sitter nära.»

»Hör, Patkul!» ropar retsamt till denne tsaren nu
 Och med försmädlig ton; »en skål för Sverige,
 Ditt fosterland, det kära, det hädanefter du
 Som hittills med förräderier snärje!
 Säg, vardt det ej en glädje, en öfverraskning ljuf
 Att utaf Lifflands adel förklaras äretjuf,
 Fastän du oss med ed försäkrat hade,
 Att alla der dig skulle följa glade?»

Han, som då bittert hånas, ej ger ett ord till svar,
 Och ej en muskel i hans anlet röres.
 Till tsarens ord han knappast — så tycks det — lyssnat har;
 I sina tysta tankar ej han störes.
 Men hertigen af Kurland nu fred och ro begär:
 »För dryckjom, ej för tråtor vi ha församlats här.»
 Han höjer gladlynt fyllda silfverkannan,
 Och blide strax de klinga med hvarannan.

En stund ännu de dricka med raljeri och skämt.
 I sina stolar flera hunnit somna,
 Och blek är konung August. »Hallå! jag tror bestämdt,
 Att dina starka senior börja domna.»
 Tsar Peter så, men August genmäler strax med harm:
 »Du skulle i en brottning få känna på min arm,
 Om ej du kunde skada dig i fallet.
 Lakejer, hemten hit en häst från stallet!»

Guldstickad, ljusröd lifrock han kastar af i hast,
 Uppviker spetsars krås från hvita händer;
 Inunder fyllig haka en duk han binder fast
 Och ler förnöjd med hvita jemna tänder.
 Så står han stark och ståtlig, tills fölet fram är ledt,
 Han lyft med begge händer sitt huggsvärd, hvasst och bredt,
 Och med ett hugg, för hvilket ramlar djuret,
 Dess hufvud genast är från bålen skuret.

»Ej illa!» säger tsaren. »Men undra må dock jag,
 Hvem outröttligast af oss kan vara,
 Jag åttio strelitser halshuggit på en dag;
 Om några tjog jag här nu hade bara!
 Lakejer! I så ledsna vid lifvet stån här nu;
 Så kommen fram! Jag hurtigt skall hugga er i tu.
 Ha ha! de springa; se med hvilket allvar!
 Nå hit med hästar, oxar, kor och kalfvar!»

På gafvel öppnas dörrar, och kreatur i led
 Från stallen in i slottsgemaken vandra,
 Der tsaren och kung August dem ifrigt hugga ned
 I oförtröttad täflan med hvarandra.
 Till slagtarhus förvandlad är höghvälfd riddarsal;
 Hvar enda sten på golvet af lefradt blod är hal;
 Afhuggna hufvud kastas genom fönster,
 Och gyllenskinntapet fått röda mönster.

När furstarna ha tröttnat vid dessa bödelsdåd,
 Befalla de den skrämde tjenarhopen
 Till andra rum att flytta och der med nytt förråd
 Betäcka rena bord och fylla stopen.
 Se'n drifves den på dörren. En annan dörr går upp,
 Och in i salen dansar lifegna tärnors trupp,
 Som kretsar, leende och lätt, derinne
 Kring hvarje stol och dårar hvarje sinne.

OLIKA VÄGAR.

Men under det i salen åt skämt och ras och smek
 De öfverlemna sig med vildhet yster,
 Derute på terrassen, belyst af måne blek,
 Går Patkull ensam, hatfull, mörk och dyster.
 »Ha!» mumlar han föraktfullt, »de hit till fest ha gått,
 Fast ryggen ännu svider utaf det stryk de fått.
 O, kände de blott halft den feberifver,
 Af hvilken dag och natt förstörd jag blifver!

O, ljungade vid detta Belsazars gästabud
 På väggen fram ett *mene mene tekel!*
 Att väcka dem ur ruset höfs domsbasunens ljud.
 Hvar spild minut mig tyckes som ett sekel.
 Och Carl, som under tiden allt längre hinner gå!
 I sanning man kan galen för mindre bli än så.
 Vill Gud i himlen intet för mig göra,
 Må djefvulen min bön i stället höra.»

Men se: för fot en strimma af ljus från öppnad dörr;
Oginsky och en annan stå på trappan.

»Om du derinne varit, du hade undfått förr
Det bud, som bärs af mannen här i kappan.
Kom hit! Det är vår Jansky, den äktaste pultron
Och dock, men kanske därför, den ypperste spion.
Nu fort berätta om igen det samma!
Gif piskan hit och akta dig att stamma!» —

»Kunskapande i trakten, som eders nåd befalt,
Tolf svenska ryttare jag såg på vägen.
Jag följde dem ett stycke, till dess de gjorde halt
Vid byn, som närmast Riga är belägen.
Jag smög mig in på gården, der af och an jag dref;
Till deras ord och samtal jag ostördt vittne blef.
De skulle in till staden, det jag hörde;
Kung Carl och grefve Dahlberg talet rörde.»

»Fort, skynda upp till borgen,» befallning Patkull ger,
»Och kalla hälften hit af dess besättning!
I natt jag tar befälet så öfver dem som er.
Säg till, att ut vi skola på förrättning! —
Att bref till gubben Dahlberg de förde, det är klart;
Med bref till Carl från honom de återvända snart.
Hans kråkfots-stil dock jag kan tyda äfven;
På spår jag komma skall den gamle räfven.» —

Men tsaren ligger sömnlös i svällande paulun;
På Carl han tänker, för sig sjelf han säger:
»Månn' denne unge gosse, hvars haka knappt har fjun,
En fullväxt manlig vilja redan eger?
Jag måste undersöka, hvarpå den rigtad är;
Jag honom skall besegra, om ock med stort besvär.
Mitt mål jag vet, och trumf på handen har jag;
När spelet en gång slutas, vinsten tar jag.

Men viktigt är att ingen får se i mina kort.
 Och minst får August mina planer ana,
 Jag honom till ett verktyg för mina syften gjort;
 Han vägen för min segervagn skall bana.
 Må världen tro mig vara en faun, silén, satyr;
 Jag desto mera ostörd min väg mot målet styr.
 Jag rastlöst verkar för hvad först jag ville
 Och rufvar deruppå vid hvarje gille.»

IRVINGS ÄFVENTYR.

»**B**evare Gud herr grefven! Jag bud från kungen bär.
 Den första juli går han hit till nejden.
 Och öfver Dünafloden han ämnar gå just här;
 Ty nu mot konung August börjar fejden.
 För den skull ock han frågar, om något sätt Ni vet
 Att öfverföra hären i största hemlighet,
 Och önskar, att Ni måtte skaffa båtar
 Samt prämar, skepp och färjor hela bråtar.»

Den gamle Erik Dahlberg, i Lifland guvernör,
 Vid bordet öfver ritningar står lutad.
 Vid dörren Gustaf Irving till afsked gör honnör,
 När hans rapport från konungen är slutad.
 »Bevare Gud herr grefven!» — Den gamle ger till svar:
 »För Dünaöfverfarten re'n allt jag ordnat har.
 Säg kungen att, när Dahlberg uppgjort planen,
 Kan hären torrskodd öfvergå Jordanen.»

Uthvilade och stärkte, så Irving som hans män
 I sadeln tidigt nästa morgon stiga.
 De tro sig hinna lägret på tvenne dar igen;
 På frusen väg mot norr det bär från Riga.
 Men knappt en mil de hunnit, då fram ur skogens snår
 En ryttarskara störtar och krets omkring dem slår.
 »Sträck vapen eller dö!» så ljuda ropen
 Ifrån den tiodubbelt större hopen.

På frågan tolf pistoler ge ögonblickligt svar,
 Och lika många värjor dras ur slidor.
 »Vi bryta oss igenom; framåt, gör vägen klar!»
 De sporrar tryckt i sina hästars sidor.
 De svängda vapnen blixtra i morgonsolens sken,
 Hugg hagla, klingor krossas, blod droppar ned från ben,
 Och handgemänget mer och mer förtätas;
 I luften svärd och armar sammanflätas.

»Från ryggen hållen fast dem!» så ljuder Patkuls röst,
 Och lyfta armar före hugget stannas;
 I näfvar skrufvas handled, och rygg är klämd mot bröst;
 Så, trött och sårad, svensken öfvermannas.
 Utaf de tolf, de räknat, är Irving femte kvar.
 Ur sadlarne de andre ha sjunkit ned en hvar,
 Och lemnas, när de plundrats, kvar på vägen.
 »Hvar ha'n I brefvet, svenske hundar, sägen!» —

»Så framt du vill, att höfligt vi skola svara dig,
 Så får du icke skälla så förbannadt!» —
 »Förhalen icke tiden! Godvilligt sägen mig,
 Hvar bref I gömt, ty eljest blir det annat!» —
 »På våra tungor, Patkul, försök att ta dem der!
 Med läppars lack allenast vårt bref försegladt är.» —
 »Välan! att bryta upp det då vi skynde;
 Vi dertill verktyg ha i Dünamünde.»

Med sina sturska fångar långs kusten vesterut
 Den polska ryttarhopen skyndar redan.
 Så hålls vid Dünas utlopp en rast till dagens slut,
 Och öfverfarten sker i mörkret sedan.
 Der ligger Dünamünde på flodens andra strand,
 Nyss vorden en besittning uti polackens hand,
 Ty August detta fäste lyckats taga.
 Dit ämnar Patkul med sin ströfkår draga.

Den flacka, låga stranden i mörkret svagt sig ter;
 Mot sanden skrapa fiendernas färjor,
 Då Irving snabbt ett tecken åt sina landsmän ger,
 Som genast rycka till sig närmsta värjor.
 På samma gång de springa på första hästar opp;
 Fram öfver tofter bär det och af uti galopp;
 Men fienden försummar icke heller
 Att följa, när han ser hvad saken gäller.

Fram öfver nakna hedar på oförsonlig jagt
 De ila hän som skuggor uti natten.
 Fram öfver sankna myrar i öde, skoglös trakt
 Befaras gungflyn, genomvadas vatten.
 Blott då och då i mörkret en blixtn det ljungar ut
 Ifrån pistolers mynning med rök och lukt af krut.
 Då varsnas häst och karl vid snabba skenet,
 Men ögonblickligt svinner fenomenet.

Ett skott hör Irving lossas vid sidan tätt intill,
 Och re'n hans hand förlamad släpper tygeln.
 I hästens man han griper och qvar sig hålla vill,
 Men tumlar om med foten fast vid bygeln.
 Så släpas han ett stycke, tills lös han varder ryckt;
 Hans häst från honom löper, fortsättande sin flykt.
 Förbi på begge sidor hästar skena,
 Och han på slätten ligger qvar allena.

Från fjerran ljud af hästtramp förnims allt mera matt
Och efterföljs af obeveklig tystnad.
Der ligger Irving hjälplös i dyster, stjernlös natt,
Och vatten, vatten är hans enda lystnad.
Men ej en arm han lyfta, ej fot han röra kan;
Mot svarta tomma rymden med vemod stirrar han.
Som eld hans feberdigra hufvud bränner,
Medvetandet på väg att fly han känner.

Det lyfter sig, det sväfvar på drömmens vingar hän
Upp till hans fosterbygd, den dyra, kära.
Sin älskade han skådar: en ungmö, huld och vän;
Han är hos henne, hon är honom nära,
Och arm i arm de vandra i stilla sabbatsfrid
Bland sol och gräs och blommor i doftrik sommartid.
O ljufva ögon blå, som blygt er häfven!
O röda läppar, som af sällhet bäfven!

I öster solen uppgår, och öfver skoglös hed
Hon sänder sina ljus- och värmeflöden.
På Irving, der han ligger, hon blickar vänligt ned
Och skrämmer bort ifrån hans sida döden.
Uppå en öm förfrågan hon väntar svar och lyss,
Förty hans svenska fästmö till honom kommit nyss.
»Min Anna! gå ej bort ännu, jag ber dig;
O, stanna här bredvid mig att jag ser dig!»

ANNA ROOS.

Helt nära ligger vägen, på den en forman kör
 Sitt spann till byn, som ligger snedt mot Riga.
 Han varseblifver Irving, hans feberutbrott hör
 Och är ej sen att från sin kärra stiga.
 Den sårade försigtigt han till sitt åkdon bär;
 Vid middagstiden framme han hos sin herre är:
 Roos, gammal invalid och enkling vorden,
 Som med sin dotter bor på egna jorden.

Der finner Irving fristad; han vårdas dag och natt
 Men är om denna godhet omedveten.
 Han är till älskad hemort i Vestmanland försatt,
 Han skiljer drömmen ej från verkligheten.
 Och när han hör så ofta en qvinlig stämma blid
 Och skymtar i sin närhet en huld gestalt dervid,
 Som tyst vid hufvudgården tyckes stanna,
 Hvem annan kan det vara än hans Anna?

Hvem annan än hans trogna, hans ljufva ungdomsvän,
 Den han har älskat allt från barnaåren?
 När vild han blir, han lugnas af hennes hviskning än,
 Af hennes hand berörda helas såren;
 Och när med slutna ögon han henne nalkas hör,
 De spökgestalter flykta, dem nyss han räddes för.
 Bland alla syner, som stå fram och vika,
 Är Annas bild allena städs sig lika.

Och Anna, det är namnet, som honom hugnar städs;
 Det namnet äfven är hans vårdarinnas.
 Så nämnd utaf den sjuke, hon i sitt sinne gläds,
 Att han så väl det samma lärt sig minnas.
 Men ack, hur ljufligt häpen, betagen utaf öm
 Förvirring blir hon icke, då han i feberdröm
 Sin kärlek biktar gång på gång med ifver
 Och hennes ljufva smeknamn städse gifver!

Hvad under då, om gensvar i hennes unga barm
 Blir väckt vid sådant tal af unge hjelten?
 Ty moderlös och ensam, på visad ömhet arm,
 Var hennes själ som vårligt torra fälten.
 Nu ljufva känslors majregn af hennes hjerta dricks,
 Och hela hennes väsen af sällhet vederqvicks;
 Ur hennes ömhet kärlek gror och spirar;
 Midsommarn af sitt ungdomslif hon firar.

I Annas spår beständigt kring Irvings hufvudgård
 En fläkt af helsa, lif och ungdom sväfvar.
 Och fast den sjuke vistas i feberns hemska verld,
 Hon i hans närhet dock af sällhet bäfvar.
 Hur ljuft sitt namn att höra uppå hans läppar bo!
 Hur ljuft att honom älska och sjelf sig älskad tro!
 Men också hvilken oro, hvilken bäfvan,
 Försigtighet, försorg och ängslig sträfvan!

Han slumrar. Hon betraktar hans tärda anletsdrag,
 Hans hvälfda ögonlock, som djupt ha sänkt sig,
 När fullt till sansning kommen han öppnar dem en dag,
 Männ' allt skall blifva så, som hon har tänkt sig?
 Skall henne han betrakta och nämna lika ömt?
 Skall sjelf hon finna, vaknad, att hon hans kärlek drömt?
 Så sväfvar hon emellan hopp och fruktan;
 Men kärlek växer stark vid sådan tuktan.

Ännu den sjuke sväfvar på lifvets gräns ibland, —
 Och Anna knappt törs andas der hon väntar.
 Än esomoftast döden med lien i sin hand
 På dörrn till stilla sjukrum sakta gläntar;
 Men när han qvinlig oskuld och kärlek ständigt ser
 På vakt invid den sjuke, han tyst sig bort beger.
 Så måste grafven väntadt rof försaka;
 Af qvinnoarmar hålles det tillbaka. —

När Irving ändtligt vaknar från långlig dvala opp,
 »Hvar är jag? Hvem är du?» han häpen frågar.
 »Det är ju jag, är Anna,» hon svarar än med hopp,
 Och hennes kind af blyg förväntan lågar.
 Med uttryckslösa ögon han kallt på henne ser;
 »Jag tyckte, att härinne helt nyss var någon mer»,
 Han hviskar matt. Hon bleknande hörs svara:
 »Jag vet ej, — hvilken skulle det väl vara?»

Hans ögon slutas åter, som om för själens syn
 Han ville kalla bilden fram ur minnet.
 »Nu har jag det», han hviskar med höjda ögonbryn,
 »En liten rispa har jag fått i skinnet.
 Ja det är klart och tydligt; men att jag hemma låg,
 Och att min lilla fästmö i kammaren jag såg,
 Det måtte jag ha drömt, nu är jag vaken.
 Att komma opp igen blir hufvudsaken.»

Med hopplös, stum förtviflan förnimmer hon hans ord,
 De omedvetet sårande och grymma.
 Dock ej hon låter smärtan i ens en min bli spord.
 Hon lycker ögonen, när tårar skymma.
 Men när en stund han tegat, ser Irving upp igen;
 »Säg, är det du, som skött mig så träget, unga vän?
 Det var då du, som kom och gick så sakta?
 Räck mig din hand och låt mig dig betrakta!»

Han ser ett magert anlet, med fina drag och blekt,
 Och svart och krusigt hår, som fritt får svalla;
 Ett väsen, knappast mognadt, på en gång stolt och vekt,
 Till hälften skygga blickar, hälften kalla.
 Men tunna, öppna läppar en lindrig darrning röjt;
 Hon vänder bort sitt anlet med hufvud något böjdt.
 Men Irving mera fast kring handen tager
 Och hviskar »tack!» och mildt till sig den drager.

Då brister tåredammen, och utför kinder två
 Dess floder utan hinder väg sig bana.
 Men diktadt skäl för sorgen hon genast finner på,
 Att hennes hemlighet han ej må ana. —
 Hur mycket än hon lider, hon hvarje dag som förr
 Med tröst och lindring träder inom hans kammardörr.
 Fast nu är *han* den friskare derinne,
 Och *hon* är sjuk till hjerta, själ och sinne.

Men när till slut han blifver så frisk, att han kan gå
 På tvenne kryckor först, på en blott sedan,
 O hvilka bittra strider hon genomkämpar då,
 När Irving om sin affärd talar redan!
 Förståndet henne bjuder att smärtans upphof sky,
 Men hjertat henne drager till den, hon söker fly.
 Hon åt hans obestämda bortgång glädes,
 Men att den sker i dag, hon ständigt rädes.

SLAGET VID DÜNA.

En morgon mycket tidigt, när solen nyss gått opp,
 I uniform står Irving på balkongen.
 Fast tärd och stödd på krycka, med framåtlutad kropp,
 Han pånyttfödd dock tyckes denna gången.
 Hans magra kinder glöda och ögat blixtar ger;
 Otåligt efter något, som komma skall, han ser.
 På fälten krigsfolk myllrar fram allt trängre,
 Men bortom dem hans blickar speja längre.

Dernere flyter Düna, öfverskådlig, bred;
 Knappt skönjes linien af den andra stranden.
 Dess vattenmassa, gulgrå, sig vältrar stolt och vred
 Mot hafvet ner från träskuppfyllda landen.
 Mot öar och mot holmar hon törnar blindt dervid,
 Och snabba hvirflar bildas af strömmen, djup och strid.
 Så glider Düna, majestätisk, mächtig,
 Med tusen kärres och sjöars vatten drägtig.

Nu skrof af pråmar, skutor och båtar träda fram
 Längst bort i öster uppå flodens yta.
 Mot hitre stranden rigtar en hvar af dem sin stam,
 Fast alla snabbt med strömmen nedåt flyta.
 Från antänd fuktig halmstack slår rök ur hvarje för;
 I skydd af denna molnstod sig framåt flottan rör.
 För fienden på stranden allting höljes
 I blåsvart rök, och hvarje fartyg döljes.

Dock snart mot rökkolonnen från stranden varder sänd
 En välkomsthelsning från kanoners munnar;
 Och att förstådd den blifvit, fast något orätt vänd,
 Ett återsvar från floden strax förkunnar.
 Den lilla flottans fartyg mot land sig närma snart,
 På samma gång med strömmen de ryckas hän med fart.
 När Irving ser dem nalkas låga stranden,
 Han har dem snedt emot på högra handen.

På husets båda sidor med hvilande gevär
 I språngmarsch trupper ned mot stranden hasta.
 Det sachsare och ryssar uti förening är,
 Som sig för svenskarne i vägen kasta. —
 Vid ljud af lätta fotsteg sig vänder Irving om
 Och varseblifver Anna, som nyss från trappan kom.
 Mot fönsterkarmen stödd hon dödsblek svigtar
 Men dock ett leende mot vännen rigtar.

»Nej halt, mitt barn! Den leken är ej för dig. Helt om!
 För knäfveln! här du äfventyrar lifvet.»
 Hon stammar: »Detta visste jag nog, då hit jag kom,
 Och samma öde kan ju dig bli gifvet.»
 Han svarar: »Det är möjligt, men blir min egen sak,
 Du har en sjuklig fader inunder detta tak.
 Otåligt tör han redan på dig bida
 För att få se dig skyddad vid sin sida.» —

»Nej, låt mig här få stanna! Jag icke alls är rädd;
 En liten stund ej hinner bringa våda.
 Din här, den svenska hären, i striden företrädd
 Af konung Carl, jag vill så gerna skåda.»
 Han blickar med beundran i hennes ögon in:
 »Du sannerligen eger ett oförfäradt sinn.
 Att gå i fält på stund du tyckes färdig.
 Att bli en krigsmans brud du vore värdig.»

Hur hennes kind af glädje vid dessa ord blir röd!
 Dernere stojet ökats under tiden.
 Hon nalkas balustraden med Irvings arm till stöd.
 Dernere massor bölja fram till striden.
 Hvad buller, gny och slammer, hvad trummor, tramp och dån!
 Af dam och stoft hvad skyar sig vältra fjerran från!
 Men öfver floden fartyg allehanda
 Lugnt simma fram i ändlös rad och landa.

»Se der», så ropar Irving, »se der, ur första båt
 De hoppa ned i vatten upp till knäna,
 Precist liksom på Seland. Så der ja: marsch framåt!
 Nu pallra sachsarne dit ned, de föna!
 Aj aj, för död och pina! De få ej rum de blå;
 De pressas hop, i vattnet som packad sill de stå.
 Der fäktas skarpt; Gud hjelpe nu de våra!
 Jag aldrig förr mig känt betryckt så svåra.

Nå Gud ske lof! der lägga allt flera skutor bi,
 Af dem förstärkning till de våra föres.»
 »Men lyssna!» säger Anna, »hvad är det för ett skri,
 Som öfver ljudet af kanoner höres?»
 »Han kommit», jublar Irving, »det är kung Carl, hurra!
 Nu storma blåa böljor mot stranden; allt går bra.
 Upp på det torra tränger hela skaran;
 Hon håller stånd, förbi är värsta faran.»

»Hvad är det för ett vimmel på Spilverängen der?»
 Så frågar Anna, »rödt på alla kanter?» —
 »Ett sidoanfall! Sachsiskt kavalleri det är;
 Men front mot detta göra lifdrabanter.
 Du ser dem väl? En mörkblå och rörlig hop till häst. —
 Hur många väl de äro? Tvåhundra man som mest;
 Men kungen sjelf dem valt och förer an dem.
 Jag — skam till sägandes — var en ibland dem.

Just hvad jag trodde, bravo? Trots Stjerneskansens brak
Rödrockarne de komma der till korta.» —

»Men hör det täta smattret likt då af regn på tak!»—

»Det är gevärseld från vårt folk der borta.

Var viss, att re'n de ränna med dragna värjor fram,

Fast nu dem öfversvämmar ett haf af rök och dam.

Ja se! de dyka upp på Stjerneskansens,

Der nu på svenska spelas upp till dansen.

Vid den kanonmusiken, se sachsarne, hur brådt

De valsa utför backen långa stycket!

Exemplet finner ryska reserven vara godt.

Adjö, adjö och helsa hem så mycket!

Men ser du Carl den tolfte? Se bort åt höjden dit!

Han rider främst i spetsen; jag tror han skådar hit.»

Bort kastar Irving kryckan, ställning gör han,

Och tvenne fingrar upp till hatten för han.

Ja, äfven Anna varsnar den unge hjeltens bild,

Der han till häst har stannat på en kulle.

Hon kan hans drag ej skönja, så långt från honom skild;

Dock är det som om honom se hon skulle.

Hög, majestätisk, ädel, för hennes fantasi

Han ljusomstrålad ter sig, hon tror sig varsebli,

Att hjeltens örnblick äfven henne följer,

Och smått förlägen hon sitt anlet döljer.

Nu hela huset skakas utaf ett väldigt då;

Mot stranden ryttarmassor galoppera.

Vid husets gafvelsidor de komma bakifrån

Och samla sig der framom ständigt flera.

Mot svenskarne till anfall de ordna sig igen;

Af guld och purpur glänsa de stolte adelsmän;

Mot solen blixtra deras vapen präktigt,

Musiken spelar, pukor dåna mäktigt.

Nu Anna får förklara: »Den der på höger hand,
 Der adjutanter fram och åter rida,
 Är fältmarskalken Steinau, men hertig Ferdinand
 Af Kurland är den der på venster sida.»
 Hon tystnar, ty en kula förbi vid örat far;
 Bakom dem uti glasdörrn en ruta krossats har.
 »O låt oss fly, ty striden hit sig vänder!»
 Hon ber förskräckt och vrider sina händer.

Men Irving svarar icke; orörlig står han kvar;
 Långt bort han dväljs med blicken och med tanken.
 Han höter med sin krycka, veck mellan ögon drar
 Och mumlar hotfullt: »Har man sett på fanken!
 Nu fjeska ju de våra att möta sachsarn här
 Men varsna ej den fara, som snabbt sig närmar der.
 Jag måste ned. Hvar är min krycka? Led mig
 Ditut och sadlad häst på stund bered mig!»

Men nu det blifver Anna, som sätter sig emot
 Att lemna detta ställe, fullt af fara.
 Hon hellre vill med Irving förbida dödens hot
 Än ensam, skild från honom, skyddad vara.
 Hon till hans fötter faller och fattar om hans knän,
 Lik Psyche, som vill hindra sin älskling vandra hän.
 Han hennes kärlek nu för visso anat,
 Om ej hans blickar långt i fjerran spanat.

Han obeveklig framgår med ena armen stödd
 Mot hennes skuldra, mot sin käpp den andra.
 Och döf för hennes böner, i tankarne förströdd,
 Han utför trappan redan hunnit vandra.
 En tjenare i huset han varseblifver der.
 »En häst du!» ropar Irving. »Stå ej och gapa här!
 Fort, sadla den, som raskast är i trafvet!
 Här skall det ridas genom röda hafvet.

Farväl! jag kommer sedan tillbaka med er häst»,
 Är Irvings ord, när han i sadeln hunnit.
 Sin krycka bort han kastar, han tygeln tar dernäst,
 Och re'n ur Annas sigte han försvunnit.
 O ve, hur öfvergifven, förutan tillflyktsort
 Hon känner sig, ehuru hon står vid hemmets port.
 Från denna tröskel, så en aning bådar,
 Sin älskade hon aldrig mera skådar.

MIDT I STRIDEN.

Men hennes tankar tvingas i annan rigtning snart,
 Der så hon står, af Irving lemnad ensam.
 Den fasa, kriget väcker, hon icke kände klart,
 När faran för dem begge var gemensam.
 Nu dundra mera högljudt kanonerna än nyss;
 Hon stel af skräck och ångest på dödsmusikens lyss;
 Den nalkas närmre utan återvändo
 Med ständigt högre dånande crescendo.

Med brak och tordönsskrällar all luften mättad är,
 Och marken känns som för ett jordskalf bäfva.
 Har underjorden lössläppt sin bundna afgrundshär,
 Titaner, som sitt tjut mot himlen häfva?
 Nu vandra vilda härskrin från öst till vester hän,
 Nu häfvas upp helt nära förtviflans jemmerskrän.
 All skräck, all fasa form af ljud nu tager,
 Likt domens ve det genom rymden drager.

Hjertskärande det tränger igenom merg och ben.
 Att fly och gömma sig är Annas sträfvan.
 En vinkel fins i muren, der tätt mot skroflig sten
 Hon pressar in sig, skälvande af bäfvan.
 Men ljudet ändå höres, det vidgar sig än mer,
 Och snart det fasansfulla för synen ock sig ter.
 Af grofva kulor marken framför huset
 Blir fårad, och hon sjelf bestänks af gruset.

Med frustning galopperar en sadlad häst förbi;
 Han gnäggande sig reser, störtar sedan.
 Med sträckta spjut dragoner framila under skri;
 Till en beständig ström de vuxit redan.
 Den hejdas, sväller, vidgas; den har en annan mött;
 Der rassla svärd helt nära, och gräset färgas rödt;
 Der blixtrar eld ur rökens moln, som sväfva
 Till henne fram att andedrägten qväfva.

Ej längre någon utväg för Anna ges att fly,
 Ty rundt omkring af döden vägen stänges.
 Hans vilda jägarkedja med raseri och gny
 I ständigt trängre krets kring henne svänges.
 Der ofvanför i huset hörs bultning, tramp och brak;
 Det re'n är fullt af krigsfolk från källare till tak.
 Mot bro och trappor höras sporrar klinga,
 Och ofvan Annas hufvud rutor springa.

Vid murens hörn sig smyger en man, som spejar skygg;
 Han viker om, han tätt vid henne glider;
 Men i detsamma stötes ett spjut uti hans rygg;
 För hennes fot han sig i dödskamp vrider.
 Hans blick mot henne stirrar med ångestfyllda qual;
 Nu är ock måttet rågad af hennes plågors tal;
 Af vanmagt gripas alla hennes leder,
 Hon till den döde sanslös dignar neder.

VID STRIDENS SLUT.

Emellertid har Irving till svenska hären nått
 Och välbehållen undgått hvarje fara.
 Fast svag, han med i striden som fordom vara fått,
 Omgifven af kamraters käcka skara.
 »Min själ! jag tror den krutrök, jag luktar här, ändå
 Är bästa botemedlet af dem jag pröfvat på.»
 Så Irving gladt till sina vänner ropar
 Och störtar fram med lust i deras hopar. —

»Betaldt qvitteras: föllo de oss i sidan vildt,
 Så falla vi dem sjelfve nu i ryggen.
 Två gånger re'n vi qväst dem; nu tredje gången gildt.
 Det lönar ej att längre jaga myggen.»
 Så Arvid Horn, hvars knäveck af myggen fått ett bett;
 Han dock ej låtsar om det, och ingen än det sett.
 Till högra flygeln för han Carls drabanter,
 Der striden rasar än på flera kanter.

Men nedanför vid stranden landsättas trupper än.
 Se bryggan, lik en orm, som svängs med floden!
 Det är en väldig flottbro; nu fästad, spännes den;
 Deröfver tågar sedan återstoden:
 Med höjda lansar fotfolk, derefter rytteri.
 På vagnar, lass och foror tycks ingen ände bli.
 Allt skrider fram och släpar uppför backen
 Likt myror, krälände på väg till stacken.

»Hurra! till vår förstärkning lifregementet går
 Och vesterbottningar, som nyss ha landat.
 Upländing jemte dalkarl och helsinge här står
 Och vestmanländing, — det är sällskap blandadt.
 Nu må det väl ej dröja, tills sachsarn bryter opp.
 Der fly de; sporra springarn och efter i galopp!»
 Mot norr till Dünamünde flyr en skara,
 Och andra söderut till Kobron fara.

På väg till skansen Kobron, som återtagas skall,
 Har Irving ryckt att fienden förfölja,
 Då plötsligt käns ett jordskalf, helvetisk hörs en knall,
 Och eld och svarta klippor himlen hölja.
 Hästhopar, lösa, jaga förbi i våldsamt sken;
 Snart Irving mött en gammal kamrat, fast ung kapten,
 Den vilde Otto Douglas, som besvarar
 Hans fråga strax och Kobrons brand förklarar:

»De djeflarne till himlen oss tingat skjuts, minsann!
 Men lyckligtvis vi följt dem ut på trakten,
 Och när till tornets kruthvalf den tända tråden hann,
 Fick himlafärden göras blott af vakten.» —
 Men Irving, när han skådar, hur rök mot himlen slår
 Från byar rundt i trakten, den tanken plötsligt får:
 »Så kanske ock det hem, du öfvergifvit,
 Af fienderna nyss förhärjadt blifvit.»

Tillbaka rider Irving och möter bår vid bår.
 Der bärs kamraten Crusebjörn, drabanten;
 Och här på bår förblöder ur sexton djupa sår
 Carl Lilljestjerna, öfverstelöjtnanten.
 Der bäres Martin Lindhjelm, hvars bror vid Narva föll;
 Carl Blåman här vid stranden, der skansen han behöll;
 Der öfverste von Helmersen ur båten
 Från Lützelholm blir förd den sista stråten.

Der bära män af gardet sin öfverstelöjtnant
 Carl Palmqvist, tätt vid kungens sida skjuten,
 Upländingarne Sparfelt, majoren, väl bekant
 Från forna krig som djerf och oförtruten.
 Major von Wolf en likbår ha helsingar bestält.
 Der bärs Coijet, majoren, och Adam Kuhlefeldt
 Och många fler. Förbi dem Irving rider,
 Till dess han målet nära är omsider.

Det skiffertak, hvarunder han vårdades, han re'n
 På afstånd med sin blick förgäfves söker.
 Allt större blir hans häpnad, ju mer han nalkas se'n;
 Än stannar han, och än han farten öker,
 Tills plötsligt vägen stänges af svartbränd tomt och mur;
 Der glöder ännu askan och rök slår upp derur;
 Der ligga menskokroppar, halfförbrända,
 Med drag förstörda dels och dels ej kända.

Med skräck betänker Irving, hvad här kan hafva händt,
 Förr'n allt af kriget hunnit sopas öde
 Och härjningen sin svallvåg utöfver trakten sändt.
 Nu ligga väl i mörjan alla döde.
 Men kanske ha de gömt sig, kanhända flyktat nyss?
 Kring platsen rundt han drager och söker, ropar, lyss.
 Af allt, hvad här dock fans i fridfull lycka,
 Han återfinner blott sin egen krycka.

Han bittert förebrår sig, att han med otack lönt
 Den vård, hos sina räddare han njutit.
 Om här i dag han stannat, de kanske hvarken rönt
 Så bittert öde eller döden ljutit.
 Hur grymt att värnlös qvinna han lemnat ensam här!
 Så klagar han och vet ej, att denna räddad är.
 Med svenska hären följer redan Anna;
 Hon bland de sjukes sköterskor fått stanna. —

Tillbaka rider Irving mot svenska lägret ned,
När skymningen sig breder öfver nejden.
Bland rosor, genom löfskog och lundar bär hans led,
Men sinnet fylls af synerna från fejden.
Väl ljumma aftonluften käns sprida blomsterdoft,
Men dermed blandas brandlukt och krutrök, dam och stoft.
Qvällshimmeln blodig aftonrodnan målar
Och färgar fält och flod med röda strålar.

TREDJE SÅNGEN.

LITTAUEN.

PÅ VAKT.

Det söndag är. På fältet helt nära Krämershof
 Å nyo hären är församlad vorden.
 Der hålles morgongudstjenst, der sjunges Herrans lof,
 Och prester högt förkunna helga orden.
 Med händer sammanknäppta kung Carl och all hans här
 På knä vid bönen falla kring kopplade gevär,
 Och presterna med höjda händer kalla
 Välsignelse från himlen öfver alla.

Från Riga Gluck är kommen till kungens högqvarter,
 Der Herrans ord af honom varda tydda.
 Med prosten följt hans husfolk, och der de satt sig ner,
 Två poster ute stälts att gården skydda.
 Predikan icke höres af dem, som stå på vakt,
 Men när en psalm blir sjungen af alle man med magt,
 Då höja de sin röst till sång gemensam,
 Och enslig utpost är ej längre ensam.

De två vid nämnda hydda hvarann ej likna just.
 Den ene, stor, med kraft och raskhet rör sig;
 Hans väsen röjer djerfhet, frimodighet och lust;
 Hans blåa ögon skåda klokt framför sig.
 Den andre, smärt och finhylt, med vekt, behagligt skick,
 Svårmodigt anletsuttryck och svärmisk eld i blick,
 Liksom i dröm försjunken vandrar sakta
 Och tycks på något långt i fjerran akta.

»Hvart tror du», frågar denne, »att kungen nu oss för?
 Männ Ryssland eller Polen väl det gäller?»
 Den andre, Skragge, svarar: »Det mig detsamma gör.
 Kung Carl jag följer, hvart han kosan ställer.»
 Och Hage: »Om han droge till fjermsta hafvets strand;
 Ja, om han ock oss förde till hednaturkens land,
 Jag följde ändå gladligt med på färden,
 Ty sådan kung ej fins i hela verden.»

»Och jag», förklarar Skragge, »jag följde med också,
 Om vi mot sjelfva satan skulle fäkta;
 Jag ger mig derpå tusan, vi skulle honom slå;
 Med Gud och tolfte Carl vi allting mägta.
 I går, då främst af alla jag efter honom hann,
 Så slog han mig på skuldran. »Bra gosse!» sade han.
 Det kändes, vet du, ända ned till hälen;
 Mer än en sup det gjorde godt i själen.»

»Hvad är det», undrar Hage, »som denne yngling ger
 Ett sådant välde öfver alla äldre?
 När trött och sjuk vid Düna jag klef i båten ner,
 I vattnet jag mig velat dränka hellre.
 Då såg jag upp; mig mötte hans trotsigt ystra blick;
 Af mod och kraft en ljungeld igenom själen gick.
 Till häst han satt och såg på oss allenast,
 Och dock jag pånyttfödd mig kände genast.»

»Desslikes», säger Skragge, »han välde har och magt
 Att fienden i strid beröfva sansen.
 Vid Düna med oss fotfolk han måste till en trakt,
 Der tolf kanoner sågo ned från skansen.
 Artillerister stodo med luntorna i brand,
 Men kungen lyfte armen med värjan högt i hand,
 »Låt bli att skjuta!» hördes han befalla,
 Och luntorna de släppte från sig alla.»

LITEN KARIN.

Så språkande der ute de vandra af och an,
 Tills dit från lägret sändas tvenne andra.
 Framför den lilla hyddan de lösa af hvarann,
 De lediga tillbaka ämna vandra;
 Då ljuf en röst dem lockar, och se! i öppnad dörr
 En tärna står, hvars like ej setts i fågring förr.
 »Så kommen in! Ett glas är eder gifvet.»
 Hon ler och niger skämtsamt öfverdrifvet.

Den bönen på dem verkar långt mer än strängt förbud.
 De lärt parera hvarje anfallsvapen,
 Men icke dem, som lindats uti behagens skrud;
 De sjelfmant gifva sig i fångenskapen.
 I stugan in de tråda och skrämman tvenne små,
 Som till sin vårdarinna sig smyga skydd att få.
 Hon med sin halsduk, leende, dem täcker
 Och främlingarne välkomstbägarn räcker.

Beundrande så härlig och underskön gestalt,
 På golfvet qvarstå stumma dessa båda.
 En obeskriflig tjusning och ljuft behag i allt,
 I hvarje rörelse och åtbörd råda.
 Ungdomligheten strålar ur hyn, så hvit och skär,
 I flätor rika håret på hjessan ringladt är,
 Och hennes ögons mörka djup bedårar
 Med sällsam glans, der trolldomsmagt man spårar.

Carl den Tolfte.

»Hvem är du?» frågar Skragge, då alla satt sig ner.
 Hon blickar upp, men svarar ej på frågan.
 »Ditt namn?» så beder Hage, dock intet svar hon ger,
 Fastän i hennes ögon glimmar lågan.
 Hon för de unga gnolar en vendisk vallfartssång.
 »Hvad ären I?» hon frågar och sjunger på en gång,
 Och hennes röst, fast låg och dämpad, klingar
 Som ljuf musik, den själarne betvingar.

»Jag heter Olof Skragge och är en rask soldat,
 Förnöjd med simpel sold och traktamente;
 Men Erik Johan Hage, min kunnige kamrat,
 Är korporal vid samma regemente.
 Från Vermeland vi äro, du detta veta må;
 En bördig trakt i Sverige det är som heter så.»
 »Du pratar», mumlar Hage — »Vermland bördigt!»
 »På jern jag menar», rättar Skragge vördigt.

»Vi fred ha haft för länge, deraf det kommer sig,
 Att hittilldags vi ej befordrats mera.
 Nu, Gud ske lof! vi ändtligt ha fått ordentligt krig,
 Då går det fort att graderna passera.
 När nästa gång vi träffas, hvem vet», är Skragges tal,
 »Om icke en utaf oss är vorden general.»
 Hon ler mot dem, och blicken skälmsk hon fäster
 På Hage som förnämst af hennes gäster.

»Jag ock är född i Sverige, och Karin är mitt namn»,
 Hon efter någon tystnad läspar sakta.
 »Hur har du väderdrifvits till sådan fjerran hamn?»
 De fråga strax och henne ömt betrakta.
 »Min moder från Littauen med krigarn Rabe drog
 Till dennes torp i Sverige, der snart min fader dog.
 Min mor, som hit med barnen återvände,
 Snart också från oss dog i djupt elände.»

»Ack stackars liten Karin, hur sorglig var din lott!»
Utbrister Hage, när hon bittert gråter.

»Dock detta du betrakte liksom en pröfning blott;
Fast lyckan flytt, hon snart kan vända åter.

När dig jag ser, så sväfvar i toner för mitt sinn
En sång om liten Karin, hon som var namnen din.

Du har väl den från Sverige än i minne?» —

»Nej, jag ej hört den; sjung den nu härinne!

På väggen hänger lutan; tag ned den!» ber hon blid,
Och hennes önskan efterkommer denne.

Han profvar lutans strängar och sjunger se'n dervid,
Med sina ögon fästa uppå henne:

Och liten Karin tjente i unga kungens sal,

Hon lyste som en stjerna bland alla tärnors tal. —

»Jag», säger hon, »i tjenst ock gerna ginge

Hos eder unga kung, om blott jag finge.»

»Det tror jag», skrattar Skragge, »men se, det går ej an;
Ty Carl den tolfte ej på qvinnor aktar.

Blott vapenföra svenner uti sin tjenst tar han,

Och äran är den brud han eftertraktar.» —

Och unga kungen sade till liten Karin så:

Blif min! jag ger dig ridhäst med gyllne sadel på.

Så sjunger Hage; tärnans kinder låga,

Och hennes ögon efter svaret fråga.

Din häst och gyllne sadel, dem passar jag ej på; —

»Hör!» säger Skragge, »ej sin dygd hon sviker.» —

Gif dem din unga drottning, låt mig med äran gå! —

»Du skall få se, att kungen dock ej viker.» —

Och hör du, liten Karin! om du vill blifva min,

Min stora gyllne krona skall genast blifva din. —

Den unga ropar: »Om ej kungen hade

En drottning re'n, jag vet, hvad Karin sade.»

Din stora gyllne krona jag önskar ej att få, —
 »Hör!» säger Skragge, »ej hon kan förledas.» —
Gif den din unga drottning, låt mig med äran gå! —
 »En frestelse skall henne än beredas.» —
Och hör du, liten Karin! om blott du tillhör mig,
Mitt halfva kungarike jag då skall gifva dig. —
 »Jag anar nästan, hvilket svar hon gifver»,
 Den unga tärnan hviskar fram med ifver.

Ditt halfva kungarike jag önskar ej att få, —
 »Mer», säger Skragge, »kan han icke bjuda.» —
Gif det din unga drottning, låt mig med äran gå! —
 »Märk, kungens ord nu annorlunda ljuda!» —
Och hör du, liten Karin! vill du ej blifva min,
Så låter jag dig sätta i spiketunnan in.
 Åhörarinnan synes upprörd vara:
 »Nu undrar jag likväl, hvad hon skall svara.»

Och om du ock mig sätter i spiketunnan in, —
 »Hör», säger Skragge, »hvilket mod hon eger!» —
Guds englar små de skåda, att skuldfritt är mitt sinn. —
 »Hon väljer dödens framför lustans läger.»
 »Men ack! jag kan ej tänka, ej tro, att så det går;
 Nej, drottningen hon sotdör och kungen Karin får.»
 Så ropar med förväntan spänd den unga.
 »Nu lyssna!» svaras, »låt blott Hage sjunga!»

De satte liten Karin i tunnan in också, —
 »Men ännu», ropar Karin, »kan hon räddas.» —
Och rundt omkring den vältes af kungens svenner små. —
 »Så», säger Skragge, »hennes brudsäng bäddas.» —
Två hvita dufvor syntes; från himlen kommo de;
De togo liten Karin, och genast vardt det tre.
 Så slutar Hage, leende, sin visa.
 De andra den och liten Karin prisa.

»Jag tycker», menar Karin, »att henne han bort få
Till drottning, fast hon blott var tjenarinna.»

»Vi hafva», skämtar Hage, »i Sverige haft också
En kung, som tog till drottning sådan qvinna.
Som jag han hette Erik, hon Karin liksom du,
Och dotter af en krigsman som du. Besinna nu,
Att hittills samma stjerna lyst er tvenne;
En tron kan vänta dig såväl som henne.»

»Ja, om som liten Karin jag tjente i ett slott»,
Genmäler hon, »jag kunde kanske vinna,
Liksom så många andra, en lyckligare lott;
Nu är jag föga bättre än slafvinna.
Med barnen jag beständigt inspärrad varit har,
Och snart jag med mitt herrskap långt in i landet far
Till sämsta vrån i hela prestegället,
Marienburg, jag tror, de kalla stället.»

»Och dock», förklarar Hage, »om den, som jag har kär,
Med mig till sämsta koja stälde färden,
Jag midt i paradiset mig skulle tycka der
Och rik, som om jag egde hela världen.
O Karin! ingen lycka det ges så stor som den
Att utaf hjertat älska och älskad bli igen.»
Så, redan varm af kärlek, talar denne
Och blickar ömt och bedjande på henne.

Men nu till längre samtal ej mer det gifves tid,
Gudstjensten slutad är, och hornen ljuda,
Uppmanande till aftåg och fjerran väntad strid.
»Farväl nu, liten Karin!» begge bjuda.
Med sorgfullt hjerta Hage från henne bryter opp,
Han re'n för henne fattat en kärlek utan hopp. —
Men hon, blott mera strålande och fager,
Småleende utaf dem afsked tager.

»Farväl, förglöm mig icke! En aning säger mig,
 Att än en gång vi skola se hvarandra.»
 Så Hage ber på tröskeln, förr'n dörren sluter sig,
 Då med sin vän han skall till lägret vandra. —
 »Ack, Olof! denna tärna jag aldrig glömma kan;
 På stunden hon mitt hjerta för hela lifvet vann.»
 »Prat!» menar Skragge, »jag vardt kär tillika
 I samma tös, och nu det re'n ger vika.»

I CARL DEN TOLFTES TÄLT.

I genom hela Kurland den svenska hären drar,
 Se'n hufvudstaden Mitau öppnat vägen.
 Men konung Carl för vintern i tält sin bostad har
 Vid Würgens borg, på Libaus rå belägen,
 Och sändebud och statsmän hvarandra möta här;
 För Frankrike marquis de Bonac fullmäktig är,
 Von Cranenborg för Holland som minister.
 Det är oktoberqväll och kölden bister.

Till konung Carl den tolfte de fara på visit;
 Af folk och hästar vimlar hela fältet.
 »Hvar ligger högkvarteret?» De strax ledsagas dit,
 Men stanna häpna framför låga tältet.
 Derinne ännu mera förvånas de än förr;
 De buga glömt, om icke dem tvingat tältets dörr.
 De granna orden fly ur deras minne,
 Så snart de torftigheten se härinne:

Blott tältets lätta resning, omvirad utaf halm,
 Omåladt bord och några stolar nakna,
 Blått täcke på en tältsäng med låg och bräcklig skalm
 Och örngått blå, som broderier sakna,
 På bordets midt en bibel, med guld och silfver prydd,
 Den enda dyrbarheten i kungatältets skydd,
 Uppå en bänk pistol och muskedunder
 Och hunden Pompe, morrande, inunder, —

Se der, hvad ögat möter i Carl det tolfte tält!
 Ej främlingarne hinna mönstra mera;
 Ty kungen, hög och reslig, framför de två sig stält,
 Och djupt sig åter buga bådadera.
 »Välkomna hit att skåda, hur en soldat det har!
 I svenska hären lefver på samma fot en hvar.» —
 Som lyckligt omen, svara de, dem gläder,
 Att han så öppenhjertigt mot dem träder.

Hans min förbytes hastigt: »Hvad viljen I mig då?» —
 »Blott be om svar, hvart hjelten ämnar tåga.» —
 »I bäst besked om detta af Piper kunnen få.» —
 »Han sändt oss hit, ty sjelf han ämnar fråga.» —
 »Nåväl, i sådan casus det bästa vara tör,
 Att hos mitt råd i Stockholm I hören eder för,
 Så vida ej med mig I gören färden,
 Då kunskap långsamt vins; men säker är den.»

De buga sig och svara, att, om dem unnas blott
 Den stora nåden följa hjeltens fanor,
 De skola det betrakta som sällhets högsta lott
 Och såsom nöjen känna mödans vanor.
 Försakelser och faror de skola ta som lek
 Och nordens hårda vindar blott akta såsom smek.
 Så talande, de hacka sina tänder
 Och gömma under kappan frusna händer.

Småleende befäller kung Carl sin kammarsven
 Att tältet på det gamla viset värma.
 Han går, men i hans fotspår, så snart han syns igen,
 Cykloper svarta sig från smedjan närma.
 Framför sig stora skyfflar de hålla, hvaruppå
 En hvar har eldröd jernbomb, ja några bära två.
 Uti en hög på golvet alla föras,
 Och gnistor spraka från dem, när de röras.

»Det här är bästa bränslet uti ett krigartjäll»,
 Till sina gäster Carl sig muntert vänder.
 Uppå hans bud de sitta en stund i kulen qväll
 Och värma öfver glöden sina händer,
 Och säga, när de uppstå att afsked ta till sist:
 »Så angenäm en afton vi aldrig haft för visst.»
 Baklänges tränga de och djupt sig buga
 Att komma ut ur kungens lilla stuga.

»Just icke mycket kloka vi blefvo, herr baron!
 Uppå vår nye Alexanders bana.» —
 »Ja, herr marquis! ej talträngd han är; jag har den tron,
 Att handling, icke ord är hjeltens vana.»
 »Och ständigt denna smällköld vi finge tåga i?» —
 »Det här är bara början, långt värre lär den bli.» —
 »I morgon hem jag reser öfver Riga.» —
 »Jag följer med; det vill jag ej förtiga.»

CARL DEN TOLFTE OCH PIPER.

Allena, sänder kungen till grefve Piper bud;
 Han kommer, sirligt klädd och helsar prydligt.
 Hans stämma, djup och klangfull, utaf metall har ljud,
 Och hvarje ord är viktigt, tungt och tydligt.
 Hans ansigtsfärg är rödlett och grofva nog hans drag,
 Hans hållning mera utmärkt af kraft än af behag.
 Frimodig sjelfförtröstan blicken röjer
 Ur kloka ögon små, dem nu han höjer.

»Nå, Sully», säger kungen, »låt höra nu ditt råd!»
 Och Piper: »Då Ni städs er afsigt döljer,
 Till ledning för min slutkonst jag eger ingen tråd,
 Och har jag en, Ni sjelf en annan följer.
 Att fred af August bjudes, så mycket är nu klart,
 Så ock att tsaren åter sig rustar uppenbart;
 Ty bör med konung August ske förlikning;
 Tsar Peter ännu tål en krigspredikning.»

»Men August två och flera», ger konungen till svar,
 »Om han uti vår häl ej mer skall stinga.
 För honom ingen trygghet trots fred och ed jag har,
 Förr'n jag hans krona håller på min klinga.» —
 »Vår tsar är mera mächtig och företagsam dock.» —
 »Vår August mera svekfull och därför farlig ock.» —
 »På svek vill äfven tsaren spinna silket.» —
 »Han har dock *något* skäl, men August hvilket?» —

»Min kung! om hämd på August som närmsta mål Ni satt,
När skall då tsaren drifvas ut ur norden?» —

»Så snart jag gjort kung August den starke schack och matt,
Och efterträdarn vår kamrat är vorden.» —

»Men om bakom oss tsaren sitt mål derunder når?» —

»Kan August ej detsamma, om jag mot tsaren går?» —

»Hvi då mot Polen just sig först begifva?» —

»Ty Ryssland ej vår bundsförvandt kan blifva.» —

»Jag visste ej, min konung! att Er en bundsförvandt
Var så nödvändig att en ovän tukta;

Ja, om Ni hade tio, jag höll det dock för sant,
Att Ni, fast ensam, ingen skulle frukta!»

»Ja», ropar kungen harmfullt, »af fruktan är det ej
Som bundsförvandt jag önskar och August afsatt, — nej!
Men jag vill grundligt straffa den förrädarn,
Menedarn, hycklaren och sanningshädarn.»

Till den, som oss så skamligt förrådt och skymfat nyss,
Ej längre någon lit vi kunna sätta,
Men hålla städs för arghet och list och Judas' kyss
Hvad helst han svär och lofvar efter detta.
Det skulle på vår ära i sanning bli en fläck
Att gå i underhandling med lögnare så fräck,
Hvars nedrighet och laster nederkalla
Guds hämd och väcka harm hos menskor alla.»

»Ja», säger grefve Piper, »i fall som Guds fiskal
Ni fullmagt har, så skall jag intet säga;
I annat fall så borde ej varda svårt ert val,
Om krig och fred Ni mot hvarann vill väga,
Då Österrike, England och Holland äfvenså
För fast bestånd af freden i borgen vilja gå.»
Carl svarar: »Må de spara sig den sorgen.
Jag säkerhet mig skaffar utan borgen.»

Han under talet uppstått och vandrar af och an;
 Men Piper lugn står qvar och fogligt säger:
 »Med andra magters ombud likväl man tala kan,
 Om ock sin egen plan man färdig eger.
 Bengt Oxenstjerna, Polus och äfven jag, vid Gud!
 Beklaga Eder misstro till alla sändebud.
 Ibland — ers majestät må det besinna —
 Med medling och förbund man allt kan vinna.»

»Förbund ja!» ropar kungen. »En lofvas understöd,
 Men när det tarfvas, lemnas man i sticket.
 På andras hjälp man väntar, tills sjelf man blir i nöd,
 Och så försvinner rätta ögonblicket.
 För öfrigt, vän af sanning, jag skyr diplomati;
 Der hvilar allt på falskhet och list och hyckleri,
 Och den, som sig i färd med dylikt gifver;
 På händer och på vapen smutsad blifver.»

»Men Polen», säger Piper, »med oss vill hafva fred,
 Hur kan Ni då dess kung från tronen jaga?»
 Och kungen: »Halfva Polen vill hafva August ned,
 Men hittills ha de funnit sig för svaga
 Du mins hvad prins Sobiesky helt nyligt till oss skref;
 Nu äfven Radziejowsky uppvaktat oss med bref.
 Om dessa tronens stöd kring oss vi samlä,
 Skall denna under August genast ramla.

Och i Littauen rasar inbördes kriget vildt;
 Oginsky och Sapieha sammanstöta.
 Den senare från August sin sak har redan skilt
 Och ber, att jag med hjälp skall honom möta.
 Om se'n till stöd vi ega Sapieha i vår rygg,
 Så kan jag ned mot August i Polen framgå trygg,
 Och därför till Littauen snart jag tågar,
 Helst som Oginsky re'n hitupp sig vågar.»

Kung Carl har satt sig, lugnad, rådgifvaren står still,
 Och länge än om saken öfverlägges.
 Med motbevis hvarandra man öfvertyga vill
 Och lika starka förefalla begges.
 »Jag märker», tänker Piper, när han från kungen går,
 »Att, är jag lika envis som han, jag magtlös står;
 Ty hans beslut ej undergå förvandling.
 Men kanske uppskof vins med underhandling.»

Kung Carl, ånyo ensam uti sitt lugna bo,
 Den store Gustaf Adolfs bönbok tager.
 Med den han såsom vanligt inviger nattens ro;
 Sin drägt han utan hjälp utaf sig drager.
 Trygg på sin Gud och klinga försmår han annan vakt;
 I tältets tak han stöter sin värja in med magt,
 Så att i bjelken fastnar hvassa udden,
 Och fästet hänger öfver hufvudkudden.

PÅ BRANDKLIPPAREN.

När morgonbönen hållits, då sadlas kungens häst,
 Brandklipparen är namnet på den snabbe.
 Sin herre likt han trifves i stridens tummel bäst
 Och ryggar ej, hvad helst som honom drabbe.
 Af Carl den elfte reds han i Lundaslaget re'n,
 Hos honom och hos sonen han vardt en gunstling se'n.
 Så snart hans herre sig på afstånd röjer,
 Gladt gnäggjar springarn och sitt hufvud höjer.

Hvad njutning att få jaga på eldig häst framåt,
 Helst arla, när den unga dagen randas!
 Hvad vällust fram att spränga på daggbegjuten stråt
 Och morgonluft med vidgad näsborr andas!
 Carls kinder färgas röda utaf hans unga blod,
 Hans läppar krusar löjet, hans ögon stråla mod;
 Af fröjd och lefnadslust han spritter yster,
 Ty ridt är enda nöjet honom lyster.

Det snöge, regne, storme; han aktar ej derpå;
 Ovädret endast gör ett nöje mera.
 »Fort, Klinckowström och Wrangel! hej, lustigt fram låt gå.
 Till närmsta stad vi skola galoppera.
 Men hvilka äro desse, som möta på vår väg?
 Är icke den till venster min svåger Fredrik, säg?» —
 »Ja väl; men hvem med hertigen kan rida,
 Som denne lemnar plats på höger sida?» —

»Ers majestät, min frände! vi fått en ny kamrat:
 Prins Johan Vilhelm utaf Sachsen-Gotha.»
 »Som sändebud måhända?» — »Nej endast som soldat
 Jag vill till eder tjenst mig öfverlåta.» —
 »Välkommen då med handslag, och nu följ med, min prins!»
 Det bär i väg, och denne god ryttare befins.
 Den djerfva skaran ingen väg behöfver;
 Träsk genomvadas, murar hoppas öfver.

»Hvad sägs, om nu Oginskys patrull vi stötte på?
 Sitt tillhåll lär han hafva här i trakten.»
 »Rätt trefligt», menar prinsen, »mitt svärd i striden då
 Med edra lärde sig att hålla takten.»
 Och hertigen: »Jag fruktar, att förr'n mitt svärd får napp,
 Med polska krakar måste min Holger springa kapp.»
 »Skotthållen», Wrangel tror, »dem tyckts för långa.»
 Och Klinckowström: »Vi äro dem för många.»

Den lilla staden Repsin de nått emellertid,
 Der in på största husets gård de rida.
 Det är ett kloster; munkar omringa dem dervid,
 Der de till häst vid klosterbrunnen bida.
 Värmående dem priorn tilltalar på latin
 Och säger, när på silfver kringbjudes ädelt vin:
 »Soldater! jag mitt glas er konung egnar.»
 »Vi tacka», svarar Carl, »uppå hans vägnar.» —

»Och målet, får det yppas?» — »En tripp för nöje blott
 I dag mot vester, nästa dag mot söder.
 Nu rida vi tillbaka direkt till Würgens slott.
 Farväl!» de bjuda trefna klosterbröder.
 Bland desse dock befann sig en annan ock som gäst;
 Det var spionen Jansky, fast han såg ut som prest.
 Han känt igen kung Carl, och nu med ifver
 Han till Oginskys gömsle sig begifver.

»Upp, gör ditt folk i ordning till Carl den tolfte jagt!
 Din jägarkedja sprid till skogens kanter!
 I dag kung Carl skall rida igenom denna trakt;
 Han följs af endast fyra lifdrabanter.» —
 »Hvem är det nu, som skämtsam på falska spår dig fört?» —
 »Jag har vid alla helgon af kungen sjelf det hört.» —
 »Välan! på orden ta vi dig, men darra,
 Om till en dumhet du befins oss narra!» —

NATTLIG STRID.

Kung Carl omkring sig samlar en krets af rytteri
 Och säger: »Jag har kallat er tillhopa
 Att på Oginskys räfvar anställa jagtparti.»
 »Hurra, hurra!» med jubel alle ropa.
 Så tåga de den första december söderut
 Att på Oginskys plundring och ströftåg göra slut.
 Djup snö betäcker hela landet vida,
 I slädar färdas fotfolk, andra rida.

Der ses vid kungens sida den raske Meijerfelt —
 Oginsky re'n lärt känna hans dragoner —
 Och Hummerhjelm, den gamle men muntre städs i fält,
 Med adelsfanans hurtiga sqvadroner.
 Han också med Oginsky har haft ett nappatag;
 »Hur gick det?» frågar kungen. »Jo begge till behag:
 I fäktning vunno *vi* och *de* i springning.
 Vid jagt på dem nödvändigast är ringning.» —

Oginskys folk i bakhåll i skogen är förlagdt
 Att fånga kungen och hans lilla skara.
 Då se! så brådt de flykta, som främst ha stått på vakt,
 Att ej de ge sig tid på frågor svara.
 Då gripas allesamman af skräck och skynda opp,
 Och skog och fält de rymma i susande galopp.
 Och främst är Jansky, ty det gäller nacken
 Ej blott hos svensken, äfven hos polacken.

Littauens gräns vid Skudy de svenske öfvergå
 Och hinna Tyrksle, sedan dag är lyktad.
 På fjerde dagens afton de staden Tryski nå,
 Men ock ur den Oginsky nyss är flyktad.
 Då blir kung Carl förargad: »Så må han ensam gno!
 Vi hämnas med att äta och sofva här i ro.»
 Soldater inqvarteras, hästar ryktas,
 Med nattens hvila dagens mödor lyktas.

Då smyger ut ur staden en man, som höll sig gömd;
 Det Jansky är, som återfunnit hoppet
 Att för spionens tjenster bli lönad och berömd.
 Han hinner upp de flyende i loppet:
 »Tillbaka! staden sofver. Nu är det eder tur.
 Kung Carl är såld; för tusan! han sitter re'n i bur.» —
 »Det är du sjelf, som stoppas skall i säcken.
 Fort, fångsla och i bojor slå den gäcken!»

»Ja, håll mig gerna fångslad, men håll mitt ord för sant!
 Vänd om, och finnes ej mitt tal besannadt,
 Så må mitt hufvud springa, jag sätter det som pant;
 Vänd om allenast, jag begär ej annat!» —
 »Tänk, att han var så modig! det trodde jag då knappt.
 Välan, helt om! men lofven, att ej så fort ge tappt!»
 Vid månsken tåga de i midnatts timma,
 Tills stadens torn och tak på afstånd glimma.

I djupa snön på krokväg sig skaran smyger tyst;
 Långs muren den till stadens port sig leder.
 Der borta sömnig fältvakt ej hört det minsta knyst,
 Till dess han öfverfallen stötes neder.
 Af denna första framgång uppmuntrad, hopen drar
 I smala, täta rotar med månbelyst standar
 På snöbetäckta gator genom staden.
 På torget till en hop förtätas raden.

Som Jeriko att störta nu häfves upp ett tjut,
 Till mord och plundring vilda sällar tåga.
 De trefva fram till dörrar, som bändas upp med spjut;
 I mörka vrår de tända mordbrandslåga.
 När eld och nattlig fasa till bundsförvandt de få,
 Kung Carl och hans drabanter de tro sig lättast slå.
 På torget qvar sig håller största skaran
 Att draga åt kring yra svenskar snaran.

Och länge ej det dröjer tills dessa komma fram,
 Men ingalunda för att låta ta sig.
 Först några få de synas i moln af rök och dam
 Med drägten ofullständig eller trasig.
 En del i blotta linnet har skyndat upp till häst,
 Och dessa i sin framfart berserkar likna mest.
 Hvad plagg de än ha glömt att på sig draga,
 Ej någon glömt att svärdet med sig taga.

Carl Klinckowström, Clas Bonde, Carl Sack och Thomas Funck
 Vid vaxljus sitta uppe än och spela.
 Ur fyllda stop de taga sig då och då en klunk;
 Blek skyndar Klinckowström att korten dela.
 Då höjs ett skrån derute, och fönstret slås i kras.
 »Oginsky spelar trumfen! Fort ut! Släck ljuset, Clas!
 Jag skall till stallet efter kungens hästar.
 Farväl, om någon af oss döden gästar!» —

Kung Carl låg just och drömde, att han på Kungsörs skog
 En lurfvig björn i sina armar tryckte.
 Afbruten var den knölpåk, med den han djuret slog,
 När detta, retadt, fram mot honom ryckte;
 Och nu i ärlig tvekamp blott en mot en de bli;
 Sjelf ung och orädd hör han kamraters ångestskri,
 Det skriet, — hvarför ej likt björnens dör det?
 Carl vaknar, reser sig — han ännu hör det.

Carl den Tolfte.

I ögonblicket uppe han fram till fönstret går
 Att genom blyinfattad ruta skåda.
 Der nedanför på torget en dunkel massa står,
 Hvars rop och vapen fiender förråda.
 Der glimma svärd i månsken, och hopar af och an
 Med bloss och facklor tumla i gränder om hvarann.
 Ett moln af becksvart rök från muren tränger
 Och framför fönstret hvarje utsigt stänger.

»Ha!» mumlar han och spänner kring midjan bältet hårdt,
 »Jag varit med att björn ur idet röka.
 Att oss till striden locka ej varit dock så svårt,
 Att samma medel I behöft försöka.
 Carl Klinckowström! Hvar är du? Hallå, ditt syndastraff!
 Du sofver väl som vanligt. Led fram min häst Piff-paff!» —
 »Här, konung! Ej med söl jag mig försyndar.
 Jag vardt ej väckt så fort, som jag mig skyndar.» —

I sadeln sitter kungen; med värjan framåt sträckt
 Han rusar fram mot fiendernas hopar,
 Der Sack och Funck och Bonde re'n hugga kring sig käckt.
 Till andra, linneklädda blott, han ropar:
 »Nu, gossar! blodig skjorta vi ändtligt kläda få;
 Lik godt, om tröja saknas, men framåt skall det gå.
 Först fienderna jagen, döden, fängslen,
 Se'n fån I tid att knäppa edra hängslen!»

Med jubel de besvara sin unge konungs ord;
 Barhufvade mot fienden de storma.
 En här i sådan skepnad visst aldrig än var spord;
 I nattens mörker hvita led de forma
 Och bryta in som fylking med stumt men bistert hot.
 Ej fienderna våga att längre stå emot;
 Halfnaken hop de flykta för, så rädda,
 Som följdes de af spöken svepningsklädda.

Från staden ut på fältet den vilda jagten går,
 Der Klinckowström med handhäst följer kungen.
 »Piff-paff är bra i striden; på jagt han ej förslår,
 Att byta», säger Carl, »jag re'n är tvungen.»
 »Ack», suckar kammarsvennen, »nog är det synd och skam,
 Att nöt ska rida hästar af sådan präktig stam.
 Jag bytte tjoget fångade polackar
 Emot en enda en af deras blackar.»

Dock hinnas upp och gripas på flykten en och ann.
 Oginsky sjelf i fara är att tagas;
 Hvarthän han sig må vända, utaf en blåklädd man
 I hack och häl han envist efterjagas.
 Det rycker i hans kappa, som strax af honom släpps
 Och af förföljarn, fågen, kring bara halsen knäpps.
 Oginsky svär: »Jag tror det är hin onde.» —
 »Nej, jag är blott ryttmästaren Clas Bonde.» —

När ut på öppna fältet de flyende ha nått,
 Det lönar ej att längre dem förfölja,
 Och svenskarne bakom sig ny fiende ha fått,
 Ty eld och rök den lilla staden hölja.
 De vända om tillbaka, förr'n morgonrodnan bräckt;
 Af köld de redan huttra uti sin lätta dräkt:
 »Beröm de fienderna äro värda;
 Mot både köld och hetta de oss härda.»

Nu fram med yxor, hakar, brandsegel, stege, slang!
 Med dessa vapen är det här man strider.
 Se! Bonde, som på hästrygg Oginsky nyss betvang,
 Nu högt på rökomfladdrad takås rider.
 Bland lågor tränga andra att berga lif och gods,
 Der nyss i vilda striden man slog hvarann till blods.
 Och räddadt barn och skyddad oskuld hvilar
 På armar, hvilka sände dödens pilar.

Kung Carl i denna holmgång mot elden är ock den,
 Som uppå alla kanter striden leder.
 Än fienden han motar från takens spets, och än
 I källarhvalfven följer honom neder.
 Så öfverallt der denne har satt sin röda fot,
 Af fyllda sprutors laddning han städse tages mot,
 Och slagen reder han sitt sista läger
 På de ruiner, dem han ännu eger.

»Två fiender vi slagit och det på samma natt,
 Men hetast var den senare bataljen.
 Får nu gravören Karlsten vår bragd i koppar satt,
 På begge sidor vacker blir medaljen.
 Nu återsökom bäddar, som knappast kallnat än;
 Den dröm, hvarur man väcktes, fortsättas må igen.
 Fort kläda vi oss af, till hälften nakna;
 Men ingen glömme att i morgon vakna.»

FRÄMMANDE HEM.

I natten lyst af brandsken ifrån sin egen gård,
 Sapiëha brådskande till Tryski rider.
 Der störtar hästen; ryttarn den lemnar utan vård
 Och träffar Carl på morgonen omsider:
 »Ers majestät! Oginsky är slagen här, det sägs;
 Men om Ni blott ett stycke vill följa mig till vägs,
 Ni skall få se, att hämd han hunnit taga
 På mig för sin af Eder gifna aga.

Men hvarför ock Er nöja att märka blott hans rygg
 Och af ert svärd begagna endast flatan?
 Hugg af hvarth hydrehufvud! Då först Ni varder trygg;
 Ty ligan är i kompani med satan.
 Det August är och Patkul, som sändt Oginsky hit
 För att med djefvulskaper i landet väcka split
 Men låta skulden mig och Eder drabba.
 Hans framsteg hittills äfven varit snabba.

Sitt högqvarter i Kowno han hittills haft och har.
 Han huggit ner min bror, som nyss blef fången.
 Mot Er med lögn han retar allt folk, der fram han far;
 Till Eder annars fölle mer än mången.»
 Kung Carl: »Välan! till Kowno vi genast bryte upp.
 Kan ej Oginsky fångas, förskingras skall hans trupp;
 Och folket finna skall befriarns mildhet,
 Der andre lärt dem frukta röfvarns vildhet.»

Från Tryski till Lubniki går tåget nästa dag.
 Se der ifrån Sapiehas tomter röken!
 Oginskys invalider från förra nattens slag
 Qvarlemnats här att ta emot besöken.
 »Det är då I, som ilsket min gård i aska lagt!
 Men nu I ej behöfvens vid elden mer som vakt;
 I skolen stekas strax i heta mörjan.
 Stor sak, hur snart ert helvet' tar sin början!»

De ge till svar: »Sapieha! om oss det gåfves val
 Emellan himmel, der ock dig vi talde,
 Och i ditt värda sällskap en evig afgrunds qual,
 Det senare vi blott för din skull valde.»
 Sydostligt till Usventy Oginsky nyligt gått;
 Dit skyndar Carl den tolfte; men när han stället nått,
 »Oginsky står i Kelmy», folket säger.
 »Han der ett gods och många vänner eger.»

Framåt och fort till Kelmy! Men allt är öde der.
 Starosten ensam varder ändtligt funnen.
 »Hvar är Oginsky? Vet du?» En nickning svaret är.
 »Men hvarest? Har du icke mål i munnen?» —
 »Jo eljest, men för eder jag är för evigt stum.»
 Till svar han får en örfil, och när utur hans rum
 Sapieha träder, smyger sig starosten
 Med laddad bössa fram till fönsterposten.

Men förr'n han hunnit sigta, har bakifrån en hand
 Pistolen tryckt och lossat mot hans nacke.
 Utaf Sapieha gården, utplundrad, sticks i brand.
 Högt fladdra lågorna från blåsig backe. —
 Man följer till Grinkiski i snön Oginskys spår
 Och skyndar honom efter igenom skogens snår.
 På trädens grenar iskristaller glimma,
 Och hästarne i loppet flåsa imma.

Från tjocka, täta skogen de hinna frusen myr,
 Oöfverskådlig, jemn som vida hafvet.
 Vid fjerran himlaranden grenhornad elgen flyr;
 I kölden hästarne fördubbla trafvet.
 På slätten målet uppnås, en liten usel by;
 Der säges, att Oginsky till Rubi hunnit fly.
 Så skatan, skrattande, alltjemt sig flyttar,
 Så snart på skotthåll kommit hennes skyttar.

Vid vargars tjut i månsken till Rubi fram de nå.
 Derefter till Keidany ställes färden.
 Hör klang af svängda klockor! Se stapeln, hög och grå!
 Och ladan der, en luthersk kyrka är den.
 Den femtonde december är söndag; i parad
 Marscherar in i kyrkan kung Carl med kämpars rad.
 För att ej somna stå de hela tiden;
 Det är en rast, som stjåles undan striden.

Och efter slutad gudstjenst de vandra genom byn.
 »Är detta hus? De likna halm i stackar.»
 Kringspridda vidt de ligga långt bort mot himlens bryn,
 Och allt är trädlös slätt förutan backar.
 Brunssvänglarne allena som jettevägar stå;
 Ett kors är hvarje stolpe med tvärsför spikad slå,
 Och derinunder bönder, skygga, blyga,
 I långa fårskinnsrockar ängsligt smyga.

När in soldater träda i ett af dessa bon,
 Derinne tycks i början tomt och naket;
 Ty bakom väldig lerugn sig gömma husets hjon
 Och på hans öfre plan inunder taket.
 Dock snart, när fruktad främling ses teckna, vänligt huld,
 Och när från fyllda börsar förnimmes klang af guld,
 Ett språk, så väl förstådt i alla länder,
 Med snikenheten modet återvänder.

Sin ludna fårskinsmössa tar bonden af sig då;
 Till spisen drängen i sin långrock träder;
 Från ugnens öfra ide drar hustrun ned de små,
 Och flickorna stå fram i högtidskläder.
 I hvita yllekjortlar de gå med blottad arm,
 Och endast hemväfdt linne betäcker deras barm.
 I kors på bröstet röda förklädsbanden
 Från skuldran nå på rygg till kjortelranden.

Och redan hemmastadde soldaterna sig satt
 Vid munter brasa ned på bänkens plank.
 De små i bara skjortan sig närmat re'n och gladt
 På främlingarnes knän de rida ranka.
 De unga ryttarämnen sig föra ganska käckt,
 Och mor och systrar småle mot barn och främling täckt;
 Men männen stumt från stugans bakgrund spana,
 Mistrogna, skygga, enligt trälars vana.

De små med vapnen leka, och på sitt modersmål
 De be om svar, som gifvas uppå svenska.
 Och krigarns tankar draga till fjerran föremål:
 Till egen härd och hemmet fosterländska.
 Med leende på läppen men sorg uti sitt sinn
 Han smeker främlings gosse men tänker uppå sin;
 Och när han går, är länge dämpad saknad
 Uti hans bröst med styrka åter vaknad.

KOWNO.

»Men hvad är detta? Order till uppbrott klockan sju,
 När mörkret tätast blir och natten stundar!» —
 »Var tyst, att villebrådet ej skrämnes, kära du!
 De göra stånd igen, Sapiehas hundar.
 Nyfikne, hvilka skyndat för fort åt Kowno till,
 Fasttagne förts tillbaka; du skälet veta vill?
 Man gillrat har och Kowno gjort till fälla;
 Oginsky lupit in; nu skall det smälla.»

Fram tågar ryttarskaran. Det mörkt och mulet är.
 Det blåser tövind, faller duggregn neder.
 Blott ledarne i mörkret ha klart, hvart vägen bär;
 Som strömmen bölja blindt de andras leder.
 Den frusna vägen mjuknar i detta milda tö,
 Och hästars hofvar trampa igenom uppblött snö,
 Dock arla nå de Njemens biflod Wilja,
 Hvars stränder dem från Kowno ännu skilja.

Men när i morgongryning de nalkas flodens brädd,
 Hör hvilket dån, likt salvor från kanoner!
 Ty vattenmassan sväller uti sin trånga bädd
 Och sönderbryter vinterns ispontoner.
 På kant sig resa isblock med hög och skrofflig kam,
 De segla der i dunklet som blåa spökskepp fram.
 Oginsky räddad är; farväl med hoppet
 Att honom hinna vidare i loppet!

»Fördömda, grymma otur!» så klagar litet hvar.
 »Det här är kitsligt gjordt utaf vår Herre.»
 »Men», svaras dem, »den ande, som magt i vädret har,
 Lär vara satan.» — »Nå, så mycket värre!»
 Och andra: »Om vi icke Sapiehas följe haft,
 Oss lyckan följt i stället med desto större kraft,
 Men nu hon blifvit skrämnd och börjar skygga
 För detta röfvarpackets synder stygga.»

Hör genom brus af vågsvall hvad larm på andra strand!
 Stormklockor, trummor, skott, alarmtrumpeter.
 Se genom dimmans flikar, som lyftas efter hand,
 På torg och vägar bölja menigheter!
 »Hvad harm att slikt bevittna och icke komma åt!
 Fins efter hela stranden ej färja eller båt?
 Se der en gammal pråm, och kan han flyta,
 En hop i sänder strand mot strand får byta.»

På pråmen samlas manskap, och tätt liksom en skog
 Stå vapnens spetsar upp i höjden räckta.
 På sidan simma hästar med vattenspolad bog
 Och hufvud frustande ur böljan sträckta.
 Kupoler kopparröda med gyllne klot på topp
 Framför dem utur dimman helt nära sticka opp,
 Men sällsamt de åt sidan åka tyckas
 För dem på pråmen bort med strömmen ryckas.

Kung Carl ibland de främste på stranden springer upp:
 »Men fienden, som ej tar mot oss bättre!
 Tom staden är, och tjugu, att börja med, vår trupp. —
 Dock ej för slikt Oginsky vi förkättre.
 För oss ju har han utrymt sitt eget höggvarter,
 Som icke ens är antändt; man kan ej fordra mer.
 Vi hemmastadde hvile här från färden,
 Tills räkning göra upp vi få med värden.»

Af Carl ett litet krigsråd på torget hålls till häst
 Med Hummerhjelm och Meijerfelt vid sidan.
 »För att Oginsky vakta jag håller det för bäst,
 Att här vår styrka står uti förbidan,
 Tills hela hären samlad på våren hinner hit.
 I lägret är väl oro; jag sjelf nu måste dit.
 Men hvem vill här befälets mödor bära?»
 »Jag», säger Meijerfelt, »det tar som ära.»

»Jag som min rätt det fordrar», infaller Hummerhjelm,
 »Ty med Oginsky har jag börjat grälet,
 Och skam, om sista ordet skall fås af denne skälm!
 Så gif mig nu af nåd det här befälet!»
 Hans ögon små de plira ur rynkors veck i hyn,
 Beskuggade af gråa, buskhvälfda ögonbryn,
 Och smala läppskägg rät en linie bilda,
 Då tänder blottas gladt af läppar skilda.

»Nå, efter som du fordrar, så ske dig som du vill,
 Och skyll dig sjelf, i fall det blir dig tråkigt!
 Men hör: när jag skall fara, säg ej Sapieha till!
 Hans sällskap börjar blifva något bråkigt.
 Med femti man till följe jag far i morgon dag.» —
 »Men, konung! låt mig säga, i sanning alltför svag
 Är sådan kår för vägen fyrtimila,
 Kring hvilken fiender i skaror ila.

Femhundra man, min konung! det minsta vara får.» —
 »Men hvarmed skall Ni sjelf Er då försvara?» —
 »Med oss är ej så noga, blott kungen säker går.
 Två tusen man för öfrigt är vår skara.» —
 »Var lugn, min Alexander!» är Carl den tolfte's svar,
 »Ty om jag endast nio drabanter med mig har,
 Så kan jag draga genom hela verlden,
 Och ingenting skall hejda mig på färden.»

SKINGRADE BEKYMMER.

Emellertid har Piper i Würgens högqvarter
 Ett råd hos sig församlat i kansliet.
 Horn, Rehnsköld, Dücker, Mörner, Spens, Liewen, Roos med fler
 Förvånade betrakta skrifveriet.
 Framskjutna underläppar och höjda ögonbryn
 Förakt tillkännagifva för allt hvad möter syn.
 Så stå de och på sina värjor tumma,
 Halft retade och halft förlägne, stumma.

Nyfikna dock de bliga på hyllor och på fack
 Och hela detta kaos utaf papper,
 Pennfakteriets alster, som ej med värjattack
 Man öfvervinna kan, om än så tapper.
 Der smyger kring för detta professor Hermelin,
 Snabbfotad, vig och smidig, småleende och fin.
 Rödhårig sysslar Feif med skrifarbeten,
 Och Müllern, enögd, plirar från pulpeten

Peruken jemkar Piper med mycken värdighet;
 Här är det han, som eger att befalla.
 Till orda så han tager: »En hvar af eder vet,
 För hvad jag låtit eder sammankalla.
 Från kungen intet budskap ännu till oss har stött;
 Allenast kommit rykten att fiender han mött
 Samt, än att han dem segerrikt fördrifvit,
 Än att han sjelf tillfångatagen blifvit.

Mig tycks, att vi ej böra overksamt sitta här
 Men sända trupper ut att kungen freda.»
 »Er oro», säger Rehnsköld, »helt öfverflödig är,
 Och Er förutan lär han nog sig reda.»
 De andra Pipers åsigt dock taga i försvar;
 Inom sig äfven Rehnsköld går vid, att rätt han har.
 Men säger högt: »För sent måhända redan.
 Ni skulle tänkt på detta längesedan.»

Alltså beslutadt varder, att redan samma dag
 Skall Arvid Horn sig välja ut en skara
 Dragoner och drabanter till detta företag;
 Och bort på upptäcktsresa snart de fara;
 Dock re'n på andra dagen strax bortom Kurlands gräns
 De varsebli en skara, som strax på drägten käns.
 Som vanligt ses kung Carl i spetsen rida,
 Och Horn är innan kort invid hans sida.

Carl säger: »Om I kommit som fiender, minsann!
 I haden varit ännu mer välkomna.
 I slidan rostar svärdet; det snart ej dragas kan;
 Af brist på öfning våra armar domna.
 På hela återvägen ej fiende vi sett,
 Fast vi oss midt igenom hans eget land begett.
 På det han icke skulle rädas för oss,
 Jag tog blott med den trupp, som sällskap gör oss.»

När Carl har kommit åter, decembers sista dag
Till fest- och glädjehögtid blir förvandlad.
Godt slut på gamla året der dricks i glada lag;
Så fermt som pampen bågarn blir behandlad.
Och när vid midnattsstunden der nalkas nytt ett år,
De se det mot helt dristigt, fast töckenhöljdt det står.
Till kamp och strid, till lif och död beredde,
Hvarthelst de vid dess hand må varda ledde.

FJERDE SÅNGEN.

SAMOGITIEN.

JOHN BARRON
PAMPHLET

AUGUST OCH AURORA.

Kung August spelar tankfull ett patience-parti, —
 På kriget med kusinen Carl han tänker:
 »Låt se! af denna läggning det nu skall afgjordt bli,
 Om mig Bellona snart sin ynnest skänker.
 Om Mars jag bryr mig icke, hos damer har jag tur.
 Se! hjerterdam mig gynnar. Jag vinner, eller hur!
 Ja, spader knekt — — fördömdt! nu vardt han stungen
 I sista ögonblick af ruter kungen.»

Men upp slås dubbeldörrar; ett kärt besök han får:
 Der mäls Aurora Königsmarck, grefvinnan.
 Förut hans älskarinna hon varit några år;
 Nu frillan har förbytt sig i väninnan.
 Högklackad, smärt hon träder, ljuft leende och blid,
 På golfvet fram, och hoppet tycks stråla in dervid.
 Han öfver hennes hand sig böjer neder
 Och höfviskt till en länstol henne leder.

Åt sidan på sin sänkta solfjäder först hon ser,
 Men höjer plötsligt sina ögon klara
 Och läspar sött: »Min önskan måhända Ni beler;
 I sådant fall jag strax den låter fara.»
 »Madame, mitt hjertas drottning! Ni vet», försäkrar han,
 »Att blott med helig andakt till Er jag lyssna kan.
 Hvad helst Ni mände önska, säg det genast!
 Och ske det skall, om ske det kan allenast.»

Carl den Tolfte.

»Välan, så hör!» hon fortfar, »jag fått en vild idé
Att söka upp kung Carl uti hans läger.» —
»Ha, ha! vid sankt Antonius! nu måste jag dock le, —
Men ej åt Er; — mitt bifall re'n Ni eger.»
»Jag ämnar be», hon fortfar, »att återfå af nåd
De gods, hans far beröfvat vår släkt med grymt beråd.
Att se den unge hjälten ock mig lyster.
Nyfiken är ju hvarje Evas syster.»

Med saknad suckar August: »Nu önskar jag, vid Gud!
Att jag i Carl den tolfte kläder vore,
Och att till mig det blefve, som i behagens skrud
Aurora-Venus första gången fore.»
Den sköna honom skänker likt silfverklang sitt skratt,
Sitt lilla runda anlet mot honom vänder gladt
Och frågar: »Så Ni tror, att jag kan verka
Medlidande, som kan min bön förstärka?»

»Medlidande! Nej, kärlek, förtjusning, trolldomsmagt!»
Utropar August. »Med er blick, den ljufva,
Ni får hans hjerta genast i eld och lågor bragt;
Med blott ett ord Ni lejonet skall kufva.
Ja, honom kommenderar ett leende af Er,
Och vid en vink han faller för edra fötter ner
Så här.» — — Han låter handling följa orden
Och kysser handen, handskbefriad vorden.

»Men när, af Er besegrad, han underkastar sig
De fredens vilkor, dem Ni bjuda täckes,
Jag ber Er, tänk då äfven som bundsförvandt på mig,
Att af er segerpalm en gren mig räckes!
Ack värdes låt en anpart af eder vinst bli min!»
Hon lofvar det omsider. Han låter hemta in
En mängd af kartor, dem på bord han breder,
Och begge öfver dem sig luta neder.

»Nu planen för ert fälttåg vi skola göra opp:
Från Dresden skall Ni resa denna vägen.
Ur Sachsen öfver Schlesien till Polen går ert lopp
Nordost till Preussens gräns, så här belägen.
Så ända upp till Memel, — mitt rikets gräns är der.
Nu börjar Samogitien, der björnens ide är;
Uroxar, elgar vandra der i skaror.
Säg, bäfvar Ni ej re'n för slika faror?»

»Nej», skrattar hon, »men annat för Er det blefve väl
Att ge Er in ibland behornad skara;
Förty till hat mot Eder en slik helt visst har skäl,
Bekänn: Ni vågar icke med mig fara?»
Hon honom ger med öppna solfjädern, som hon bär,
Ett slag, så likt en smekning, som gerna möjligt är.
Han smickrad bugar sig: »Jag kysser riset.»
Han fattar hennes hand på förra viset.

»Och här i Samogitien sitt ide har den björn,
Som Ni behagat kalla för en hjelte.
Mot Kurlands gräns häruppe han göms i något hörn;
Bind honom fast med kedja vid ert bälte!
Ni honom lätt skall tämja; han är ju ännu ung;
Hvad fröjd att få som drottning beherska skogens kung!
Ni honom bilda skall, förädla, ansa.
Ack låt oss snart få skåda honom dansa!»

SKÖNHETENS ARMÉ.

Af konung August ombedd, Aurora lofvar huldt
 Hans förespråkarska hos Carl att blifva.
 Med tjenare och tärnor hon ses förhoppningsfullt
 På väg till hjeltens läger sig begifva.
 I kulna vinterdagar mot norden tåget går;
 Bland Samogitiens drivvor en rosig, yppig vår.
 Mot bister Bore smila läppar röda,
 Och blickar eldiga i kölden glöda.

Aurora sjelf i spetsen för tåget synes, likt
 Sin namne, morgonrodnadens gudinna.
 Hon tycks i rosendrägten, med guld broderad rikt,
 Ur skyn ha åkt som solbebdarinna.
 Dock ej uti sin praktvagn hon denna gången far;
 Mot släde nu är utbytt den blomsterprydda char,
 Hvarpå hon eljest, lättomgjordad, strålat
 Uppå den duk, en söderns konstnär målat.

Ej heller hennes följe, behagens unga mör,
 Här täckas blott af genomskinlig slöja.
 Här hermelin och sobel är deras tillbehör;
 Pelsbrämrad kappa bärs af nordens Fröja.
 Ej ankelsmärta foten i dans nu blottad förs,
 Den liljehvita barmen i trånga fångsel snörs.
 Gestalt och form dock träda skönt i dagen,
 Och ögat fritt beundrar anletsdragen.

Se, sådan är den härsmagt mot tolfte Carl nu drar:
 Befälet föres der af kärleksguden,
 Artilleriet bildas af mörka ögonpar,
 Behagens arsenal ger vapenskruden.
 I kindens grop sig döljer skjutfärdig amorin,
 Hvert leende gör fångar, hvar lock är snara fin,
 Försåtligt bakhåll på sitt offer lurar
 I skydd af purpurmunnens hvita murar.

Med häpnadsfull beundran kung Carls soldater se
 Det fagra tåget deras tält sig närma.
 Emot en slik behagens och fägringens armé
 Ej något deras hjertan kan beskärma.
 Bland höge, bland gemene förtrollad blir en hvar
 Och redo är att ge sig, förgätande försvar.
 De täfla om, hvem först den gunst skall röna
 Att få ett ögonkast utaf de sköna.

Igenom svenska lägret de sköna följe få
 Utaf en ständigt ökad ryttarskara.
 På tågets begge sidor som riddare de blå
 Uppvakta att till tjenst de sköna vara.
 Främst Anders Lagercrona som vanligt gör sig till;
 Han vid Auroras sida sig viktig göra vill.
 Men unge Axel Sparre mest blir tjusad,
 På afstånd re'n af hennes skönhet rusad.

Till grefve Pipers bostad går färden allraförst;
 Aurora bref och papper der skall lemna,
 På det att han, hvars välde hos konungen är störst,
 Med gunstbenägna ord skall henne nämna.
 Försjunken i beundran bland hopen Sparre står,
 När stödd af Lagercrona ur släden ned hon går.
 O hvad behag i hållning, åtbörd, blickar!
 Som Anadyomene hon sig skickar.

Den framtill öppna roben från skuldran faller ner
 I veckrik massa, som, förlängd, blir släpet,
 Hvars sammet, hörnuppfästad, i högröd prakt sig ter,
 Som negergossen Musca uppbär näpet.
 Det långa, smala lifvet är hvitt med rosig rand;
 Ur spetsar dyker armen, solfjäder hålls i hand,
 Nattsvarta lockar öfver pannan trona
 Bland purpurröda band liksom en krona.

Hon sväfvar uppför trappan vid Lagercronas arm,
 Af hvarje öga följd, tills hon försvinner.
 Till tröst likväl man genast vid hvarje slädes karm
 En annan, om ock mindre, skönhet finner.
 Sin riddare får hvarje, — på dem är ingen brist.
 »Hvem var den der?» så frågar en hvar hos kusken sist
 Och preglar in för någon liten snärta
 I minnet namnet, bilden i sitt hjerta.

En hvar är viss, att skönast var den, med honom gick.
 Så Henrik Grabbe ock, som fick till följe
 En rosenkindad ungmö med blygt, behagligt skick
 Och blonda lockar likt ett gyllne hölje.
 Vid denna huldras åsyn hans blod blir mera varm,
 En känsla obestämbar vill vidga ut hans barm,
 Och han på knä i stoftet gerna låge,
 Blott dessa ögon ömt på honom såge.

»Ert namn?» han frågar. »Kerstin Bennet», till svar hon ger,
 Och ögonhåren, långa, silkeslena,
 Hon lyfter, när med undran hon upp till honom ser.
 Men Grabbe tänker, när han blir allena:
 »Som barn i sockenkyrkan jag såg en englabild,
 Som himmelskt skön mig tycktes och öfverjordiskt mild;
 Han aldrig någonsin gått ur mitt minne
 Men vårdats som en helgedom derinne.

Och nu för mina ögon jag bilden återser;
 Ja, bilden lefvande jag ser i henne.
 Ack, skall jag väl få skåda i detta anlet mer,
 Och skola väl vi mötas mer, vi tvenne?»
 Till sitt kvarter han vänder igen med saknad tung;
 Vid Meijerfelts dragoner han är kapten, fast ung,
 Och var ibland de femti, hvilka foro
 Med Carl från Kowno nyss till Pipers oro.

ANDERS LAGERCRONA.

För Carl den tolfte träder med tysta, mjuka steg
 Den lille generalen Lagercrona,
 Han, som så snabbt befodratts, ehuru hemligt feg,
 Hvars hvassa tunga plägar ingen skona;
 Men fagert är hans yttre och smekande hans blick,
 Hans drag så grekiskt ädla och angenämt hans skick,
 Hans leende så mildt med tänder rena,
 Hans röst så mjuk, hans rörelser så lena.

»Ers majestät», han säger, »en ära stor mig skett
 Att få till Er grefvinnans helsning föra.
 Hon hit med fredsbemedling från August sig begett.»
 Men kungen bryter af: »Jag vill ej höra.
 Hit August sjelf må komma, om fred han hafva vill,
 Med frillor underhandla hör ej en konung till!»
 Förbluffad Lagercrona börjar stamma,
 Men byter fot och ämne med detsamma:

»Naturligtvis! Grefvinnan en annan orsak har,
 För hvilken hit hon velat sig begifva.
 De gods, från henne tagits utaf er salig far,
 Af Er hon hoppas återgifna blifva »
 Kung Carl: »I fall hon tror sig till något ega rätt,
 Hon vände sig till domstol; det är det bästa sätt.»
 »Helt visst», är svaret, »nu hon blott vill höra,
 Hur snart sin reverens hon Er får göra.»

Kung Carl ger svaret: »Aldrig! Du säge henne det.»
 Högst öfverraskad, dock sig hemtar denne,
 Förklarande med ifver: »Jag ber, ers majestät!
 Tro ej, att jag går ärenden åt henne.»
 Med dessa ord han döljer missräkning som han gjort;
 Han trott en kärlekshandel sig låta öppna fort,
 Der han som ombud ordna fått det mesta
 Till begges nöje och sitt eget bästa.

Och när han går från kungen, han tänker så: »Fördömdt!
 Att löpa så å stad i ogjordt väder!
 Om vid grefvinnans ankomst jag dock mig hade gömt!
 Nu tror man, att jag henne företräder.
 Det kan mig vålla skada, ty uppenbart det är,
 Att kungen endast afsky för kurtisanen bär.
 Jag aldrig mer hos henne törs mig visa;
 Jag eljest kunde bli för folk en visa.»

CARL OCH AURORA.

»Hvi håller Lagercrona sig undangömd allt jemt?»
 Aurora så sig sjelf som andra frågar.
 »Han lofvade att skaffa mig audiens bestämdt.»
 På hennes spörsmål ingen svara vågar,
 Ty skälet: kungens vägran, en hvar kring henne vet;
 För henne sjelf allena det är en hemlighet,
 En gåta, på hvars lösning städs hon grubblar,
 Tills hennes ledsnad tidens längd fördubblar.

Och då hon, ständigt ensam, ej annat göra har,
 Hon sig förälskar i den unge kungen.
 Utaf den pil, som Amor uti sitt koger bar
 För Carl den tolfte, sjelf hon varder stungen.
 Igenom hennes öron hans lof sig smyger in
 Och genom hennes ögon hans bild för hennes sinn.
 Hvar dag vid fönstret sitter hon att bida
 Det ögonblick, då han förbi skall rida.

Hon ser en ädel yngling, så oerfaren, ung,
 Och dock så fast, bestämd och bottenärlig.
 Som en soldat så enkel, han tycks dock mer än kung,
 Och blåa rocken mer än purpurn härlig.
 Så hurtig, oförvägen, frimodig, djerf och glad
 Han synes obekymrad mot framtid dra åstad;
 Och dock i strider, der han sig försvarat,
 Han ynglings mod med åldrings omsigt parat.

Hans klara, blåa ögon omkring sig blicka fritt,
 Och trotsigt leende på läppen hvilar,
 När han på ystre springarn i snabb, förvägen ridt
 Förbi fördold beundrarinna ilar.
 Det rena, ursprungsfriska hos yngling utan flärd
 Drar till sig qvinnohjerta, som qualts vid lastens härd.
 Aurora, lik en annan Magdalena,
 Vill hos sin hjelte gråta ut allena.

Hon önskar att förtroligt sig honom närma få
 Att ödmjukt lätta sitt betryckta hjerta;
 Men häruti sig döljer ett hemligt hopp också,
 Att han skall taga del i hennes smärta, —
 Att han skall henne skänka tillgifvenhet och tröst,
 Upplåtande för henne sitt eget varma bröst.
 I gengäld är hon färdig ge tillika
 Sin ömhets och sin kärleks skatter rika.

Men ej i vekligt fångsel hon vill sig sjelf till gagn
 Behålla hjelten, liksom förr Armida.
 Hon drömt om att få sitta uppå hans segervagn,
 Men vid hans fötter, ej invid hans sida.
 Der skall hon då till honom ljuft leende se opp,
 I framgång bild af lycka, i motgång bild af hopp.
 Så drömmer hon och vaknar, harmas, ängslas,
 Till dess af samma dröm hon åter fånglas. —

En morgon hennes tärnor med öfverraskning se,
 Hur frisk och glad i hast hon blifvit åter.
 Det är så länge sedan de sågo henne le;
 Nu klingande som fordom skrattet låter.
 Och hennes kinder blomstra, och blicken strålar klar.
 Sin allra bästa klädnad i dag hon på sig tar;
 Men innan håret ordnadt blir och drägten,
 Det lider redan fram mot middagsväkten.

Med gyllne ked kring halsen och ros vid öppen barm
 Hon för sin utflykt allt i ordning ställer.
 Allena, utan tärnor, bestiger hon sin karm,
 Och ingen annan vet, hvad färden gäller.
 Hon kör den väg, der kungen hvar morgon far förbi.
 Nu skall han öfverrumplas, till samtal tvungen bli;
 Och ändtligt midt i tysta skogens sköte,
 Han närmar sig till ofrivilligt möte.

Hon låter vagnen hålla och stiger neder fort,
 Då Carl, förundrad, nalkas i detsamma.
 Hvad hennes hjerta klappar mot bröstets stängda port!
 Hon öppnar läpparne sin bön att stamma.
 Med sammanlagda händer hon står i biktbarns skick
 Med sänkta ögonfransar och varm och fuktig blick.
 Mot skuldran lockar, darrande, sig smyga,
 Och purpurdufvor öfver kinden flyga.

Men ack! de ord, som sväfvat på hennes läppar, dö,
 Förr än till hörbart ljud de hunnit födas.
 Den nyss så röda kinden blir hvit som markens snö,
 Mot karmens skärm gestalten måste stödas;
 Ty Carl, när han i sporrstreck till stället hunnit har,
 Förbi förutan dröjsmål på snabbe springarn far.
 Han endast, helsande, sig framåt böjer
 Och hatten artigt från sitt hufvud höjer.

O, hvilken bitter smälek! Hvad outsäglich harm,
 Som nu Auroras hela hjerta fyller!
 Likt hafvets vreda svallvåg sig häfver hennes barm
 Och spränga vill sitt trånga fiskbens-kyller.
 Hon hviskar: »Jag skall hämnas en sådan dödlig skymf.
 Han mig, grefvinna boren, bemött som gatunymf.
 Han enskildt trotsat mig, men uppenbarligt
 Han vid min fot skall kärlek tigga snarligt.

Hvad! eger jag ej mera den magt, jag egt förut,
 Att tjusa hvilken man som helst på jorden?
 Har nu min ungdomsålder helt plötsligt tagit slut?
 Är jag i hast en vissnad gumma vorden?»
 Hon stiger in i vagnen, sig ser i spegeln der:
 »Nej, än min hy, ej sminkad, dock friska rosor bär;
 Der fins ej än af minsta rynka spåret,
 Och svart och rikt som fordom glänser håret.

I mina mörka ögon är elden ännu kvar,
 Än leendet på röda läppar dröjer.
 I kinder, fylligt runda, jag ännu gropar har,
 Och barmen, hvit och fast som förr, sig höjer.
 Hvad är det då, som fattas, när ej min magt blir lydd?
 Är gratiernas tjuskraft ifrån mitt väsen flydd?
 Har Venus, nyckfull, redan tagit af mig
 Behagens gördel, den hon fordom gaf mig?»

INTRIGER.

Till unge Axel Sparre, som kungens kammarsven,
 Ett bref af Henrik Grabbe varder lemnadt:
 »Jag fått det hos grefvinnan utaf en qvinlig vän;
 Dess innehåll lär vara kungen ämnadt.
 Men den, som skref det, önskar att få det hemligt fram.»
 På bordet Carl det finner. Der göms ett epigram
 Och ingen vet, af hvem det fram är gifvet,
 På parfymradt rosenpapper skrifvet:

*Vid gudaskarans taffel på tal vardt nyligt bragt
Den unge hjeltekonungen från Norden.
Mercurius dervid framhöll hans stora herskarmagt
Och Mars hans krigarära, störst på jorden.
Hans ädelmod och fromhet af Zeus berömdes mest;
Minerva vid hans visdom och blygsamhet sig fäst.
Kort sagdt: en hvar för honom loford hade;
Men Venus, liksom Bacchus, intet sade.*

»Det der kan du behålla.» Kung Carl med dessa ord
Till Sparre lemnar, flyktigt läst, poemet.
Af sådan gåfva denne blir dubbelt lyckliggjord;
Han anar lösningen utaf problemet
Och kysser brevet redan. Likväl att visshet få,
Mer kär än blyg, han skyndar att till grefvinnan gå.
Hans kärlek re'n är uppenbar för henne.
Nyfiken, strax hon förekommer denne.

»Jag undrar just, om kungen i dag har fått ett bref.» —
»Ack ja, så var det då från Er, grefvinna!» —
»Nå säg, om han det läste, och hur det ansedt blef?»
Nu Sparre smickrar djerft att henne vinna:
»Ack, kungen är oändligt förtjust i eder dikt;
Han säger, att han aldrig har något läst så qvickt.
Högt deklamerade han stycket ständigt,
Tills utantill han kunde det behändigt.»

Småleende hon lyssnar och tänker: »Det är klart,
Att han min svaghet för kung Carl ej anar.
Han blifva kan mitt verktyg, så att jag hinner snart
Det mål, hvarefter nu jag fåfängt spanar.»
Högt säger hon: »Jag ville, men vet ej rätt, min vän!
Om jag skall våga bedja Er om en tjenst igen.»
Högtrafvande han svarar, gladt förvånad,
Med sinnrik vändning, ur romaner lånad:

»Grefvinna! o hur lycklig mig göra edra ord!
 Men lyckligare skall jag strax mig känna,
 Så snart af mig er önskan, er vilja blifvit spord,
 Dock lyckligast, så snart jag utfört denna;
 Ty det jag heligt lofvar, att, om det endast står
 I menskomagt att göra hvad mig Ni föreslår,
 Så skall jag intet spara, ej ens lifvet,
 Tills hvad Ni önskar blifvit genomdrifvet.»

Med ögon, hvilka låga af oförstäld passion,
 Betraktar han sitt hjertas herskarinna.
 Hon dölja ses en gäspning; med låtsadt liknöjd ton
 Hon säger: »Ni mitt uppdrag lätt skall finna.
 Jag önskar blott ett samtal med Carl den tolfte få,
 Och att Ni till ett sådant mig snart förhjelpa må.
 Ni efter lämplig tid och ort skall spana;
 Men kungen får vår afsigt icke ana.»

»Jag har det!» ropar Sparre. »Kung Carl besöka plär
 En ung kamrat, som legat här för döden.
 Hans namn är Vilhelm Wrangel. Han kom som volontär,
 Men sjuk af resan har han vård af nöden.
 Jag bådär Er, när kungen sig ämnar dit igen,
 Så kan Ni ju i förväg Er skynda till min vän,
 Der kungen träffar Er som sjukvårdssyster
 Och Ni får säga honom hvad Er lyster.»

Otålig re'n af glädje, Aurora honom hör,
 Men hejdär ifvern, att sig ej förråda.
 Dock redan hennes fägnad och strålande humör
 Tillbedjaren med vänskapsprof benåda.
 »Min handske knäpp!» hon sträcker sin arm mot honom ned.
 Bak sänkta ögonlocken med hufvud lagdt på sned
 Hon underkastar honom nådig pröfning.
 Så leker katt med råtta för sin öfning.

QVINNOLIST.

Sjuk, läser Vilhelm Wrangel till sängs sin morgonbön.
 Han ensam är och legat har en månad.
 Då öppnas dörr'n; på tröskeln en syn står fram så skön,
 En fé, hvars glans ur sagans verld är lånad.
 Hon sväfvar öfver golfvat och närmar sig hans bädd;
 Han synen skådar, hänryckt, men törs ej tala, rädd,
 Att skrämnd skall uppenbarelsen försvinna.
 Han tror sig se i dröm sin skyddsgudinna.

»Säg, lider Ni, min gosse!» hon frågar mildt och ömt.
 »Ej nu», han ropar. »Säg mig, är jag vaken?
 Och om så är, hvem är Ni? Jag trodde, att jag drömt.»
 Hon svarar: »Hvem jag är, hör ej till saken.
 Jag kom för att Er hjälpa, ty synd om Er det är.
 Visst hemmet nu Ni saknar, så krank och ensam här?
 Hur kunde Ni de edra öfvergifva?
 Fast bara barnet än, Ni knekt vill blifva!»

»Jag är ej barn», han svarar, »jag gått och läst i år.»
 Hans läppar darra och hans kinder glöda.
 »Min morbror sagt, att genast hos honom plats jag får,
 Så snart uppå min fot jag kan mig stöda.
 Här finnes mången annan, stort äldre ej än jag,
 Som re'n för land och konung fått vara med i slag.
 Och blir jag bra i den förfrusna foten,
 Jag re'n i morgon ställer mig i roten.

Ack, när Ni kom, jag trodde, Ni var en vänlig fé,
 Som kom för att mig bota strax på stunden.»
 Deltagande hon beder: »Låt mig er fot få se!
 Jag vet, hur sådan skada blir förbunden.»
 På pallen vid hans fötter hon ner sig sänker täckt,
 Två runda, hvita armar ur tyll och flor hon sträckt,
 Och nu med smala ringbeprydda fingrar
 Hon bindeln kring den sjuka foten slingrar.

Men under det hon honom barmhertigt sköter så,
 Mot dörr och fönster hennes blickar ila,
 Och dervid, som om någon hon väntade uppå,
 Hon låter sina händer ofta hvila.
 Snart äfven skymmes rutan utaf en man till häst.
 Han hoppar af och träder till dörren raskt dernäst.
 Hör! han i låsets handtag redan vrider.
 »Ah, Carl den tolfte kommer då omsider!«

Hon sitter lugn som spindeln vid nät, som listen väft.
 Försigtighet och vaksamhet det gäller.
 Fast offret redan sprattlar uti den grop hon gräft,
 Oskyldig hon vid randen dock sig ställer.
 Hon tyckes icke märka, att någon kommit in;
 Hon endast om den sjuke sig låtsar lägga vinn,
 Och sjelf hon synes omedveten vara
 Om de behag, sig dervid uppenbara.

Nu först hon låtsar varsna den man, derinne står,
 Och springer upp, förvånad och förlägen.
 I denna ställning kungen hon midt emot sig får,
 På samma gång till dörr'n hon stänger vägen.
 »Ers majestät!« hon stammar, »o! hvad jag tacksam är
 Mot ödet, som mig unnat att Er få möta här!
 Säg, får jag hoppas, att Ni mig skall höra?
 Jag har ett budskap fram till Er att föra.»

Vältalig mer än orden är hennes ljufva röst,
 Och blicken säger ännu mer än båda.
 Bönfallande sig häfver en suck ur hennes bröst,
 Och barmens vågor känslans storm förråda. —
 Med purpurglöd på kinden men stolthet i sin blick
 Och trots på underläppen står Carl i brydsamt skick,
 Men hög och rak med håret uppåt struket
 Och hatten under armen enligt bruket.

Villrådig än han tvekar, hvad svar han helst bör ge;
 »Madame» han säger, »jag skall svara sedan.
 Men hit jag kom, min gosse! för att ditt tillstånd se;
 Hur är det? kännes än i såret svedan?» —
 »Ers majestät! Micrander har undersökt min fot
 Och gett recept, — här är det — som snart skall bringa bot.»
 Kung Carl: »Förtrösta ej på doktors sedel!
 Godt hopp och mod är bästa läkemedel.»

Men under det med gossen han detta samtal har,
 Hans blickar gång på gång till qvinnan irra.
 Med ödmjukt sänkta blickar förkrossad står hon kvar,
 Och dock betraktarn hon förmår förvirra.
 Så stå de begge tysta och midt emot hvarann.
 »Farväl! ty jag har brådt om», till slut förklarar han.
 Han ämnar gå men hejdas, ty nu hastar
 Den sköna fram och för hans fot sig kastar.

»O konung! intet uppskof! Ack hör mig, hör mig, nåd!»
 Med röst, som qväfs af snyftningar, hon beder.
 Från dörren åter afstängd, står Carl i svårt beråd.
 »Stig upp, grefvinna! jag skall hjälpa Eder!» —
 »Nej, förr'n jag blifvit bönhörd, jag icke viker hän»,
 Och dervid sina armar hon slingrar om hans knän.
 Han hennes hvita nacke får beskåda
 Och svarta hår och runda skuldror båda.

Carl den Tolfte.

»Jag kan ju intet lofva, då ej jag hört Er än,
 Och vill Ni tala, upp Ni måste åter.»
 Han bjuder henne armen, och kärligt tryckt mot den
 Hon sakta, flämtande, sig lyfta låter.
 Med fuktig blick hon honom i ögat nära ser,
 Och hennes läppar skälfva, som när man ljudlöst ber.
 Vällukter, sinnesrusande, sig häfva
 Från hennes hår och rundt kring honom sväfva.

Oemotståndlig trånad, uppvaknande begär
 Hans känslor rycka hän, hans sinnen tjusa.
 Han ser en qvinnoskepnad i skönhets glans helt när,
 Hvars värma och hvars andedrägt berusa.
 Förbudna frukten vinkar i form som förr den haft;
 Den på sitt offer öfvar magnetisk dragningskraft.
 I vällustmättad dunstkrets kungen andas,
 Der honom sinlighetens sömndryck blandas.

Men knappt han hinner slumra, förrn strax han vaknar opp.
 Ett ögonblick allena svindeln varar.
 »Ers majestät! ett budskap jag bär, en bön, ett hopp» —
 Afböjande med artig ton han svarar:
 »Grefvinna! om den saken vi se'n må talas vid;
 Jag skall till mig Er kalla, när jag får läglig tid.»
 Han med en sirlig bugning afsked tager,
 Och hon mot dörren nigande sig drager.

Men stannande på tröskeln, förr'n dörren sluts igen,
 Ännu en sista blick mot Carl hon höjer;
 Och ack! hon ler mot honom så huldt som ingen än.
 Hvad ord ej yppat, leendet nu röjer.
 Hon spart till afskedsstunden just denna sista pil,
 Och nu, som i en brännpunkt, i detta ljufva smil
 Hon sammanträngt sin tjusareförmåga
 Att sätta hjeltens hjerta strax i låga.

När för sig sjelf hon kommer, hon ler ännu en gång,
 Men nu ett leende, som triumferar.
 Uti sin vagn hon sjunger en fransk herdinnesång
 Och för sin bild i spegeln koketterar.
 Kung Carl till lofvadt samtal skall henne kalla snart,
 Och att han, re'n betagen, skall då bli kär, är klart.
 Hon ler: »Att göra frisk den sjuke gick jag,
 Och kärlekskrank den friske dervid fick jag.»

Men sjelf i Carl hon äfven betages mer och mer,
 Och af den eld, hvarmed hon lekt, hon brinner.
 Den unge hjeltens skepnad hon ständigt för sig ser;
 Hans trots och motstånd retande hon finner.
 Hon önskar få bevittna, hur snart af kärleks magt
 Hans spotskhet blir till lydriad, hans köld till låga bragt.
 Dock ej i tom triumf hon ser sin lycka;
 Öm kärleks ros skall hennes lager smycka.

ÖGONSPRÅKET.

»Hvad har nu gjort grefvinnan så strålande och rar?»
 Den ena tärnan så den andra frågar.
 Meddelsam, glad och vänlig, hon skämtar med en hvar,
 Der flitiga de sy vid sina bågar.
 »Nå, kära barn!» till Kerstin Bennet hon säger så.
 »Hur långt är saken kommen emellan eder två?»
 Den unge Grabbe menar jag, kaptenen.
 Jag hoppas, att I begge allvar menen.»

Den unga tärnan hastigt sitt hufvud böjer ner,
 Då panna, kind och hals af rodnad höljas.
 »Du ej behöfver blygas», Aurora vänligt ler,
 »Och eder kärlek ej behöfver döljas». —
 »Ers nåd! vi hafva aldrig ett ord om kärlek nämt.
 Hur kan Ni något sådant oss skylla så bestämdt?» —
 »Jo mellan edra ögon samtal fördes
 Uppå ett språk, som sågs men icke hördes.

Fast utan ord hvad detta är tjusande och rikt
 Och glödande af eld som sommarsolen!
 Hvar tvenne hjertan mötas, det städs förblir sig likt
 Ifrån eqvatorn upp till kalla polen.
 På detta språk författad är verdens skönsta dikt:
 Den första kärleksdrömmens halft omedvetna bikt,
 Den oskuldsfulla, rörande och ömma,
 För evigt ristad in i hjertats gömma.

Och när med dämpad smärta vid hvarje ömt farväl
 De älskande bli skilda från hvarandra,
 Hur denna skrift de ständigt framtrolla för sin själ
 Och läsa om igen, hvarhelst de vandra!
 Då tolkas innehållet af hvarje kärlig blick,
 Hvert leende den ena utaf den andra fick.
 Hvad ljufligt studium det ämnet gifver!
 Och aldrig tröttnas dervid forskarns ifver.»

Aurora ännu ordar, då dörren springer opp,
 Och Henrik Grabbe uppå tröskeln ter sig.
 Mer snabb än fot och tunga är blicken på sitt lopp,
 Den hos hans Kerstin redan slagit ner sig.
 Att dölja sin förvirring hon skakar ned sitt hår,
 Som gömmer hals och anlet och nedom skuldror når.
 Det lockigt, ljust och vågigt svallar neder
 Och tätt som slöja sig kring henne breder.

Men Henrik hennes slöja tillbakaslagit re'n;
 Hon ler och hvilar sig från syarbetet.
 De begge ha ett samtal på ögonspråket se'n,
 Nu mera ej hos Kerstin omedvetet.
 Och blott ett enda ämne det talet rör sig kring,
 Fast deras läppar orda om allt och ingenting.
 Men klockan slår, då mörknar Henriks panna.
 Han stiger upp: »Jag får ej längre stanna.

Ty hit jag kom, min fröken! farväl att säga Er,
 Dock, som jag hoppas, blott på några dagar.
 Vår prins af Sachsen-Gotha till Sverige sig beger,
 Till kusten honom min sqvadron ledsagar.
 Men, återkommen, något jag Er att säga har
 Af mycken vigt», han hviskar, när hennes hand han tar.
 Hon ler med tårad blick mot honom åter;
 Men när han gått, hon öppenhjertigt gråter.

NEDERLAG.

Till Piper Axel Sparre sig skyndar fram med bud:
 »I morgon lemna konungen vårt läger.»
 »Det vet jag», säger Piper? — »Men hvart? — »Det vet blott Gud;
 Jo, kungen äfven», Piper åter säger.
 Men Sparre dröjer tveksamt. »De säga», stammar han,
 »Att hon, den der grefvinnan, blott derpå lägger an
 Att fånga konungen i kärlekssnara.»
 »Ja», lyder svaret, »så det lär nog vara.»

»De säga ock», han fortfar, »att sjelf hon blifvit kär
 I Carl den tolfte; kan det vara möjligt?»
 Och Piper: »Ganska tydligt det blifvit, att så är,
 Och därför bort han reser ofördröjligen.»
 »Men hvarför», ropar Sparre, »tillsluta så sitt bröst,
 När kvinnokärlek bjuder deltagande och tröst?
 För mannen, till hans hjälp, är skapad kvinnan.»
 Och Piper: »Rätt du talar härutinnan.

Men kungen hör till dessa, som ej behöfva stöd
 Och allra minst af kvinnoarmar mjuka.
 Han vet, att älskog ofta vardt krigarkraftens död,
 Och kärlek han betraktar som en sjuka.
 Må kvinnor stå på afstånd, beundrande hans färd,
 Men ej i deras trollkrets han går att blifva snärd.
 Den stora uppgift, som har fyllt hans sinne,
 Bortskymmer hvarje kvinnas bild och minne.

Dock tror jag, att han redan en frestelse har känt,
 Den nu han flyr att icke öfvervinnas.
 Han re'n i förpostfäktning sig svedt, om icke bränt;
 Den enda eld, han fruktar, är en kvinnas.»
 Från Piper Sparre tankfull tillbaka vandrar se'n,
 För sin förtjusningsfeber till hälften botad re'n.
 Han tänker: »Hvarför bränna kol förgäfves?
 Bäst, att min låga, obesvarad, qväfves.»

Bestört Aurora erfar, att hären bort skall gå
 Och att kung Carl ur lägret re'n beger sig.
 Uppvaktnings hennes tärnor af sina vänner få,
 Men hon allena öfvergifven ser sig.
 Ej Lagercrona syntes se'n första dagen än;
 Ej Sparre ens till afsked infinner sig igen.
 Förbittrad, kränkt, af harm och sorg betagen,
 Hon på sitt härnadståg sig finner slagen.

»Upp! Bort från dessa tölpar! De ska ej se oss mer.»
 Nu packas kistorna, och skrinen stoppas.
 Bekymrad kommer Kerstin Bennet. »Ers nåd!» hon ber,
 »Er förra godhet ger mig rätt att hoppas.
 Ack vänta först min fästman! Han kommer snart, Ni vet.»
 Aurora henne snäser: »Det der är barnslighet!
 Vid karlars falskhet bör du re'n dig vänja.
 De likt sitt samvete sitt hjerta tänja.»

Men när hon under resan fått harnas några dar,
 Så småningom hon mer försonlig blifver.
 Och re'n på Carl den tolfte beröm hon icke spar,
 När snart till konung August så hon skrifver:
*Jag for att skåda hjälten, och jag en haifgud fann;
 Kring segerkrönta hjessan en dygdens gloria brann;
 Och dock, med gudamajestät på pannan,
 Så blygsamt mild som han är ingen annan.*

*O August! i er motgång var stark och fatta tröst!
 Ni ännu icke hunnit allt förlora;
 Ty Carl är ädelsinnad: uti hans krigarbröst
 Bo krigarmod och saktmod lika stora.
 Så glöm det gamla agget, var ej förbittrad mer!
 Ni honom skall besegra, så snart Ni kufvat Er.
 Ack, låt med honom ärligt Er försona!
 Hans vänskap mer är värd än Polens krona.*

KÄRLEK OCH STOLTHET.

Emellertid mot söder den svenska hären drar
 På Samogitiens snöbetäckta slätter.
 Der inga byar finnas, sitt läger hären tar
 På kala fält i klara vinternätter.
 Vid trossen hvilket vimmel! I sammanältad snö
 Gå långa tåg af hästar, som trampa skadadt hö.
 I rader foror stå, som hus i städer,
 Och folk i mängd på dessa gator träder.

Men brokigast och tätast är hopen sammanträngd
 Framför de öppna marketentartälten.
 Der sjunges, dricks och spelas, och lösa qvinnors mängd
 Sig smyger fram ur dunklet öfver fälten.
 »Kom hit du, Anders Gråberg! jag fångat tärnor två,
 Men nöjes med den ena; du skall den andra få.»
 »Nej, Göran! är det ock ej här förbjudet,
 Jag mins dock, hvad som står i sjetten budet.» —

Men längre bort så stilla och tyst är tältens gård;
 Der vårdas ömt de sårade och sjuka.
 Väl hårdt är torra brödet, och deras bädd är hård,
 Men sköterskornas händer äro mjuka.
 Och Anna Roos bland dessa sig valt en fristad här,
 Ty egen smärta lindras, när andra tröst hon bär.
 Men nu kanslisten Bunge står i rummet,
 Och varder så hans stolta tal förnummet:

»Jag har en kunglig order att läsa opp för er.»
 Ett papper öppnar han och läser myndigt:
 »Som till vår kunskap kommit, att vid vår här allt mer
 En hop af lösa qvinnor lefva syndigt,
 Ty bjude vi, att genast, hvarhelst en sådan fans,
 Vid marketentartälten, vid tross, vid ambulans,
 En hvar, som rätt att vistas der ej eger,
 Förutan skonsmål drifves ur vårt läger.»

»En hvar nu vise fullmagt!» han bjuder häruppå,
 Och alla taga fram en sådan genast.
 Blott Anna Roos är utan och måste derfor gå,
 Så arm, som när hon kom till hären senast.
 Allt se'n den dag, då sanslös hon fans vid hemmets port,
 Hon om de sinas öde har ingenting försport.
 Hon nu ej far- och moderlös blott ser sig;
 Ack! ingenstädes skydd för henne ter sig.

En röst till henne hviskar, det kärleksgudens är,
 Att hon för Irving skall sig uppenbara;
 Ty han för hennes hjerta är lika kär och när,
 Fast skild från honom städs hon nödgats vara.
 »Nu skynda», hviskar rösten, »för Irving visa dig!
 Af tacksamhet för visso han tar dig ömt till sig.
 Du hjelp hos honom får, ja tjenst måhända,
 Och så du kan hans hjerta till dig vända.»

Men strax af hennes stolthet ett annat språk blir fördt:
 »Ja, om inför hans ögon tvärt jag doge,
 Så snart min sista hviskning om nöd och brist han hört,
 Förutan tvekan mitt beslut jag toge.
 Men fordra, tigga — aldrig! och minst hans tacksamhet.
 Den, derom gör sig påmint, den väcker blott förtret.
 För öfrigt väl hans Anna fyllt hans sinne,
 Att hennes namne knappt han har i minne.

Nej aldrig skall det hända, att jag förnedrar mig
 Derhän att gunst af någon man begära,
 Liksom den der grefvinnan, som sökte truga sig
 På hvar och en, som trädde henne nära.
 Hur hon till kungen oblygt sig sökte tränga fram! —
 Att det kan finnas qvinnor, som icke veta skam!
 Långt förr'n jag handlade som den grefvinnan,
 Jag doge, — jag mig dränkte dessförinnan.

Men nog en annan utväg än dö jag finna kan,
 Och utan att jag tigga bröd behöfver.
 Det tros, att qvinnan icke kan strida som en man;
 Den saken har jag börjat grubbla öfver.
 Om klädd till karl jag blifvit och ett gevär mig fått,
 Det blir väl ingen trollkonst att lära fäkta smått.
 Mitt mod vid Düna vek för Irvings föga.
 På honom skall jag särskildt hålla öga.»

DEN NYA REKRYTEN.

Med en väninnas tillhjälp sin plan gör Anna upp;
 Till sjukherberget än en gång de följas;
 Der ligger sårad Örnghjelm vid Dückers ryttartrupp,
 Han snart skall dö, det kan ej längre döljas.
 »Gör upp ditt testamente!» de be, »ditt slut är när;
 Du eger din mundering, din häst och ditt gevär.
 En ung rekryt sig nyss har låtit värfva,
 Låt denne nu din plats i ledet ärfva!»

»Ja, om han lofvar kämpa för kung och fosterland,
Som jag det börjat: käckt och oförtrutet.» —

»Ja, derpå genom Anna han gifver dig sin hand;
Så varde nu till ditt hans öde knutet!»

»Säg honom!» beder gossen, »att hämd han kräfva skall
Uppå Oginskys anhang för mitt och bröders fall.» —

»Vi lofva det, men tälj oss edra öden!»

Den sjuke börjar, väntande på döden:

»Så snart från staden Kowno hans majestät for bort,
Omringad staden vardt utaf polackar,
Och deras ryttarfanor vi sågo innan kort
Uppsticka rundt omkring på berg och backar.
Förenadt var Oginskys med Wiesnowieckis band;
Vi lärde begge känna hvarandra efter hand,
Och aldrig någon dag till skogs vi gingo,
Då ej ett nappatag med dem vi fingo.

Och allt gick väl och lyckligt, till dess på ströfparti
En dag etthundra man af gardet foro
Samt tvenne halveskvadroner utaf vårt rytteri,
Etthundratretti man i dem vi voro.
Längs Njemen for vårt fotfolk i pråmar och på båt;
På stranden rytteriet en stund dem följde åt,
Tills Hummerhjem, som detta långsamt tyckte,
Till närmsta by med oss i förväg ryckte.

Sextusen man polackar då rände mot oss ned.
Först fången blef vår chef, som red i spetsen.
På alla sidor slöto sig fiendernas led;
Omringade vi stodo midt i kretsen.
Vi drogo våra värjor, beredda till att slåss,
Ty allra minst vi tänkte uppå att gifva oss.
Att bryta oss igenom var vårt syfte;
Majoren re'n till tecken värjan lyfte.

Men ett af Samogitiens fördömda gyttjeträsk
 Vi fingo strax i vägen, det var gifvet.
 Att manövrera ledigt i denna afgrundsmäsk
 Omöjligt var, fastän det gälde lifvet.
 Likt gräflingar, af hundar kringrända i ett hål,
 Vi rundt omkring oss beto med tand af eld och stål;
 I gräset beto dock till slut de flesta;
 Ej ens i gräs likväl: — i dy det mesta.

Vi rygg mot rygg oss stälde i krets och par om par
 Och slöto hop, hvarhelst kamrat sågs falla.
 När allt befälet stupat, vi voro tjugu qvar;
 Och sårade bland dessa voro alla.
 Dödströtta de sig gåfvo, med undantag af två,
 Som drefvo sina hästar i Njemens djupa å.
 På andra stranden slogs ihjäl den ena,
 Och jag, den andra, undankom allena.

Men bly jag har i kroppen. Jag dör, och det är bäst.
 Jag hinner ej för mera redogöra.
 Hur se'n de fångne skymfats och generalen mest,
 Det kunnen I utaf vårt fotfolk höra.»
 Han sänder sist sin helsning till obekant kamrat,
 Fast plågad, ej han klagar, men dör som käck soldat,
 Och Anna ur väninnans kammar' träder
 Som ungersven uti den dödes kläder.

För hennes späda lemmar väl passar gossens drägt.
 Nog mycket blek är hyn, men ren och fager;
 Kring tunna läppar hvilar ett drag beslutsamt, käckt,
 Och rak sin kropp hon håller, lång och mager.
 Så träder hon till Dücker: »Herr öfverste! jag ber
 Att få den plats, som Örnghjelm i lifvet haft hos Er;
 Han mig i arf densamma ville lemna.
 Mitt namn är Anders Roos, det får jag nämna.»

»Du var mig då en kaxe, så morsk och så bestämd!»
 Småleende och fryntlig säger Dücker.
 »Nå har ej nummern ersatts, till platsen blir du nämnd;
 Rätt bra, min gosse! re'n jag om dig tycker.
 Du synes hafva anlag för hurtighet och pli;
 Du torde nog med öfning så god som någon bli.
 Du eger karakter uti din haka,
 Fast ej du har af nöden att den raka.»

POLSKA BOCKEN.

Nu söderut mot Kowno den svenska hären drar
 Till skådeplatsen för den sista striden.
 Och när de hinna stället, förflutit fjorton dar
 Som liken legat bara hela tiden.
 Mars månad gått till ända; i skogen spirar vår;
 Kring döda kroppar pryder violen tufvans bår;
 I brustna ögon blickar snöhvít sippa,
 Och sparfvar uppå fallna vapen trippa.

Majoren Hans von Siegroth, ryttmästarn Blumensköld,
 Skruf, Schulman, Jöns och Svante Rosenstråle
 Och Erik Gyllenbreider, som stälde sig som sköld
 För brodern Magnus på sin ystra fåle, —
 För dem och alla döde en graf blir kastad upp;
 När liken klädts i svepning, begrafs den fallna trupp.
 Tal håller deras pastor, Bohm, från kullen,
 Och dubbla salvor lossas öfver mullen.

Kyrkklockorna nu ringa i närbelägna byn,
 Dorfsnicki nämnd, men ej det grafven gäller.
 Se! luften fylls af rökmoln och lågor slå mot skyn!
 Till släckning Carl sitt folk i ordning ställer.
 Men Anna Roos sig närmar: »Den byn, ers majestät!
 Den gröfsta skymf, som finnes, oss vederfaras lät.
 Ty fångne svenskar, nakna hela raden,
 Af barn och qvinnor drefvos genom staden.

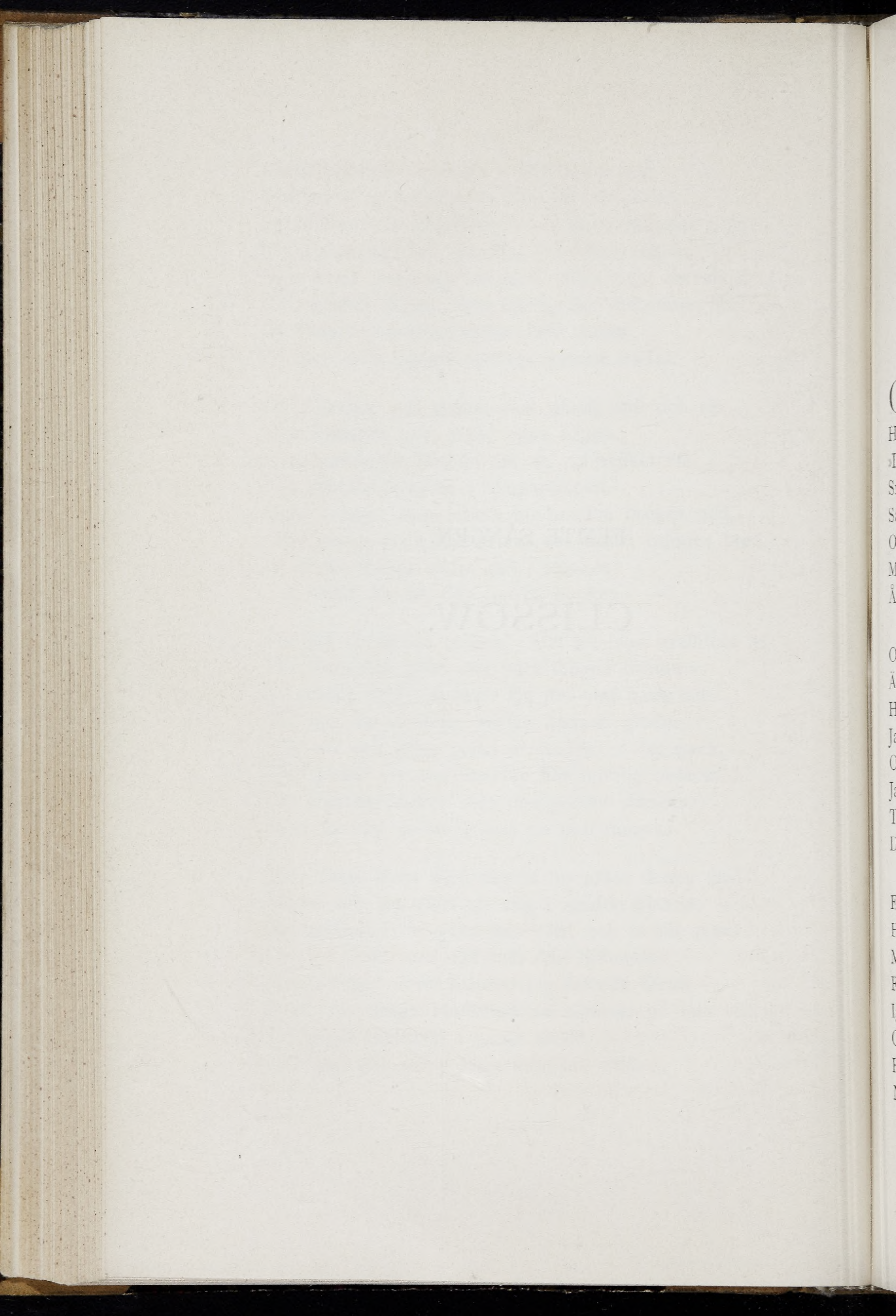
De piskades och slogos med gissel, spö och ris
 Och kittlades med deras egna vapen.
 Men harmligast förtälja det är, på hvilket vis
 Vår öfverste bemötts i fångenskapen.
 Hans händer öfver knäna hopbundna drogos ned,
 Och mellan knän och armar en planka trädde bred.
 Så bruka tjufvar sättas der i stocken;
 Det kallas för att rida polska bocken.» —

»Så må då staden brinna! Det himlens straffdom är
 För hvad den gjort mot våra fångne bröder.»
 Så bjuder Carl i vrede. En del utaf hans här
 Till byn sig skyndar, medan harmen glöder:
 »Låt eld och lågor piska ur staden ut det pack,
 Som piskat svenska knekten likt liderlig polack!
 Låt svenska bocken mot den polska stångas!
 Hans tur det är att qväsas nu och fångas.»

Men Anna Roos med ångest betraktar denna färd:
 »Männ rätt jag gjort att mig i striden blanda, —
 Att undandra de sjuke min vård och ta till svärd
 Och gå i eld med råd och dåd tillhanda?
 Men att den döde hämnas jag lofvade likväl,
 Blott icke denna blodskuld nu kommer på min själ,
 Ty kriget träder in i annat skede,
 Och ned går solen öfver kungens vrede.»

FEMTE SÅNGEN.

CLISSOW.

VARP OCH INSLAG.

Oginsky sitter tankfull i Wiesnowieckis tält;
 Han långsamt tömmer bägaren och säger:
 »I sanning egendomligt vårt läge nu är stäldt,
 Snart vet jag ej, hvar fienden jag eger.
 Så länge med Sapieha kung Carl förbunden var
 Och August mot dem begge, då var min ställning klar;
 Men vill kung Carl mot August ensam kriga,
 Åt hvem af dessa skall mitt svärd jag viga?»

Och Wiesnowiecki svarar: »Ej annat råd vi ha
 Än följa August, som vi hittills gjorde.
 Han är ju dock vår konung, ehuru lika bra,
 Ja bättre, Carl den tronen passa torde.»
 Oginsky: »Dräptes ynglet uti Sapiehas bo,
 Jag läte Carl och August för mig få slåss i ro,
 Till dess den ene af dem nederlåge,
 Då jag min vän uti den andre såge.»

En vagn derute stannar, och Patkul träder in.
 Han resklädd drager af sig sina handskar.
 Med hög men mulen panna och harmfördystradt sinn
 Föraktfullt deras dryckesbord han granskar.
 Igenom hy och ögon hans inre vittne bär
 Om eld, som aldrig släckes, och mask, som evigt tär.
 Han stolt och rak slår handskarne i bordet;
 Med dämpadt raseri han tar till ordet:

Carl den Tolfte.

»Ja, här I kunnen sitta till domedagens slut
 Med armarne i kors kring edra flaskor.
 Och svenskarne i noten få kila in och ut,
 Då I ej idens laga ens dess maskor
 Och ännu mindre gitten att draga något varp;
 Men jag får ständigt ränna med trådar till en varp,
 Och min förtjenst det torde blifva äfven,
 Om något inslag göres i den väfven.

Jag därför på er ruskar: Så vaknen, stigen opp
 Och söken rätt på edra värjor åter!
 Gör hvar och en sitt bästa, så är det ännu hopp,
 Att lyckan snart hos oss sig värfva låter.
 Helt nära ligger svensken; framåt förutan pjåsk!
 Anfallen honom helgdags. I morgon ha vi påsk;
 Då sjunger han och läser hela dagen.
 Pass på! då kan han lättast blifva slagen.» —

Just samma qväll är Stenbock hos Gustaf Mörner gäst
 I svenska eftertruppens närmsta läger.
 »Om kungen i att sätta kung August af gör bäst,
 Jag låter vara osagdt», Mörner säger.
 »Men huru skall han kunna i Polen föra krig,
 Då republiken tydligt för fred förklarar sig?
 Det blir mot Sachsens furste då allena
 Som kriget föras bör, så vill jag mena.»

Och Stenbock: »Men förklara, hur Sachsens furste då
 Emot oss just ur Polen kriga kunnat, —
 Hur Polen ej allenast lät sachsarn genomgå
 Men honom kronohärens hjälp förunnat?
 Har sachsarn genom landet fått gå på detta sätt,
 Så må väl äfven svensken få njuta samma rätt.
 Om mellan kung och furste gräns Ni drager,
 Drif fursten ut och egen konung tag Er!» —

»Välkommen, käre broder!» — Klas Ekeblad det är
 Som der i trakten har förlagd sin skara.
 Han nu från kungen kommer och dennes order bär.
 De genast bryta den. »Hvad kan det vara?» —
 »Vår käre Gustaf Mörner och Magnus Lurifax!
 I bören till oss stöta med edra trupper strax.
 Åbaklig gör sig August öfvermåttan,
 Och berget kommer snart att föda råttan.

Just nu senatorn Lipsky med ståtlig ambassad
 Uppvaktar oss å republikens vägnar,
 Men blott att låta August få tid att dra å stad,
 Ty dennes sak i hemlighet den hägnar.
 Ur Sachsen drar kung August sin här emellertid;
 Förenad se'n med Polens han tågar fram till strid,
 Och finner han oss då i skilda hopar,
 Oss en och en han lätt ur landet sopar.

Och därför mån I samla omkring er hvarje trupp,
 Som ännu ledig i Littauen finnes,
 Och tåga nedåt söder att der oss hinna upp,
 På det ett slag så fort som möjligt vinnes.
 Men för att ej Oginsky må hänga i er häl,
 Så sägen honom genast ert ärliga farväl!
 Då edra värjor honom tacka torde
 För det besök, hos Hummerhjelm han gjorde.»

Till Hammarhjelm, Petrofsky, Trautwetter, Treffenberg
 På ögonblicket sändas adjutanter.
 Och förr'n i öster himlen begynt att visa färg,
 Församlas skarorna från alla kanter.
 Att komma fortast möjligt en hvar kavallerist
 Tar med sig bakpå hästen en lätt infanterist.
 Så ila de framåt i påskanatten
 Utefter Wiljas dunkelblåa vatten.

Nu ringa Wilnas klockor till tidig ottesång;
Det är i soluppgångens däfna timma.
Till bryggan öfver floden dit ner är tågets gång.
Den andra stranden ännu höljs i dimma.
»Halt! Lyssna! Är det ekot utaf vår egen tropp?
Nej, ned till bron emot oss en annan styr sitt lopp.
Vid Gud! Oginsky är så gunstbenägen,
Att han oss möta vill på halfva vägen.»

Förtrupperna från begge på midten utaf bron
Med lifligt handgemäng begynna striden.
Uppå den andra stranden, der dimman höjts från mon,
Sin här Oginsky ordnat under tiden.
Det skrämmer ej de svenske; från bron de springa opp,
Ehuru för det kulregn, som sänds från kullens topp,
En hvar af främsta led till döds förblöder;
Bland desse Treffenberg med tvenne bröder.

Men deras mod har banat för andra vägen fri,
Förty Oginsky strax till flykten tager.
Tillbaka inåt landet han Wilna far förbi,
Dit svenska hären in i stället drager.
Der helsar honom folket med fanor och standar,
Dem Hummerhjelm förlorat, Oginsky lemnat kvar.
Af dessa fanor sedan företrädda,
Till templet gå de tappre högtidsklädda.

OLOF SKRAGGES ÄFVENTYR.

Allt flera skaror stöta tillsammans hvarje dag,
 Från Pommern några, från Littauen andra.
 Till kungen tåga alla, uppbådade till slag;
 De rida dels, och dels till fots de vandra.
 Till ledare de Stenbock och Gustaf Mörner ha;
 De därför äro muntra, och allt går raskt och bra.
 Att målet nå i tid de få ej rasta;
 De dagar liksom nätter måste hasta.

I mörk och regnig midnatt framför sig hären ser
 Ett sken mot skyarne vid himlaranden.
 Sin närhet dermed Warschau för dem tillkännager,
 Och inom kort de stå vid Weichselstranden.
 Der se de midt emot sig upplysta stadens hus,
 Och öfver floden fraktas en del vid facklors ljus,
 De andra tåga öfver på den brygga,
 Som konung Carl förut har låtit bygga.

Men icke något dröjsmål i staden blir dem skänkt,
 De tåga vidare i morgontimma
 Ut genom södra porten på gärde daggbestänkt;
 Mot bajonetter solens strålar glimma.
 En enda blifvit efter: det Olof Skragge är,
 Som i en gränd gick vilse och midt i natten der
 Blef öfverfallen bakifrån helt plötsligt
 Samt släpad i ett häkte, mörkt och ödsligt.

För natten der han instängts, och ännu ej han vet,
 Hvem vållat detta öfverfall så dolska.
 I mörkret fram och åter han går i ensamhet
 Och svär på svenska än och än på polska.
 De föremål, han möter, han sparkar arg omkull:
 »Ha dessa satans bofvar! Skall jag för deras skull
 Om hela striden och dess lön gå miste?
 Om skälet till min häktning dock jag visste!»

I dörr'n nu syns en vaktkarl, som låtsar blifva flat,
 Så snart han får vid dagsljus skåda fången:
 »Det är ju icke tjuften; det är en svensk soldat!
 Förlåt! en blunder blifvit här begången.»
 Men Skragge, snabb som pantern, sin man i kragen tar
 Och skakar honom dugtigt och fram på golvet drar.
 »Nej, mig du lurar ej så lätt, din satan!
 Bekänn hvad pack det var, mig tog på gatan!»

»Ja, släpp! jag skall bekänna», så pustar denne matt.
 »Två jesuiter legde oss till detta:
 Med godo eller ondo vi skulle taga fatt
 En svensk soldat och hit i tornet sätta;
 Derefter på ett misstag vi skulle skylla allt.
 Hit snart de sjelfva komma; jag gjort som de befalt
 Men nämn ej, att jag biktat mig för eder;
 Jag eljest mister både lön och heder.»

Det dröjer ock ej länge, förr'n tvenne unge män,
 Som bröder lika, träda in försigtigt.
 Väl adelig är drägten, men föga passar den
 Till deras skick, så lismande fast viktigt.
 På ögonlocken endast man skilja kan de två:
 Den enes, hvälfda, stora, halfslutna ständigt stå;
 Den andres blinka tätt och oupphörligt
 Med ryck, som göra hela ännu rörligt.

»Jag heter Martin Behrentz,» — »Elias jag, hans bror.»
Så vaxelvis de begge yttra orden.

»Vi kommit» — »vi förnummit, att här en fånge bor,» —
»En svensk soldat,» — »af misstag häktad vorden.» —
»Nå, mina herrar! varen så goda då, jag ber,
Att öppna dörr'n, ty brådt om jag har, jag säger er.
Jag tycker icke om att stå och prata;
Hos oss vi ha ej råd att vara lata.» —

»Men får det icke vara» — »en liten frukost först?
Ty kräftor,» — »vin och ostron» — »ha vi godt om.» —
»Ni har väl tid att stilla er hunger» — »och er törst?
Ni se'n skall få en häst,» — »om Ni har brådt om.»
Förvånad stannar Skragge och ser uppå dem stint,
Men kan ej genomskåda, hvad detta är för fint,
Och svarar: »Om I äten med allenast.» —
»Naturligtvis.» — »Nå fram med supen genast!»

Inburet bord nu dukas, och fängelset blir snart
Förvandladt till en treflig gillestuga.
Af rätterna och vinet samtalet tager fart,
Ej värdarne behöfva gästen truga;
Hans tunga är i öfning hvartenda ögonblick,
För tal liksom för tuggning i lika brukbart skick.
På alla frågor, hvad det än må gälla,
Nyfikenheten vet han tillfredsställa.

»Vi båda», så de andre till Skragge säga nu,
»Beundra Carl den tolfte» — »öfvermåttan.» —
»Vi honom dock ej skådat,» — »och väl det var att du,» —
»Fast oförskyldt,» — »blef innestängd i grottan.» —
»Nu skall du mycket noga om kungen ge besked,»
»Berätta om hans lynne, hans vanor, sätt och sed» —
»Och huru man skall få den höga ära
Hans dyrkade person» — »att komma nära.»

Med ryckning mer än vanligt i sina ögonvrår
 Har Martin Behrentz orden minuterat;
 Med mer än vanlig sänkning af ögonlockens hår
 Elias broderns meningar halfverat,
 Men Skragge mot dem plirar och ler förnöjdt i mjugg;
 Han börjar att förstå dem; han tittar i sin mugg
 Och talar, fast ej mer han tugga orkar.
 Sin mun förnöjdt han med serveten torkar:

»Kung Carl är smärt om lifvet, men rak och jettelång;
 Hans arm och handske väldig är att skåda.
 Hans stämma är ett tordön, jordbäfning är hans gång;
 I ena stöfveln godt I rymmens båda.
 Ett karlatag af honom förmår försätta berg;
 Uti hans ben och kotor det jäser lejonmärg;
 Hans ögon och hans näsa äro örnens
 Och styrkan i hans knutna näfve björnens.

Tillsammans I ej orken att lyfta upp hans pamp,
 Som hänger vid det quartersbreda bältet;
 Men blott med ena handen han svänger den till kamp,
 Så sopas fienderna bort från fältet.
 Ja väl, i mången drabbning han med ett enda slag
 Nedmejat halfva tjoget, så kraftigt är hans tag.
 Hvarhelst han visar sig i blåa rocken,
 Der flykta fienderna hela skocken.

Den menska än ej funnits, som honom blekna sett,
 Omgifven af förfäran, död och faror.
 Fram skall han, om ock satan i vägen stält sig bredt, —
 Fram genom fiender, försåt och snaror.
 Från honom vare fjerran den veklig är och svag;
 Med klemighet och klagan han aldrig haft fördrag.
 Friskt vare blodet, kraften frisk i armen
 Och viljan frisk och modet friskt i barmen.

Och friskt för Carl den tolfte vi tömme våra glas!
 Men denna skål, hon skall i botten drickas,
 Och så det tömda glaset en hvar skall slå i kras,
 Att ej dess rand af någon mer må slickas.»
 De göra så, och Skragge tillfrågas om igen,
 Hur man hos kungen lättast kan gunstling bli och vän.
 »Hvad är det, som hans sinne mest besticker?» —
 »Han kanske tycker om beröm och smicker?»

»Den man, som Carl den tolfte vill vara till behag,
 Han skall förstå att tuga», lyder svaret,
 »Men vara oförfärad och kunna slåss som jag;
 I strid han ensam rede sig mot paret.
 Ur slidan ut med värjan på en gång alla tre,
 Och fäkten mot mig båda, så skolen I få se!
 Men håll! — I ha'n ej återgett mig pampen.
 Hit med den, att vi strax må börja kampen!»

Men för den leken visa de andra ingen lust.
 »Vi ha ej tid.» — »Ditt svärd skall se'n bli lemnadt.» —
 »Min broder här, Elias, i dessa dagar just
 Till Carl den tolfte sig begifva ämnat.
 I ört- och läkekunskap en mångförfaren man,
 Måhända sjelfva kungen en dag han gagna kan.»
 »Kung Carl är aldrig sjuk», förklarar Skragge.
 »Hans enda doktor är en vattenkagge.» —

»Men vill ej kungen lära vår konst att göra guld?
 Vi äro begge stora alkemister.» —
 »Nej, allra minst hos satan han sätter sig i skuld,
 Hur mycket pengar än det honom brister.
 Likväl I mågen gerna bege Er till hans här;
 Ty edra kunder säkert rätt många blifva der.
 Jag sjelf skall föregå med godt exempel,
 Blott guldet bär min konungs namn och stämpel.»

»Men vet, att tidens förlåt kan lyftas af vår hand!
 Vi äro stora astrologer båda.
 Nog har väl kungen önskat att veta få ibland,
 Hvad om hans öde stjernorna bebåda?»
 »Nej», svarar Skragge, »kungens rättsinne är för stort;
 Han icke under spelet vill se i ödets kort.
 Men väl i lägret mån I helsa på oss
 Och täfla med de käringar, som spå oss.»

De tvenne öfverlägga på okänt tungomål,
 Men Skragge deras afsigt snart får höra:
 En resa de besluta och det i ändamål
 Att fram till kungen honom följe göra.
 För lycklig resa stöta de samman sina glas,
 Och glad och munter Skragge står upp från fritt kalas.
 Hans värja honom återlemnad blifver,
 En häst till låns man honom äfven gifver.

SLAGET VID CLISSOW.

De tre i allsköns vänskap mot söder följas åt
 »Likt trenne vise män», som Skragge säger.
 En morgon fram mot Clissow de nalkas på sin stråt,
 Då solen tågar ur sitt purpurläger.
 »Väl mins jag», säger Skragge, »just denna dag i fjol
 Med samma blida värme och samma morgonsol;
 Då kämpade jag med i Dünaslaget;
 Det började ock just vid detta laget.

Men lyssna! Hvad är detta? Det är ju åskan. Hör!
 I kapp på bergen tordönsvagnar köra.
 Men spegelklar är himlen, och ej ett moln sig rör.
 Aha, det är kanoner, kan jag höra.»
 Af ifver Skragges kinder bli röda, bröstet häfs,
 Hans ögon vidgas, sporren i hästens sida gräfs.
 På dragna värjans spets sin hatt han svänger
 Och jublar högt »hurra!» der fram han spränger.

Fast efter blir hans sällskap, han ser sig icke om;
 Framåt han skyndar, och framåt han skådar.
 Snart varsnar han en dalgång från höjden, dit han kom;
 Den täcks med flor af rök i blåa trådar.
 Derunder mörka massor framskymta matt ibland,
 Och mörka linier kräla mot andra efter hand.
 Emellan rytandet utaf kanoner
 Framtränga ljud af svenska marschens toner.

Dit ned han skyndar hurtigt, och snart han hunnit har
 Till skogens bryn, der svenska trossen dröjer.
 Han snabbt hos marketentarn i förbifarten tar
 En styrkedryck, som kropp och själ förnöjer.
 Och när om härens ställning han dervid fått besked,
 Han genom gröna kjusor emot ett kärr går ned.
 Bland gräsets vågor han begynner spana
 Och ser på afstånd Nerikes-Vermlands fana.

Igenom vass och snärjgräs på kärret, vattendränkt,
 Långs ambulansen skyndar han med ifver.
 Vid hvarje steg han möter en bår, af blod bestänkt,
 På den en vapenbroder buren blifver.
 Och här är en, på hvilken, snart döde, ligga två:
 I lifvet tvenne bröder, i döden äfvenså;
 De äro Stromberg, Nils och Carl derjemte.
 »Lägg ned dem här, och fort man andra hämte!»

En öfverste man bringar: den tappre Ridderschantz;
 Ur fjorton sår han blöder, dödligt sårad.
 Väl flera honom gifvits, men ingen fläck det fans,
 Af skott och hugg och stick ej redan fårad.
 Och efter honom Dagström blir buren, hans kornett,
 Sju sår uti sitt hufvud han fått af bajonett.
 Sin förman har han troget följt i striden
 Och följer troget nu till sjukhusfriden.

Der mötes Mauritz Nisbeth med genomskjutet ben
 Och Anders Örbom, sårad i sitt öga;
 Här, skjuten i sitt hufvud och skuldra, Blum, kapten,
 Berglin och andra, dem han känner föga.
 Nu börja kulor hvina, han aktar ej derpå;
 Soldater ses på afstånd, och deras färg är blå.
 »Snart kanske sjelf jag hitåt bäres äfven»,
 Han tänker, när han tränger genom säfven.

Till kompaniet hunnen, sin ankomst bådär han;
 Hans händer uti hans kamraters flätas.
 Här står den unge Jonas Alstrin, hans närmste man,
 Och Hage, efter hvilken ledet rätas.
 »Stor skada, att du icke från början bland oss fans!
 I elden re'n vi varit och vänta ny en dans.
 Men hertig Fredrik, som vår flygel förde,
 Har redan stupat, som du kanske hörde.

Men se till höger, Olof! säg, känner du den der,
 Som rider hit med Liewen och med Bocken?»
 Och Skragges ögon glänsa af fröjd; kung Carl det är.
 Hur väl han käns igen i blåa rocken!
 Ifrån sin högra flygel han kommen är med nit,
 Så snart han märkt, att faran sig börjar draga hit.
 »Framåt!» han inom hörhåll kommen ropar.
 »Framåt!» som eko går ibland hans hopar.

Der ofvanför hvad vimmel uppå en kullens topp,
 Hvad spjut, hvad harnesk och hvad hjälm skimra!
 Der glänser i sin rustning en ståtlig krigartropp,
 Hvars dräkter utaf guld och purpur glimra.
 Den polska kronohären har blifvit uppstald der;
 Hur lysande hans färger, hur blanka hans gevär!
 Standar, banér och fanor svaja rika,
 Och fjäderbuskar stråla regnbågslika.

Och ofvanför på himlen der lyser solen klar,
 Emot dess strålar blixtra stolt gevären.
 Förbländande dess ljusglans i ögat slår en hvar
 På venstra flygeln af den svenska hären.
 Och lös och sank är marken, hvarpå de skola gå,
 Och brant är kullens sluttning, der fienderna stå.
 Dock ej ett ögonblick de sig besinna;
 Fram skynda de att inom skotthåll hinna.

Af kungens rop och åsyn uppmuntras de än mer;
 Framåt bestämdt och säkert gå hans trogna.
 Från kullens topp ett kulregn emot dem sändes ner,
 Och döden mejar redan skördar mogna.
 Men ej de andra hejdas, allt högre stiga de,
 Till dess utaf polacken hvitögonen de se.
 Bösskolfven strax de höja till sin tinning,
 Och skotten fyras af med lugn besinning.

Polackarne åt skogen fly bort med höga rop.
 Hästhofvar fastna der emellan stenar;
 Med furustammar stöta de flyende i hop,
 Och fjäderbuskar fångas utaf grenar.
 Busktoppar bära hjälm, dem flyende ha mist;
 Med tofsar och peruker förser sig mången qvist;
 De täta snåren väpna sig med pikar,
 Och taggar pryda sig med purpurflikar.

Mot sachsarne i midten till anfall nu det bär.
 Främst gardets män på språngmarsch äro stadde.
 Spanskryttarne bli vräkta och kastade i sär;
 Ibland de främste här är åter Gadde:
 Det närmsta batteriet han stormar, sårad re'n,
 Och sachsarnes kanoner han vänder mot dem se'n;
 Men trenne nya sår han får, som blöda,
 Och sjunker ned på marken bland de döda.

Nu Adam Taube sig närmar uppå en löddrig häst.
 »Från högra flygeln får jag inberätta,
 Att öfverlägsna skaror på sidan längst i vest
 Gå träsket kring och öfver bäcken sätta.»
 »Ja låt dem gerna komma, de skola innan kort
 Gå samma väg tillbaka och ännu längre bort.»
 Så svarar Carl, då här han under tiden
 Sig kastat i den påbegynta striden.

Här kämpa Vermlands gossar, uppländingar jemväl;
 Dalkarlar, vestmanländingar och finnar,
 Lifgardet ock, hvaröfver kung Carl har sjelf befäl;
 I elden främst, han faran ej besinnar
 Och märker ej, att hästen har kommit på en myr;
 Den sjunker ner; ett kulregn omkring dem begge yr.
 Stallmästar Reutercrantz är främst i hopen,
 Som skyndar fram att kungen dra ur gropen.

På samma gång de närmat sig fienden för långt;
 De råka ut för öfverlägsna skaror
 Och hafva ondt om svängrum, ty näset är för trångt,
 Och strax bakom dem lura träskets faror.
 Då kommer på en omväg till hjälp i nöd Bennet;
 Vid Albedyls dragoner han endast är kornett.
 Han faller sachsarne i sidan redan;
 De hålla stånd en stund men rygga sedan.

I elden främst är gardet: det kämpar tappert, vildt,
 I striden fördt af Knut och Magnus Posse.
 Der stupa Otto Frietzcky, Lars Fleming, Adam Schildt
 Och Carl von Snoilsky, knappast mer än gosse, —
 Frans Rehnsköld, Flygge, Linroth, Duvall, Oliveblad, —
 Vid gardet räknas dessa till dödens ambassad;
 Löjtnanter och kaptener äro alla.
 Ho täljer dem, som bland gemene falla?

Vid skånska rytteriet den unge Ridderschantz
 Är med uti den trupp, hans fader leder;
 Och endast femtonårig han vann sig segerns krans,
 När in han bröt i fiendernas leder.
 Nu stolt från dem han medför ett taget nytt standar,
 Då honom möter budet: »Du mist din tappre far!»
 Då dör hans löje; kinden blek är vorden;
 Standaret sörjande han sänkt mot jorden.

Tre gånger göres anfall mot fiendernas höjd.
 Nu vesterbottningarne kommit äfven,
 Smäländingar derjemte, och bred en väg blir röjd
 Till kullens topp från träsket genom säfven.
 I fiendens redutter lifgardet fäste får,
 Och denna redan flyktar igenom skog och snår.
 Förföljd han lemnar sina fältkanoner
 Åt Lorentz Creutz' och Rothliebs lifdragoner.

Den högra svenska flygeln ännu i fara är,
 Till hälften innestängd af Steinaus skara.
 Horn, Mörner, Spens och Rehnsköld anordna striden här:
 »Nu, gossar! gäller det att sig försvara.
 Slut till! formera fyrkant! squadron invid squadron!
 Så hålles bäst från lifvet hvar oförskämd pluton.
 Östgötar och dragoner tvenne kanter!
 Lifregementet *der*, och här drabanter!»

Drabanterna sin fyrkant omsider lösa upp,
 Och rusande framåt med dragen värja,
 Ej lossande en puffert, de fiendernas trupp
 Tillbakaslå och i hans leder härja.
 Det föredömet följes utaf de andra snart,
 Fram störta allesammans med snölavins fart.
 Kullkastade bli fiendernas hopar;
 En dödens stormvind dem från fältet sopar.

Men många svenskar falla, förr'n fienderna fly:
 Carl Hägerflycht och Ehrenmarck med denne.
 Tornerefelt och Mörling, Bengt Lind af Hageby
 Och Orrfelt, Aminoff, drabanter tvenne,
 Och Fägersköld på ströftåg, Tyrol och Berencreutz;
 Trehundra svenska bussar för dödens lie böjts;
 Men härlig segern är och bytet präktigt
 Och härens jubel högt och lof andäktigt.

NYTT FÖRBUND.

Men ensam midt i skogen der irrar kring en man,
 Barhufvad, rasande, med rifna kläder.
 I mörka snår och klyftor han löper af och an
 Ännu, när natten fram på fästet träder.
 Han mötes blott af vilddjur; med glåmig blick de glo,
 Men lemna honom fredligt, måhända i den tro,
 Att de ett elakt rå, ett skogstroll skåda,
 Som ute far att bringa nattlig våda.

Det är förrädarn Patkul, som rest till Clissow fram
 Att få sin hämdlust tillfredsställd och mättad.
 Men nu hans hopp är gäckadt, hans tillit bragt på skam;
 Af satan själf han ser sig förorättad.
 Han ropar: »Gud i himlen jag har ju svurit af;
 Åt djefvulen jag formligt med kropp och själ mig gaf.
 Hvi svek han nu min bön i detta stycket?
 Hvad jag begärde var väl ej för mycket.

Apollyon! Afgrundsfurste! Träd fram, jag dig besvär,
 Att bandet mellan oss blir ärligt knutet!
 Mig hel för evigheten du får, som du begär,
 Blott jag på jorden når mitt mål till slutet.
 Hvad vill du mer? Hvad mera kan jag dig offra opp?
 Vill redan här du ega i våld min själ och kropp?
 Med ögon, öron, lemmar din jag varde,
 Blott hjälp jag får utaf ditt afgrundsgarde!

Men jag förstår: du finner ej värdt att spilla krut
 På döda hökar. Mig du ej behöfver;
 Ty helvetet jag redan inom mig bär förut;
 Din afgrund inga qual för mig har öfver.
 Men gillar du då icke det mål jag sträfvar till?
 Kung Carl jag hatar dödligt och helt förderfva vill;
 Med Gud och himmel gör han sak gemensam,
 Och dock jag får mot honom kämpa ensam!

Det hviskar i mitt öra. Ha, djefvul är du der?
 Du kom likväl, till tjenst du ock är färdig.
 Låt höra, hvad du säger: vårt vapen mörkrets är!
 Ja, denna stora tanke är dig värdig.
 Med dolk, med gift man lättast kung Carl skall komma åt.
 Han fångas skall med snara i gillrade försåt.
 Så med sin gerning spårlöst han försvinner;
 Mitt hat blir mättadt, och mitt mål jag vinner.

Ja, ske alltså! till vittne jag himmel tar och jord
 På mitt förbund med helvetet och satan.»
 Han rusar fram i midnatt och ropar vanvetts-ord
 Och ber Beelsebub och Leviathan.
 Förbannelser och hämdrop dö bort i skogens sal;
 Ej eko ens törs lyssna uppå så gudlöst tal;
 Förstummad ufven blir i enslig klyfta,
 Och huggormskullar lyss med hufvud lyfta.

SLOTTET STANENKO.

I slottets breda fönster starosten Spitsky står,
 Hans hustru och hans husfolk vid hans sida.
 De speja utåt vägen, som fram till slottet går,
 Der tvenne ryttare i sporrstreck rida.
 »Männ' kungens adjutanter det är, som komma der?» —
 »Nej alltför tarflig drägten för sådant herrskap är.» —
 »De äro säkert blott ett par soldater.»
 Så slottets herskare och klostrets pater.

Nu ropar lilla Olga: »Maria hit sig trängt;
 Hon ser bredvid mig genom rutan, mamma!»
 Sitt hufvud vänder denna med anlet stolt och strängt,
 Och munnen sluts, och hennes ögon flamma.
 Hon ser uppå Maria, men säger ej ett ord;
 Styfdottern dock begriper en vink så ofta gjord.
 Hon tyst och ensam skrider ut ur salen
 Och ställer sig i skuggan uti svalen.

Nu svänga in på gården de tvenne männen käckt;
 De hoppa ned och vandra öfver planen.
 Maria ser dem nalkas; hvart skall hon fly, förskräckt?
 Vid trappan re'n dem möter kastellanen.
 Han, tung och trög, ej orkar så fort på denna opp;
 De tvenne springa uppför i raskt och hurtigt lopp.
 Deruppe varseblifva de Maria,
 Som ingen utväg vet att sig befria.

»Är detta rätta vägen?» den ene spörjer gladt.
 Med sänkta blickar hon sitt hufvud böjer.
 »Och du starostens dotter?» Hon nickar åter matt,
 Och blicken till den talande hon höjer.
 Ack, aldrig än en yngling, så ljus, hon skådat har,
 Ej leende, så vänligt, ej blick, så öppet klar.
 Med bruna hårets krans kring höga pannan
 Så rättfram, god, han liknar ingen annan.

Men kastellanen redan har öppnat salens dörr
 Och genom den med svenskarne försvunnit.
 Maria törs ej följa. Sin dräkt hon aldrig förr
 Så tarflig, grof och otillräcklig funnit.
 Hon vet ej, att med ungdom och skönhet prydd hon är,
 Som strålar mer, ju mera bristfällig dräkt hon bär.
 Till sist hon obemärkt sig smyga vågar
 I rummet in och hör, hur svensken frågar:

»Hvar är det rum, Ni tackes bestå hans majestät?» —
 »Mitt hela slott kung Carl får disponera.» —
 »Åh, kungen blott behöfver ett rum och knappast det,
 Men hans betjening tvenne eller flera.» —
 »Inrätta allt och ordna det efter ert behag!
 Men säg om kungen redan skall tagas mot i dag?»
 »Just nu han här af er emot är tagen.» —
 Af öfverraskning hvar och en står slagen.

Men allra mest Maria. Den hjeltestore kung,
 Om hvilken hon så mycket sällsamt sporde,
 Det var då han, så vänlig, så öppen, glad och ung,
 Och hvars bekantskap hon så hastigt gjorde.
 Han kom ju som en broder, som saknad barndomsvän.
 Hans milda blick hon skådar med slutna ögon än.
 Hur skall hon väl dem våga höja åter
 Till den sig nu som konung hylla låter?

Hon hör hur kungen varder af hennes fader spord:
 »Hvar önskar Ni, att man er taffel dukar?»
 Kung Carl: »Som gäst jag äter vid edert eget bord,
 Sätt fram den hvardagsmat Ni eljest brukar!»
 Och när till middag sedan de allesamman gå,
 Vid bordet hedersplatser de höga gäster få.
 Längst ned som vanligt sig Maria sätter;
 Hon skymts af höga kärl och skåderätter.

Men högre, fet och frodig, ses slottets kapellan,
 Tillika klosterprior, nämnd Stranirsky,
 På bordets andra sida Rudnicki, kastellan,
 En slägting: kammarherren Lubomirsky;
 Derefter, närmast kungens förtrogne, hennes far,
 Och närmast kungen modern, som Olga hos sig har.
 »Är det er dotter?» frågar vänligt denne.
 Hon nickar stolt med diamantprydt äne.

»Ni har ju än en dotter?» Värdinnan sitter stum.
 Och mörkt i hast är hennes anlet vordet,
 Tills fadern häft den tystnad, som allmänt eger rum:
 »*Min* dotter sitter nere der vid bordet.»
 På sidan om en fruktskål kung Carl sitt hufvud böjt;
 Småleende han möter den blick Maria höjt.
 Hans blick och leende till henne säga:
 Vi re'n bekantskap med hvarandra ega.

Med ens till kungens sida Maria är försatt;
 Så sjelf hon tycker i sin vrå, den gömda.
 O underverk, hvad lifvet i hast blef ljust och gladt!
 Det fins då saligheter ej blott drömda.
 Hvad hennes hjerta fröjdas! Hon ville sjunga högt,
 Hon ville jubla, dansa. Hvad rätterna gå trögt!
 Hon blott af kungens anblick vederqvickes;
 Hans stämmas klang af hennes öra drickes.

Hon undrar, att ej alla i hennes fröjd ta del,
 Då sjelf hon känner sig så glad och yster.
 Der sitter hennes styfemor, som vanligt kall och stel,
 Och Lubomirsky, mer än vanligt dyster.
 Nu konungen ett samtal begynt med hennes far:
 »Från Clissow jag till Krakau med grefve Stenbock far;
 Men några dagars rast jag måste taga,
 Tills hären något närmre hinner draga.»

»Men att Ni far i förväg så långt, ers majestät!
 Förutan vakt, är vådligt», menar presten.
 »Herr pastor! Gud är med mig; tillräcklig vakt är det.»
 Med detta svar från bordet stiger gästen.
 Den dagen för Maria är lik en dröm så skön,
 Och när hon helga jungfrun på qvällen gör sin bön,
 En längre stund än förr på knä hon dröjer,
 Ty äfven för kung Carl sin bön hon höjer.

Den drömmen för Maria ännu en dag har räckt;
 Då grumlas hennes lycka af bekymmer.
 Hon ser en manlig skepnad, hvars anlet är betäckt,
 Sig smyga in i slottet, när det skymmer.
 Han der med Lubomirsky och presten samtal har,
 Der inom lyckta dörrar de länge stanna kvar,
 Och lika hemligt bort han smyger sedan,
 När midnattsmånen trädt på fästet redan.

Uppå de begge männen hon nästa dag ger akt.
 Ja, någon hemlighet omkring dem sväfvar:
 Vid taffeln tyste, skygge de sitta som på vakt.
 Af olycksaning hennes hjerta bäfvar.
 Och, rädd för onda anslag, i mörkret tyst hon går
 Till rummet, hvarest mötet af männen hölls i går.
 Hon döljer sig i djupa fönstersmygen
 Bakom de tunga täta förlåtstygen.

De tvenne männen komma, åtföljde af en ann.
 »Välkommen, Patkul», helsad varder denne.
 »Hur snart skall kungen resa?» — »Jag det ej säga kan.»
 »Dock snart helt säkert», ge till svar de tvenne.
 Och Patkul: »Allt är ordnad; vårt folk i bakhåll lagdt.
 När gästen lemnar slottet, ge tecknet, som jag sagt:
 Låt hissa röda fanan upp på tornet,
 Så ta vi lätt på villebrådet kornet.»

Om sina mörka anslag de orda än en stund,
 Tills Patkul afsked af de andra tager.
 Maria ser från fönstret, hur öfver gårdens rund
 Han söderut mot floden Raba drager.
 Den natten ej hon sofver, och när hon nästa dag
 Vid bordet synes, tårar ha tärt på hennes drag;
 Men ingen lägger märke till den lilla,
 Och ensam med sin sorg hon sitter stilla.

»I dag», så säger kungen, »jag måste bryta opp.»
 Maria genast varder idel öra.
 »Till Krakau öfver Raba med Stenbock går mitt lopp,
 Och tjugu krigare oss sällskap göra.»
 Pokalen höjer värden, som till kung Carl är vän:
 »Ett glas för eder välfärd, och kommen snart igen!»
 Och Lubomirsky säger: »Enligt vanan
 Vid gästers affärd, höj från tornet fanan!»

På gården re'n församlad är kungens lilla svit;
 På tornet höjs förrädarfanan röda.
 I blåsten vildt den smattrar och fladdrar hit och dit;
 Af blod den tycks mot aftonsolen glöda.
 Marias ångest växer; kung Carl skall räddad bli,
 Men sättet? hon vill ingen inviga deruti.
 Omsider till sitt rum hon sig begifver
 Och darrande af hast och ångest skrifver:

»Res icke än, o konung! För Er är stäldt försåt.
 Ettusen man vid Raba ligga gömda.
 Res icke, förrän hären kan följa Eder åt!
 Ty annars ären I till döden dömda.»
 Med brefvet strax hon springer till slottets kastellan;
 Ty han från hennes barndom vid hennes tjänst är van
 Och lofvar nu: »Ja visst; jag brefvet lemnar
 I samma stund som kungen bort sig ämnar.»

Kung Carl i sadeln sitter och likaså hans män;
 Då gamle tjenarn hastigt till dem linkar.
 Han bugat re'n till afsked, men bugar en gång än,
 Då kungen, leende, åt Stenbock vinkar.
 Af denne strax ett guldmynt blir släppt i gubbens hand;
 Den gamle tar det tankspridt med kinderna i brand.
 Han re'n i alla fickor famla hunnit,
 Men brefvet, som han gömde, har försvunnit.

DÖDENS RYTTARE.

Kung Carl med följe rider i aftonsolens sken
 Utefter Rabastrandens löfskogsdungar,
 Der juligrönskan sprider sitt doft från hvarje gren,
 Och hvarje topp för vinden sakta gungar.
 De rida öfver bryggan till bäckens andra strand,
 Der videhäckar draga sig upp mot skogens rand.
 Allt är så fridfullt; stilla sorlar bäcken;
 Men tusen hjertan klappa bakom häcken.

Och i ett nu förnimmes ur skogen rundt omkring
 Ett skrån så vildt, som höjdt af afgrundssvärmar.
 Vid ljud af trumsignaler och dån af hästars spring
 Uti en halfkrets fienden sig närmar.
 »Tillbaka!» ropar kungen, »men låt det ej bli flykt!
 Stick hund, som vågar gläfsa, rid sansadt, går det tryggt!»
 Baklänges dra de sig mot bron tillbaka,
 Och skottens ekon genom skogen braka.

Men när till bron de nalkas, der frammanför en rad
 Af fiender i ryttarled sig breder.
 Helt om mot dessa göres, och så det bär å stad
 I fullt galopp mot ryttarvallen neder;
 Och främst med Magnus Stenbock i striden kungen är.
 Från begge sidor lossats hvartenda skjutgevär.
 Att ladda en gång till ej medger tiden;
 Afgöras skall med svärd och sabel striden.

Hur fienderna spjerna, det fåfängt blir ändå
 Att hejda denna lilla ryttarskara,
 Hvars hästars hofvar knappast vid marken tyckas nå,
 Men uti moln och blixtar svepta vara,
 Liksom de djur Hesekiel i nordanstormen såg.
 En Mikael på hvarje går fram i segertåg;
 Likt vingar ryttarkapporna sig vika,
 Och blanka värjor flamma ljungeldslika.

Så midt igenom massan till bron de tränga ned,
 Kung Carl och Magnus Stenbock bland de främste;
 Men fienderna efter sig välta fram i led,
 I hopp att hinna fånga de förnämste.
 Då se! sitt lif att offra besluta fyra män:
 »Tills kungen hunnit öfver, vi bron försvara än!»
 Så ropar till de trenne sista männen
 Carl Klinckowström, den trogne kammarsvennen.

Hans rop de alla lyda och ställa sig i bredd;
 Om flere hört det, nog de lydt så gerna,
 Ty hög som låg tillsammans i denna grupp blir sedd:
 Kapten vid gardet är Nils Rosenstjerna,
 Och öfverste är Daldorff, nyss förste adjutant,
 Men Halling, kungens lifknekt, är icke ens drabant.
 På bron de stält sig vid hvarandras sida;
 I solnedgångens röda ljus de strida.

Dess mörka glöd på anlet och vapenskrud sig bredt,
 Och svärden svänga de med höjda händer
 Likt ryttarne de fyra, dem sankt Johannes sett
 Framskaka ve utöfver jordens länder.
 Förskräckelse dem omger, och döden håller fest;
 Likt dennes fyra englar de rida hvar sin häst:
 Den hvita, röda, svarta och den bleka,
 Kring hvilka Hades' jetteskuggor leka.

För hvarje stöt de gifva en ovän fälles ner,
 Men dödens pilar snart till dem ock tränga.
 Af idel sår betäckta, förblödande allt mer,
 Allt mattare de sina vapen svänga.
 De se sig om tillbaka, det första gången är,
 Och när ej skymt förspörjes af deras följe der,
 De nöjda låta sina vapen falla
 Och sjunka ned på sina hästar alla.

I DÖDENS SKUGGA.

Med ångest har Maria från slottets fönster sport,
 Hur kungen far den olycksdigra vägen.
 Med frågor hon sig skyndar till kastellanen fort;
 Men han sig gömt, bekymrad och förlägen.
 Uppå sin bråda vandring i slottets trappa sist
 Hon finner, häpen, brefvet, som kastellanen mist.
 En enda tanke nu hon har allenast:
 Att den, hon älskar, återsöka genast; —

Att, om han blifvit dödad, sjelf vid hans sida dö;
 Om sårad, fångslad, honom läka, fria.
 Den skumma natten börjar att himlen stjernbestro;
 Men mörkrets faror fruktar ej Maria.
 Ur slottet utan saknad hon flyr i hemlighet
 Uppå den väg, der hären har tågat, som hon vet,
 Till dess hon hinner före midnattstiden
 Den bro, som skådeplatsen var för striden.

Natthimlens måne breder utöfver djupa ån
 Sitt glittrande, af strålar väfda, täcke;
 Men stranden höljs af skuggor ur skogen fjerran från.
 Maria håller sig vid bryggans räcke,
 Och steg för steg hon skrider med ångestqval framåt:
 Hvad syner vänta henne på denna dödens stråt?
 Till bryggans midt blott stilla månsken drömmer,
 Men hotfullt mörker andra hälften gömmer.

Der tyckas dunkla skuggor sig långsamt lyfta opp,
 Och bleka spökgestalter framåt glida;
 Der jaga svarta hästar förbi med ljudlöst lopp,
 Och andeskepnader mot henne skrida.
 Med skräck Maria stannar emot en brobänk stödd
 Och stirrar framåt dödsblek, med fot vid plankan lödd.
 Dock slutligt finner hon, att allt är villa;
 Visst är der mörkt som förr, men lugnt och stilla.

Hon hemtar åter andan och långsamt framåt går,
 Hon bryggans andra ände kommer nära.
 Mörkröda, hemska fläckar på bron hon skåda får;
 Snart henne hela fält af blod förfära.
 Men inga fallne skådas, hvart än hon blickar rädd;
 Blod, blod! men ingen hvilar på denna röda bädd.
 På strand, i skog är allting tyst och öde;
 Hon frågar sig: »Hvar äro väl de döde?»

Ha desse redan uppståt till skräckfull domedag,
 Och jag har ej hört domsbasunen skalla?»
 Hon söker utmed stranden vid månbelysning svag,
 Men ingen finnes, borta äro alla.
 Hon skyndar efter vägen, som leder upp från bron;
 Igenom furuskogen på månbelysta mon
 Likt jagadt villebråd hon framåt ilar;
 Fast trött och stapplande, hon aldrig hvilar.

Nu sinnet, skräckbefriadt, sin lättnad får i gråt,
 Och tårar flöda utför hennes kinder;
 Men genom tåretöcknet hon ser ej rätt sin stråt,
 Och hennes fötter börja möta hinder.
 Uti den glesa skogen hon vilsegår allt mer,
 Tills, blickande framför sig, ej spår till väg hon ser.
 Dock ej ett ögonblick hon tveksam rastar,
 Besinningslös, förvirrad fram hon hastar, —

Fram efter mossbelupen, förr aldrig trampad led
 I nattens tysta, drömförtyngda timmar, —
 Fram öfver månskensmattan på ljungbevuxen hed,
 Der lysved, bräckt, i hennes fotspår glimmar, —
 Fram mellan furustammar, der fogeln högt i bo
 Af trampad qvist, som knastrar, blir väckt ur sömnens ro
 Och blickar ned på denna skepnad fager,
 Den han för elfva eller skogsrå tager, —

Fram längs med rullstensåsens upphöjda, smala rygg,
 Hvars branta sidor stå ur myrar stora,
 Der månet gungfly lurar och mången dygöl stygg,
 Som fjerran sig i dunkel natt förlora,
 Ur hvilken endast glänser på afstånd der och hvar
 Den månbelysta ytan af någon tjärn så klar,
 Som ligger likt ett stilla, öppet öga,
 Hvarmed vår jord ser upp mot himlen höga; —

In uti sidländ granskog i evig natts gemak,
 Der vattnet porlar under våta hällen, —
 Der täta grenar bilda ogenomträngligt tak
 Emellan vandraren och himlapellen, —
 Der uti hålor vilddjur i farlig närhet bo,
 Och runda uggleögon ur kolsvart mörker glo, —
 Der unken luft slår fram liksom ur grafvar,
 Och på skelett, som multnat, foten snafvar.

Så skyndar sig Maria framåt i dyster natt;
Den kalla daggen hennes lockar fuktar.
I stiglös skog hon irrar, sjuk, vilsegången, matt,
Dock ingen fara för sig sjelf hon fruktar,
Och hennes enda tanke nu Carl den tolfte är,
Att honom, honom finna är hennes själs begär.
Ej på den stund, som är, en tanke har hon;
Mot framtids töckenhöljda hägring far hon.

Hon slutligt når en utgång ur skogens täta snår,
En bred och banad väg hon åter finner.
Af nattlig vandring tröttad, dock än hon framåt går;
Re'n dagningen allt mer på mörkret vinner.
I gryningen framför sig ännu en bro hon ser
Och följer efter vägen som tager af dit ner.
Hon flodens dofva sorlande förnimmer
Och varsnar strandens brädd och vattnets skimmer.

Men hvad har färgat vägen? Här syns ju också blod,
Som morgonrodnan högröd flamma låter.
O ve! hon finner plötsligt, att hon till samma flod
Och samma öde slagfält kommit åter.
Vid denna hemska upptäckt förstelnar hvarje led;
Af sina krafter sviken, som död hon dignar ned
Och ligger på den blodbestänkta jorden
Som offer åt de der begångna morden.

HEXAN.

I denna stund en gumma på vägen träder fram;
 En börda ved och ris på skuldran bär hon.
 Med ryggen krokigt nedböjd och gången mödosam
 En bild af ålderdom och armod är hon,
 Men ej af den förnöjda och blida fattigdom,
 Som uppå Gud förtröstar med uppsyn tåligt from;
 Hon tyckes mer de leda hexor likna,
 Som efter satans gåfvor äro fikna.

Det gråa håret, stripigt, i testar faller ner;
 Insjunkna, hennes röda ögon rinna,
 Och hennes gula anlet, förtorkadt, liknar mer
 Dödskallen, öfverdragen af en hinna.
 Med tandlös mun och läppar, hopknipna innanför,
 Hon undre käken ständigt åt begge sidor rör,
 Som om besvärjelser hon skulle göra,
 Som ej förnimmas få af menskligt öra.

Hon vid Marias anblick påskyndar sina steg,
 Och vidrör drägten, öfver henne lutad.
 Hon ämnar plundra liket, men far tillbaka feg,
 När qvinnan vaknar efter dvala slutad.
 »Aha, den unga flickan är icke död; nåväl,
 Om du förmår, så följ mig! jag botar kropp och själ.»
 Maria reser sig och tacksamt följer
 Till kojan, som i skogens djup sig döljer.

Hon yppar för den gamla på vägen, hvem hon är,
 Att hon på natten vilse gått i skogen,
 Och att hon för att finna den man, som hon har kär,
 Till hvarje offer städs är redobogen.
 Förnöjd den gamla svarar: »Jag lätt kan hjälpa dig,
 Men namnet på din älskling du måste säga mig.»
 Med högröd kind och blick mot marken rigtad
 Maria, nödgad, blir af hexan biktad.

Till dennas lilla koja de under tiden nå
 Och träda in igenom dörren låga.
 Der fins ej fönsteröppning, och mörk är hvarje vrå,
 Men snart från härden flammar upp en låga.
 I dennas skimmer stugan en sällsam anblick ter:
 Kring alla väggar vapen och rustningar man ser.
 Det är som plundrare af lik den gamla
 Har hunnit alla dessa skatter samla.

Der stå ock tunga kistor med dubbla, säkra lås,
 Och som med dyrbarheter äro fyllda:
 Med fina krigardrägter, hjämbuskar, spetsar, krås,
 Juveler, ringar, bägare förgyllda.
 Guld, silfver, äkta perlor och annat värderikt
 Har hexan girigt hopat, tjufaktig skata likt,
 Som allt, hvad lyser, till sitt bo vill flytta,
 Fastän det henne är till ingen nytta.

»Och nu», den gamla säger, »du måste byta dräkt,
 Ty blott som gosse kan du kungen möta.
 Träd fram för honom sådan, men djerf och oförskräckt,
 Och bed, att du en kammartjenst får sköta!
 Göm noga denna flaska, en kärleksdryck det är,
 Gif kungen deraf hemligt, så skall han få dig kär.»
 Så talande, den gamla bistånd gifver,
 När manlig dräkt den unga iförd blifver.

Nattsvarta lockar sköflar en obarmhertigsax,
 Och polska tschapkan återstoden höljer.
 Det röda sammetslifvet mot vadmal bytes strax,
 Och barm och växt den vida rocken döljer;
 Så står hon der förvandlad till blygsam ungersven.
 »Gå nu!» den gamla säger, »och lycka till, min vän!
 Gör som jag sagt, och allt skall lyckas riktigt!
 Mins: hvad jag sagt om flaskan, mest är viktigt!»

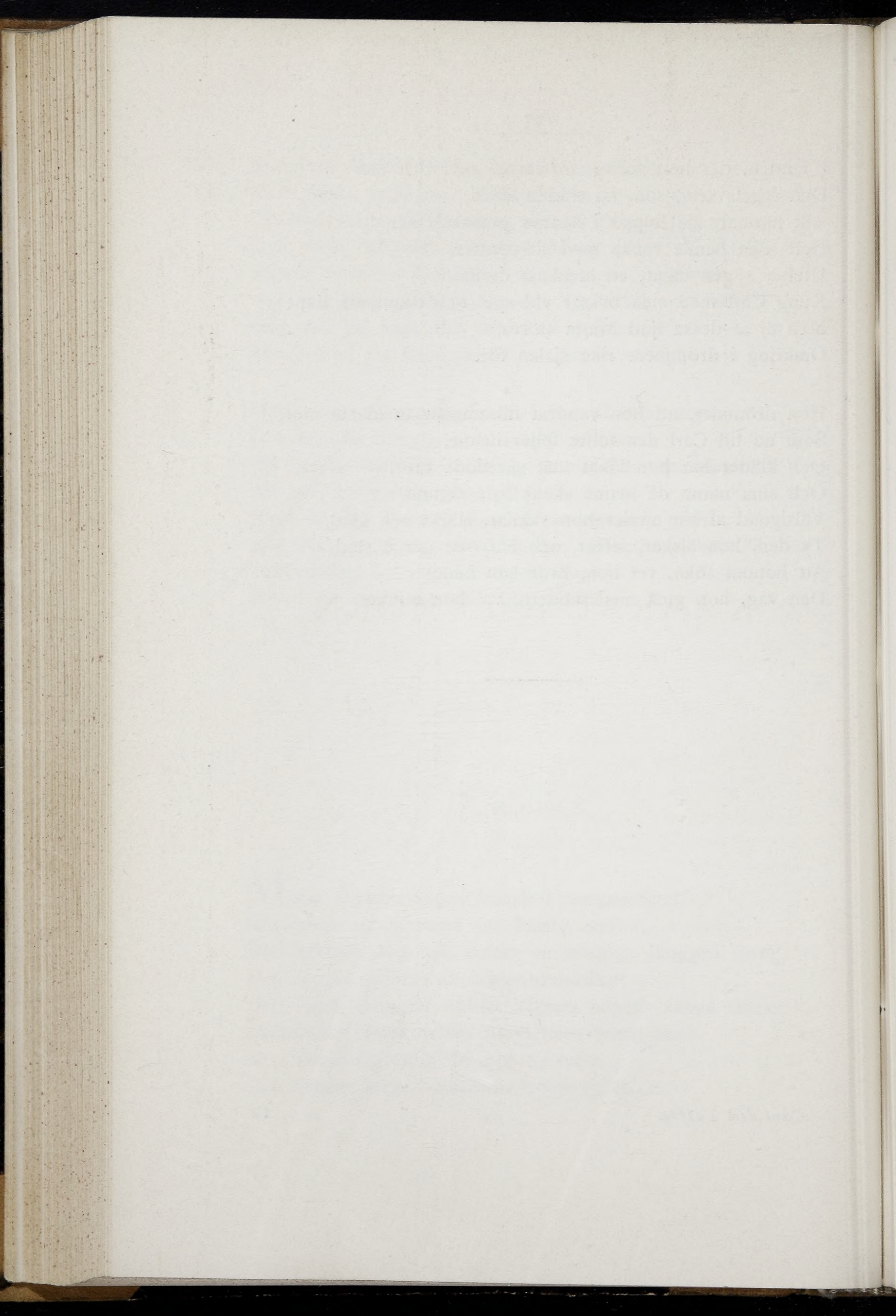
Maria bort sig skyndar, men hexan skrattar nöjd
 Och mumlar för sig sjelf, allena vorden:
 »Så bäddas hjeltens dödssäng; hvad vild, satanisk fröjd
 Att utså helvetets förderf på jorden!
 Hvad är den matta glädjen att kunna göra godt
 Mot den, att bringa ofärd, förderf, förnedring, brott?
 Fullkomning i det goda kan ej vinnas,
 Men i det onda kan den hastigt hinnas.»

DRÖMSYN.

Maria skyndar vägen framåt i morgonstund;
 Allt högre solen, varm och härlig, strålar.
 Med saktad gång hon hinner en lummig, skuggrik lund,
 Der daggen glittrar än i blomsterskålar;
 Och luften tyngs af vällukt. Trots hennes vakna skick,
 Drömbilder börja sväfva för hennes trötta blick.
 Hon sätter sig att hvila mot en tufva
 Och fjettras strax i sömnens bojor ljufva.

I lunden, der hon sofver, förstärkes mer och mer
Den fogelsvärm, som uti träden sitter;
Allt närmare de hoppa i hennes granskap ner
Och söka henne väcka med sitt qvitter.
Utefter vägen tågar, ett stenkast derifrån,
Kung Carl med sina bussar vid spel och trummors dån;
Men ej af dessa ljud Maria störes,
Omkring i drömmens rike själen föres.

Hon drömmer, att hon vandrar tillsammans med sin mor,
Som nu till Carl den tolfte följer henne,
Och kläder har hon lånat utaf sin döde bror,
Och sina namn de henne skänkt, de tvenne.
Välsignad af sin moder hon vaknar, stärkt och glad,
Ty den, hon älskar, lefver, och när hon går å stad
Att honom söka, vet hon, hvar han finnes:
Den väg, hon gick med modern, väl hon minnes.

SJETTE SÅNGEN.

KRAKAU OCH THORN.

SEPTIM BANGRA
KRAKALU OR THEORY

KRAKAU.

Med Stenbock rider kungen till murens hvälfda port,
 Den förre börjar på dess jerndörr dundra
 Med slag af värjans fäste. »Hallå! låt opp, men fort!»
 »Hvem är det?» höres en der bakom undra.
 »Det är kung Carl af Sverige; uti hans namn låt opp!
 Och ej vi skola kröka ett hår på eder kropp;
 Men viljen I ej släppa in oss lyckligt,
 Vi skola pryglä eder eftertryckligt.»

»Vi hafva inga nycklar; dem har vår kommandant,
 Och han sin boning har i slottets fäste.» —
 »Så hemten honom genast, ty annars skall, så sant
 Jag heter Bock, jag stänga in ert näste!»
 En häst på stenlagd gata hörs galoppera bort;
 Vid återkomsten tvenne de blifvit inom kort:
 »Hvem är som störer lugnet här på orten?» —
 »Kung Carl från Sverige kommit; öppna porten!

Besinna», Stenbock fortfar, »att ej vi komma hit
 Som fiender till polska republiken;
 Fast mellan Carl den tolfte och August råder split,
 Må vänskap herska mellan bådas riken.»
 Men Wielopolsky svarar: »När vård af stad och slott
 Kung August sjelf mig lemnat, det är åt honom blott
 Som jag är skyldig öppna bådadera,
 Och lönlöst är att härom tala mera.»

Kung Carl, som under väntan kring platsen ridit har,
 Begynner nu förlora tålamodet.
 Framkommen hör han slutet af kommendantens svar,
 Då brusar upp det annars lugna blodet,
 Och högt med klangfull stämma ett »öppna!» ropar han,
 Så att i hvalfven genljud kapplöpa om hvarann.
 På dörren Wielopolsky gläntar sakta
 Att denne nye kommendant betrakta.

En snärt af kungens piska i samma stund han får,
 Den träffar just hans framåtskjutna näsa.
 Han drager den tillbaka så snabbt som han förmår,
 Förgätande dervid att porten läsa.
 Kung Carl och Stenbock genast densamma stöta upp
 Och rida derigenom med några af sin trupp.
 »Skjut icke», ropar kungen, »att ej vakten,
 Från slottet hinner komma hit på trakten.»

»Pass på! låt drefvet löpa, ty kommendanten flyr;
 I slottet ämnar han sig innestänga.»
 Kung Carl med sina gossar tätt efter honom styr;
 Till slottets gård på samma gång de tränga.
 »Stäng porten, fångsla vakten! Hvad gör du der, dragon!»
 En polsk kapten med lunta sig närmar en kanon,
 Men ögonblicket förr'n han skottet tänder,
 Kung Carl har slagit luntan ur hans händer.

»Sträck vapen!» Jakob Svensson befaller slottets vakt,
 Femhundra man, men dessa länge tveka.
 »Sträck vapen! Om ej genast I gören hvad jag sagt,
 Med svärdets flata eder rygg vi smeka.»
 Besättningen beskedligt sig gifver utan strid.
 »Så der! nu kunnen alla I tåga hem i frid.
 Oskadlige I sjelfva mågen gånga;
 Vi endast edra vapen ta till fånga.»

Så svenskarne behandla med stolt förakt och hån
 De vacklande, som ingen fana ega.
 Med bitterhet i sinnet gå desse derifrån,
 Och några sällar till hvarandra säga:
 »Att svenskarne till gengäld må göras riktigt hett,
 Vi tända eld på slottet, när der sitt bo de redt,
 Så få vi se dem följa samma vägen.
 Den skrattar bäst, som skrattar sist, är sägen.

Ej blott mot eld och lågor en strid de kämpa få,
 De skola äfven möta andra vapen.
 Befolkningen emot dem vi skola hetsa så,
 Att till en storm blir uppväckt fiendskapen;
 Ty varder det förkunnadt, att svensken sjelf det är
 Som helga staden antändt af plundrarebegär,
 Skall aldrig hvila svärdet eller knifven,
 Förr'n sista svensk ur staden är fördrifven.»

Till mordbrandsvärf de smyga, så snart det blifvit natt,
 I djupa, dolda gångar in i slottet.
 Af guld och dyrbarheter de samla först en skatt;
 Må stölden döljas af det andra brottet!
 Bland björkvedsfyllda trafvar i källarhvalf de gå
 Och göra upp en brasa i hvarje hemlig vrå.
 Bakom sig dörrarne de stänga noga
 Och med sitt rof tillbaka sig förfoga.

Men af den svenska vakten de varsnas dock till slut:
 »Halt! råttor krypa här omkring, jag menar.»
 De gripas, deras fickor bli vända in och ut:
 »Se! perlor, silfver, guld och ädelstenar.
 Befria dem från bördan! Nu fån I nattqvarter
 I slottets torn, der galler af jern beskydda er.»
 Så listen är i egen snara gången;
 I grop, för andra gräfd, är ondskan fången.

Men under tiden elden i djupa hvalfvens vrår
 Inunder hela slottet vidt sig sprider.
 När så den blifvit rotfäst, i höjden upp den slår
 Och sveper hela slottet in omsider.
 All släckning är förgäfves. Högt brusar brandens dån.
 Hvert fönster rikt är upplyst af elden inifrån.
 I vinklar, hörn och uppför tornens spetsar
 Bland rök sig elden slingrar, snor och kretsar.

I natten hela staden står fram i sällsamt ljus:
 Mot höga smala gaflar kastas skenen;
 I mörka, hvälfda utsprång, på gamla, bruna hus
 Belyses skarpt hvartenda streck i stenen.
 Små gröna rutor skimra i breda fönsters bly;
 Vid röstet gapa drakar med kopparfärgad hy;
 Derofvan skymta snideriers cirklar,
 Skorstenars spjell och väderflöjlars snirklar.

Men majestätisk ter sig sankt Niklas' katedral
 Uppå sin höjd, belyst mot nattlig himmel.
 Der rör sig i dess djupa och rymliga portal
 Emellan helgonstoder skuggors vimmel;
 Ur nischer, vrår och vinklar se vreda anlet ut;
 Korsblommor likna slagsvärd, fialer röda spjut,
 Och klockor skalla gällt att templet hägna
 Mot brandens gnistor, som deröfver regna.

Men rundt omkring på platser och torg hvad menskohop!
 Polackar, ryssar, judar i kaftaner,
 Vallacher, perser, greker, som häfva höga rop,
 Och turkar uti rutiga turbaner.
 Tätt tusental af anlet se upp mot slottets brand,
 Och rop till himlen höjas, men ej en verksam hand.
 Så detta folk, hvad ödet än det skicke,
 Korstecken ifrigt gör men mera icke.

DEN NYE PAGEN.

Vid Krakau öfver Weichsel en brygga svensken slår;
 Från strandens fäste båt vid båt sig radar,
 Pontoner ryckas lösa och timmermännens kår
 I smutsgult vatten öfver midjan vadar!
 Det hamrar, hugger, klappar, det brusar, dånar, gnyr.
 Maria genom lägret framskrider hufvudyr.
 På hennes frågor visar man med handen
 På den barack, der kungen bor vid stranden.

Blek, darrande, hon öppnar en dörr och når ett rum;
 Derinne ses en man och tvenne gossar.
 De se på henne tysta, och hon står äfven stum,
 Men kinden, nyss så blek, nu högröd blossar.
 Till sist hon ängsligt stammar: »Af adlig börd jag är,
 Och Josef Mikilawsky är namnet som jag bär.
 I hopp att få bli page jag styrde färden
 Till eder, ty jag ensam står i verlden.»

Men Axel Hård, ty mannen är han, begynner nu:
 »Vi tvenne pager fått ej länge sedan»,
 På gossarne han pekar, »så nog begriper du,
 Att för behofvet rikligt sörjdt är redan.»
 Två stora tårar rulla på hennes kinder ner,
 Men tyst hon står och stilla och ned mot golfvet ser.
 »Åh, gråt ej!» säger Hård, »var morsk, stå på dig!
 Och kanske strax en plats skall öppen stå dig.

Visst allt för litet pråligt du klädt dig, gubben min!
 Att vara en polack, som sjelf du säger.
 Men att du är af adel, det syns uppå ditt skinn
 Och på de händer, fötter små du eger.
 Dröj qvar! jag strax hos kungen förorda skall din sak.»
 Med dessa ord han ingår i närmaste gemak,
 Men innan kort han syns i dörren åter,
 Den nu han för Maria öppna låter.

Förvånad blickar kungen på denna gossgestalt
 Och svarar sedan vänligt på hans fråga:
 »Om raskt du mägtar göra hvad dig blir anbefaldt,
 Ej skall du sysslolös behöfva tåga.
 Träd fram, att jag får se dig! Knäpp till mitt värjgehång! —
 Du tyckes svag och valhänd ännu, min lilla dräng!»
 Maria känner, huru knäna svigta,
 Och vågar ej sin blick på honom rigta.

»Mig tycks, ju mer jag ser dig, att jag dig sett förut.»
 Af dessa ord hon ännu mer förskräckes.
 »Jag får väl dock dig taga uti min tjenst till slut»,
 Fortsätter han, och hennes glädje väckes.
 Hon skulle vilja falla på knä för honom ner;
 Nu, älskvärdt blyg, förlägen, hon upp till honom ser.
 På hufvudet han klappar henne sakta:
 »Gå nu för att derutanföre vakta!»

Ur yttre rummet hellre hon ville gå sin kos;
 Med gossarne hon icke dväljes gerna.
 Den äldre henne nalkas: »Mitt namn är Ulrik Roos.»
 Den yngre: »Jag är Calle Klingenstjerna.»
 Hon ser uppå dem vänligt och ler så mildt hon kan
 Men på den äldre slyngeln det sättet slår ej an;
 Med den kamraten han besluter skoja:
 »Nå, har du skådat Hultmans papegoja?»

Den, må du tro, är lyckad; om du, som är så grå,
 Går dit, så blir hon genast grå med samma;
 Men går *jag* fram till henne, så blir hon genast blå;
 Är mannen röd, blir hon ock röd, anamma!
 Och får hon se en hötapp, så gör hon strax sig grön;
 Är du en karl, en käring, blir hon af samma kön.
 Så slipper hon bestå sig egna kläder;
 Och tänk: hon lefver utaf bara väder!»

Maria hör förvånad hans dikt och tror derpå.
 Han fortfar: »Har du hört, hur här vid trossen
 Vi blefvo qvitt de råttor, som kröpo i hvar vrå?
 Jo, du, vi sände dit hexmästargossen.
 Han blåste i sin pipa, då vardt det strax en dans
 Af allt hvad möss och råttor i hela lägret fans.
 I ring de knöto sina svansar samman
 Och sprungo så till skogs med fröjd och gamman.»

Maria utan misstro står leende och stum.
 »Hör!» säger Roos, »kom hit du, Calle lilla!»
 Roos hviskar i hans öra helt högt: »Hvad han är dum!»
 Maria hör det, men hon tiger stilla
 Och tänker: »Mera vackra de sagor voro dock,
 Dem af min mor jag hörde, och mera sanna ock.
 Om dessa sagor jag förtälja ville,
 De gladde visst åtminstone den lille.»

STÖRD MATRO.

I läger utom staden som vanligt bor kung Carl,
 Han ej till middag kommit, som han brukar.
 Med hufvudet i täldörrn står taffeltäckarn Parl:
 »Tid är det, Hultman! att du bordet dukar.»
 Till silfverkammarn denne beskäftigt skyndar re'n;
 Duk, tallrikar och bordskärl af silfver, zink och tenn,
 Stålgaffel, knif och träsked hemtas varligt,
 Och allt till aftonmåltid ordnas snarligt.

Nu kommer Israel Holmström, godmodig, trind och fet;
 »God qväll, herr taffeltäckare!» han säger.
 »Herr auditör, god afton! för mycken artighet;
 Ty endast titel af lakej jag eger.» —
 »Din titel, käre Hultman! jag gifver dig *in spe*.
 Nå, har du någon nyhet att mig till qvällsvard ge?» —
 »Ja, nyss kung Carl förhör har låtit hålla
 Om hvad som kunnat brand i slottet vålla.

Och tänk, att slottets fångar ej kunde komma ut!
 Det ynkligt var att höra, hur de skreko.
 Fångvaktarn tappat nyckeln, och derföre till slut
 De innebrändes, då ej låsen veko.
 På stegar klefvo munkar till deras fångselbon,
 Så att igenom gallren de fingo kommunion.»
 »Hvad lycka!» säger Holmström, »på det viset
 De röfvarena nådde paradiset.» —

»Men, men — ur vägen Pompe! — ja men, herr auditor!
Betänk likväl: de voro katoliker!» —

»Vår Pompe, käre Hultman! rätt snart ju fira bör
Sin tolfte årsdag, om ej minnet sviker?» —

»När hundar föddes, fanken må minnas, icke jag!» —

»Jag skrifva tänkt ett ode till denna högtidsdag,
Om vin du har, som kan mig inspirera.

Vid regementet börjar det fallera.»

Kung Carl nu kommer åter: »Se der vår fältpoet!

Du har väl i din ficka någon visa? —

Parl! låt det bli serveradt, men fort, med hurtighet!

Berätta, Holmström, under det vi spisa!» —

Färskt bröd Vineus frambär, och kocken Segerberg

Från köket sänder tennfat med skinka, stek och mærg,

Som voro ämnade till middagsrätter;

Och med en bön till bords sig kungen sätter.

I samma stund förnimmes ett vildt och högljudt skri
Från alla håll derute mellan tälten.

Mot marken dåna hofslag, och skaror dra förbi

Med larm och stridsrop vida öfver fälten.

»Hvad bådardetta buller? Blir det en vapenlek?

Månn fiender ha kommit med krydda till vår stek?

Månn det de våra är som tappat sansen?

Hit, Axel Hård, med häst och ut till dansen!»

Derute möter Stenbock: »Nåväl, ers majestät!

Hvad sägs om edert kompani polackar?

Att visa deras stridssätt jag hit dem löpa lät;

De rida flinkt på fält, i skog och backar.» —

»Måns Lurifax, min bäste! din sak du bra har gjort;

Jag måste se dem närmre, vi skynde efter fort.

När fienden förföljas skall med ifver,

Den nya truppen ovärderlig blifver.»

Det redan hunnit mörkna, och när uti galopp
Framåt han spränger, följd af sina gossar,
Hans häst tar törn mot tältstreck och med sin tunga kropp
På kungen benet ofvan knäet krossar.
Bestört, af ångest gripet, hans följe ilar dit:
»Månn han till döds sig slagit? Fort, hemta Ribe hit!»
Men kungen ropar: »Lappri, ingen fara!
Det der är några lätta skråmor bara.»

Starkt blöder han ur pannan, och nacken visar sår;
Han sätter sig med stöd af ena armen
Och söker att sig resa, men han det ej förmår;
»Hvad vill det säga?» ropar han i harmen.
»Jo detta», svarar fältskärn, som redan hunnit fram,
»Betyder att Ni lidit en skada allvarsam.
Det venstra benet brutits af, min herre!» —
»Bah! snart det läkes. Var det icke värre?»

Han lyftes upp på tältsäng och bäres sedan bort
Till Gustaf Mörners tält, som ligger nära.
Men läkarne, som samlas till stället innan kort,
Till annan bostad genast honom bära.
»Om såret snart skall läkas, så bör ers majestät
Förflyttas till en boning, beqväm och varm och tät.»
»Om jag mitt tält att lemna varder tvungen,
Mig fören hvart er lyster!» svarar kungen.

KONUNGENS LÄKARE.

I Kazimierz, en förstad till Krakau, bo de två,
 Som nyss från Warschau Skragge sällskap gjorde.
 De sökt att Carl den tolfte i sina händer få,
 Men ingen framgång hittills de försorde.
 Nu bådas dem, att kungen behöfver deras hus;
 För deras mörka planer utsigten varder ljus.
 Nu få de oförmärkt kung Carl förderfva
 Och därför jesuiters pris förvärfva.

De kungen herbergera med låtsad vänlighet
 Och som hans läkare sig anbefalla.
 Förut han har dock flera, och snart till sin förtret
 De finna, att han dem föraktar alla.
 »Hur skall väl såret läkas, om vi ej ge besked?» —
 »Utaf sig sjelf, om endast I lemnen det i fred.»
 Så svarar han helt kort på deras fråga;
 Han misstror både vilja och förmåga.

Att sina värdars böner omsider varda qvitt
 Han lofvar dock till läkare dem taga.
 Om han dem slipper sedan, så må det stå dem fritt
 Att för en gång hans läkemedel laga.
 De skälmar två nu fröjdas; ett fint och farligt gift
 Uti hans dryck de blanda och gifva föreskrift,
 Att hvarje dag han deraf bruk skall göra.
 Omärkligt skall det så hans lif förstöra.

Roos lyder gifvet uppdrag: »Ers majestät i dag
 Bör första måttet utaf drycken smaka.»
 Kung Carl uppå den läppjar, men finner den för svag
 Och söt och fadd och visar den tillbaka:
 »Hvi skall jag sådant dricka? Invärtes är jag frisk.
 Ej kan mitt ben bli heladt af magen gifvet slisk.
 Men att för läkarne bevara skenet,
 Smörj allt som salva öfver hela benet!»

Så gör ock pagen genast, och snart är flaskan tom.
 Giftblandarne sig skygga närma sedan,
 Men kungen till dem ropar: »Tack för er läkedom!
 Se, svullnaden kring knäet ger sig redan!
 Jag trodde ej, att drycken besatt en sådan kraft.
 Nu måsten I mig snarligt ge mer af samma saft;
 Rätt kylande den är, det har jag funnit;
 Den första svedan redan har försvunnit.»

Jesuiterna med häpnad hvarann betrakta än
 Och kungen än och än den tomma flaskan.
 De svekets nät besluta att kasta ut igen,
 När ännu mera fast de knutit maskan.
 De skadligaste ämnen från djur, metall och ört
 I vin och honung blandas, allt väl tillhoparördt;
 Ett gift, så starkt, att, der det varder gifvet,
 Det jagar strax ur menskokroppen lifvet.

Till konungen det lemnas, och han begagnar det,
 Liksom det förra, till att omslag göra.
 Hans värdar fråga dagligt: »Hur mår hans majestät?»
 Och vänta, att ett dödens bud få höra.
 »Jo, kungen sig befinner allt bättre dag för dag
 Och låter er förkunna sitt stora välbehag.»
 Af Gustaf Adlerfelt de få det svaret,
 Och gäckadt i sitt hopp står mördarparet.

FARLIG FÖRTROLIGHET.

»Hvad denne unge Josef förständig är och snäll!
 Med nöje hör man allt hvad han förtäljer.»
 Carl tänker, när vid brasan han ligger mången qväll
 Och blott Maria till sitt sällskap väljer.
 Hon täljer då de sagor, hon af sin moder hört,
 Om prinsar och prinsessor, dem ödet sammanfört,
 Och som hon tror på allt hvad hon beskrifver,
 Vältalig, varm hon i sin skildring blifver.

Så sitter hon på pallen framför hans hufvudgård;
 Af brasans röda sken belysas båda.
 Maria sjelf sig tycker i en förtrollad verld,
 När upp emot hans anlet hon får skåda.
 Med undran och med spörsmål i sina ögon blå
 Betraktar Carl Marias, de mörka djupa två,
 Ur hvilkas midnatt något gåtfullt glänser
 Likt blink af stjernor bortom jordens gränser.

Han vet ej, mot hvad stormar bak denna sammetsblus
 Ett litet redlöst hjerta har att kämpa.
 Han vet ej, hvad det kostar att, yr af kärleksrus,
 Invid den älskade sin längtan dämpa.
 Ack, finge sina armar hon slå omkring hans hals,
 Intill hans bröst sig smyga och mer ej vakna alls!
 För blott en kyss, ett famntag, henne gifvet,
 Hon gäfvade döden resten utaf lifvet.

Carl den Tolfte.

Men ensam, ej hon längre fördämma kan sin gråt;
 Hon i sin vrå på halmbädd kastar ner sig.
 Begravande sitt anlet i kudde kall och våt,
 Åt bitter, hejdlös sorg till rof hon ger sig.
 Hon höljer sig och gömmer sitt hufvud, nedåt böjd,
 Att ej utaf sin snyftning hon måtte varda röjd,
 Tills qvalets huggorm fram mot morgon domnar,
 Och hon med ännu våta kinder somnar.

När dag det blir, hon grubblar på råd som hexan gaf.
 Men förödmjukande det blir att minnas,
 Hur hon med yttre medel vardt egare utaf
 Hvad blott med hjertats dragningskraft bör vinnas.
 Nu är det gossen Josef hon går och galler för;
 Men det är mön Maria, som kungen älska bör.
 Och denna måste lefva i hans minne,
 Så framt till henne vändas skall hans sinne.

Och nästa qväll hon börjar att honom fråga ut
 Om hvarje trakt af Polen, han befarit.
 Tålmodig och försigtig, hon höra får till slut,
 Att på ett slott Stanenko ock han varit.
 »Der har jag slägt», hon säger; »styfdottern — mins Ni den?
 Hon nämns Maria Spitsky — är min kusin och vän.»
 »Ja», säger Carl, »till minnes jag mig drager
 Den unga tärnan; mörk hon var och fager.»

Maria hviskar: »Tror Ni, att Er hon hade kär?»
 Han blickar upp, förvånad öfver frågan;
 »Hvad kommer åt ditt anlet? Helt purpurrödt det är.»
 »Ja», säger hon, »jag satt för nära lågan.» —
 »Men säg mig: huru fick du din löjliga idé?» —
 Hon ropar: »Men behöfs det då mer än att Er se,
 För att en Polens dotter, hvarje qvinna,
 För Er af kärlek skall för evigt brinna?»

»Hvar har du lärt dig smickra?» så skrattar kungen gladt.

»Du redan är en liten hofman vorden.»

Men allvarsamt han fortfar: »Jag skall dig säga, att

För mig ej qvinnan finnes än på jorden.

Af himlen mig är visad en väg, der jag skall gå;

Men plats för någon qvinna det fins ej deruppå,

Blott svärd och sköldar, härar stridsuppställda

Och ormar krossade och drakar fällda.

För att den vägen vandra jag måste vara fri;

Andromache får ej i manteln hänga.

Jag kunde mot min uppgift begå förräderi,

Om mellan mig och den hon finge tränga.

Från sådan brottnings sliten, till strid man blir för svag,

Och seger för ens kärlek blir hederns nederlag.

Må andra så försöka hjertat dela;

Jag för mitt högre mål vill offra hela.»

Han slutar, och i rummet det varder tyst dernäst.

Maria orden i sitt hjerta gömmer.

Kung Carl ser upp och möter en blick uppå sig fäst

Lik dens, till hälften väckt, till hälften drömmar.

»Men säg mig då, min gosse! hvem du egentligt är?

Din blick jag sett, men hvarest? din röst jag hört, men när?»

Han lagt på hennes skuldror sina händer

Och blickar i de drag han mot sig vänder.

De äro af en skönhet, som marmorstodens ren,

Förmildrad af det varma, fylligt veka,

Der röda läppar glöda och kinden fjunas len,

Med svarta bågar öfver allt det bleka, —

Der djupa, mörka ögon med uttryck underbart,

Som, skådadt, aldrig glömmes, mot honom vidgas klart,

Så att i dem sig speglar hennes hjerta:

Oändlig ömhet och oändlig smärta.

Allvarligt, lugnt hon blickar uti hans ögon in;
 Sig stormen lugnat, fast dess vågor svalla:
 »Väl möjligt, att en anblick Ni mött, som liknat min.
 Polackar likna ju hvarandra alla.»
 »Nej», säger han, »det tycks mig, som dig jag länge känt.»
 Maria re'n försigtigt sin blick från honom vändt.
 Re'n stundar natten, och hon lättnad känner,
 Befriad från sin tienst af kungens svenner.

Allena, så hon tänker: »Hvad jag förmäten var,
 Som djerft till mig hans tankar ville vända,
 Då för sin hela sträfvan ett mål så högt han har,
 Att blott af Gud dess gränser äro kända!
 Hvad dårskap i min kärlek, den var ej mycket värd!
 Blott sjelfviskhet och lystnad, fåfänga, villa, flärd!
 Långt ned till mig jag hjelten ville böja
 I stället för att mig till honom höja.

Det fins en kärlek, högre än sinnenas begär
 Och kroppens syndiga och lumpna njutning;
 En trånad till det högsta, det ädlaste han är
 Vid själarnas förtrogna sammanslutning.
 Och ingen älskar högre än att sitt lif han ger.
 Ack! målet för min kärlek jag nu framför mig ser.»
 Hon framför krucifixet faller neder
 Och, snyftande, med lidelse hon beder:

»O frälsare på korset! af nåd mig hör och gif,
 Att jag som du min kärlek må bevisa,
 Så att för den jag älskar jag offra får mitt lif,
 Att han blir frälst och jag får ro och lisa!»
 Hon somnar; sorgens börda blef löst af hennes bön,
 Och nästa dag hon uppstår, mer lugn men lika skön,
 Och hennes böners slut beständigt blifva:
 »Ack, låt mig för kung Carl mitt lif få gifva!»

ÅTERSEENDEN.

Daldorff och Rosenstjerna och Klinckowström, de tre
 På väg till kungen i en bondgård rasta,
 Då plötsligt genom fönstret de sju drabanter se,
 Som ögonblickligt sig ur sadeln kasta:
 »Fram, fram med edra hästar! ersättning dubbel ges»,
 Så ropar Adam Gjertta, när gårdens drängar ses;
 »Men fort! för hvarje ögonblicks förhalning
 Ett guldmynt mindre har du i betalning.»

Ut Klinckowström sig skyndar förutan rock och hatt,
 Så snart han svenskarne på drägten känner.
 Han stormar fram med jubel; det blir ett möte gladt;
 Han finner sig bland idel gamla vänner,
 Och ack! uti den främste han återser sin kung,
 Förvägen, rask som alltid, frisk, leende och ung,
 Med eld i ögonen och lugn på pannan
 Och hjertevinnande som ingen annan.

»Carl Bernhard! tappre gosse! Tack skall du ha för sist!
 Din klinga skref ditt mästerbref den gången.
 Du är ju än en hel karl; ej arm och ben du mist,
 Och afund väcka dina ärr hos mången.»
 Hans två kamrater, framme, välkomnas likaså.
 »Men hvad! I voren fyra på bron vid Rabas å.»
 Och Klinckowström: »Ja, fyra man i spelet
 Vi voro; Halling dog, se det är felet.

Vi tre ock voro nära att gå i samma pott;
 Oss Petrus väntade vid himlaporten.
 Som döde upp vi togos men repade oss godt;
 Utvexlade vi nu fått lemna orten.»
 Kung Carl: »Vi måste spara det andra till härnäst.
 Om oss I viljen följa, en hvar sig skaffe häst.
 En liten utflykt göra vi till söder,
 Der Rehnsköld står med våra svenska bröder.»

De trenne männen se sig bland kungens följe om:
 Kurck, Ragge, Gripenflycht de känna alla,
 Blott ej den unge gosse vid kungens sida kom,
 Hvars bruna lockar öfver skuldran svalla.
 »Emanuel Maximilian det är», till Klinckowström
 Så hviskar gamle Jakob, nämnd Danckwardt-Lilljeström,
 »En prins af Würtemberg, som går i lära
 Hos konung Carl och gör det re'n med ära.»

I nästa stund de trenne på väg bege sig af
 Till häst med kungens andra vapensvenner.
 Beständigt fram de hasta uti galopp och traf;
 Ej kungen trötthet eller fruktan känner.
 Men i hans lilla följe de flesta tröttna snart;
 Daldorff och Rosenstjerna fördra ej denna fart;
 De knappast läkta såren hårdt de stöta
 Och måste stanna efter att dem sköta.

Af kungens svit blir efter omsider hvarje man;
 Blott prinsen jemte Klinckowström, de tvenne,
 Kung Carl beständigt följa i täflan med hvarann.
 Till Rehnsköld plötsligt komma så de trenne.
 »Hvad!» ropar generalen, så snart han dem får se,
 »Hur har min kung så ensam sig vågat hit bege
 Igenom land, der fiendernas skaror,
 Kringsvärmande, bereda tusen faror?»

»Vi ha ej tid att orda om slika saker nu»,
 Genmäler Carl, »jag kommit för att höra,
 Om polska adeln tager parti för oss och du
 Ibland dem proselyter kunnat göra.
 Ty slut vi måste hafva på kriget nästa vår,
 Och August Polens konung ej längre vara får.
 Mot Rysslands tsar vi böra snart oss vända;
 Han annars kunde tro sig glömd kanhända.»

»Polackar väderflöjlar mig tyckts», är Rehnskölds svar.
 »Det lönar ej ett grand på dem att lita.
 De hålla med den förste, som dem i kragen tar;
 Men vänd dem ryggen, och de strax sig slita.»
 »Nåväl», är kungens slutord, »vi må dem lära då,
 Att mod och fasthet mera än list och svek förmå.
 Vi skola icke lemna polska jorden,
 Förr'n väderflöjeln starkt är fastlödd vorden.»

På August vacklar kronan. Han med sin sista här
 Sig innestängt uti sin sista fästning:
 I staden Thorn vid Weichsel. Att honom träffa der
 Objuden nu jag drager dit till gästning.
 Sitt sista stöd för tronen han sökt på detta sätt;
 Det falla skall som Krakau, om ock ej lika lätt.
 Så få vi ormen krossad, det är saken,
 Och kunna tåga österut mot draken.»

LILLA PRINSEN.

När endast fjortonårig den tyske prinsen Max Lärjunge hos kung Carl begärt få blifva,
 »Låt sadla tvenne hästar!» befalde kungen strax;
 »Vi ut på lustfärd skola oss begifva.» —
 »Men han är trött af resan, af vaka, hunger, törst»,
 Invände prinsens följe, »han bör få hvila först.»
 »Nå, hvilket vill du?» sporde Carl allenast.
 »Jag följer», ropade den unge genast.

Och fast af ridt han redan fått värk i hvarje led,
 Som kungen raskt han svängde sig på hästen.
 Det bar utaf i sporrstreck på stenig, stubbig hed,
 Att prinsens hjerta bultade mot västen.
 Och blek ibland vardt kinden vid månet vågadt hopp,
 Och andan tröt i halsen vid susande galopp;
 Dock log han gladt och satt med tyglar slaka,
 Så snart kung Carl på honom såg tillbaka.

Från öppet fält gick färden till tät och dunkel skog.
 »Skall här han våga följa?» tänkte kungen.
 Hvar gren, han undanböjde, mot Max tillbaka slog;
 Dock tätt han följde efter genom dungen.
 Och furunålar stucko uti hans fina skinn,
 Och hvassa törnen trängde igenom rocken in;
 Men endast blod på kinden rann för dessa,
 Och inga tårar fram de kunde pressa.

Från skogen sprängde kungen till myren med sin häst,
 Att träskets gytja rundt om honom yrde,
 Men mest kring lilla prinsen, som trängde fram dernäst;
 Dock efter Carl sin kosa tätt han styrde.
 Och myren kändes gunga, och mossan undanvek,
 Och hästen sjönk, och fara det vardt af yster lek;
 Men som hans springare hans mod sig höjde,
 Till dess vid kärrets rand en flod sig röjde.

Sin häst i kalla vattnet dref kungen ned och kom
 Med simning och med vadande deröfver.
 På sin kamrat han såg sig från andra stranden om
 Och tänkte: »Bra, han ej min hjälp behöfver.»
 Och Max af kyla skälfde och sväljde vatten ner,
 Men fram till kungen kommen han darrade ej mer.
 En stund de redo kapp i linier raka,
 Och sedan bar det samma väg tillbaka.

Och under hela tiden, fast så de följdes åt,
 De ej ett enda ord hvarandra sade;
 Men när de återkommit från äfventyrlig stråt,
 Kung Carl sin hand på prinsens skuldra lade:
 »Jag tycker om dig redan, min hurtige kamrat!
 Af dig vi skola göra en rask och käck soldat.
 Du har bestått med heder din examen;
 Nu ät och drick och hvila din lekamen!»

Och prinsens bleka kinder de fingo högre färg,
 Kung Carl för hela lifvet vann hans hjerta.
 Och fast hans lemmar värkte allt intill ben och merg,
 Han dolde, lugn och leende, sin smärta.
 Och när med svullna fötter till sängs han skulle gå
 Och sina ryttarstöflar ej kunde af sig få,
 Han gjorde som kung Carl i fall som detta,
 Han tog en knif att stöfveln söndersprätta. —

En pröfning än, den värsta, för prinsen återstod,
 Fast honom Carl ännu lät intet ana:
 Han ville se vid Pultusk, om Max var rädd för blod.
 Dit bort de redo enligt kungens vana:
 Främst genom träsk och floder och uppför branter främst;
 Främst der ett hinder mötte, och der en väg var sämst.
 »I morgon få vi fäkta», kungen sade;
 Och trött, men glad, på qvällen Max sig lade.

Då kom från förtruppslinien ett bud vid midnattstid,
 Med sachsare de slogos hela raden.
 Man ryckte fram mot vindbron och stälde upp till strid
 Vid bernhardinerklostret utom staden.
 »Max!», sade Carl, »en förtrupp de tro oss vara blott;
 Vi komma att allenast få vexla några skott.»
 Så stodo de i tidig morgontimma,
 När månbelysta vattnet rök af imma.

Der växte genom dimman på vikens andra strand
 Hästhufvuden och ryttare ur vassen.
 »Framåt», befalde kungen, »med värjorna i hand!»
 Mot bron sig trängde svenskarne ur passen.
 Samtidigt solen uppgick, belysande gevär
 Och röda vapenrockar i fiendernas här.
 Nu sachsarne begynte redan rygga
 Och in till Pultusk fly på nedfäld brygga.

Men svenskarne dem följde dit in i hack och häl,
 Förr'n vindbron upp bakom dem hunnit dragas.
 På holmen så i fälla de lupo, hvarje själ;
 En enda väg från staden kunde tagas:
 Den ledde öfver bryggan vid flodens andra arm,
 Men denna genast upprefs till fiendernas harm,
 Och nu i vild förbittring de sig vände
 Mot svensken om, som fram till anfall rände.

När prinsen nu på allvar omkring sig kriget såg,
 Hans sinne blef försatt i feberstämning.
 När blodig, sönderskjuten kamrat vid honom låg,
 Ej skrämsel kände han, men djup beklämning.
 För honom uppenbaradt vardt dödens majestät,
 När framför livvets vanmagt han stod vid hvarje fjät,
 Och när hans öron sus af kulor hörde,
 Som helsningar från evigheten förde.

Då greps han af en fasa, som intill mergen gick
 Och ville allt hans blod till is förvandla;
 Men denna svindel räckte allenast ögonblick;
 Ty här ej tid att drömma fans men handla.
 Och när i stridens vimmel han tumlade sin häst
 Och fram med Carl sig trängde, der handgemäng var mest,
 Då glömde han sig sjelf och mer ej tänkte
 På skott, som hveno, eller svärd, som blänkte.

Och småningom hans sinnen betogos af ett rus,
 Hans kropp af feber och hans själ af yrsel.
 Kanoners hot ej hördes för heta blodets brus,
 Och blindt mot faran lopp han utan styrsel.
 När fram han kom till floden vid stridens ändalykt,
 Han jagade en sachsisk dragon uppå hans flykt,
 Hann honom upp och fälde honom neder
 Samt väntade sig därför pris och heder.

Han glad såg upp. Helt nära kung Carl med hästen stod,
 Men stränga blicken väckte prinsens häpnad.
 Han sade: »Max, min gosse! det der är icke mod;
 En riddersman ej slår en obeväpnad.»
 Hur prinsens kinder glödde! Sin värja, blodig än,
 Han slängde långt ifrån sig och tog den ej igen;
 Men för kung Carl hans varma vänskap trogna
 Blott bragtes till att hastigare mogna. —

Nu hären lemnat Pultusk och läger slagit har
 Vid staden Thorn, som blifvit innesluten.
 Med Carl och Max är prinsen af Sachsen-Gotha qvar;
 De bo i tält vid trädgård, omkringfluten.
 Prins Johan Vilhelm, gladlynt, behaglig, artig, qvick,
 Behagar mest de gamle, som älska sirligt skick.
 Fast underlägsen uti detta stycke
 Har lille Max dock mera kungens tycke.

När stundom, tyst och tankfull, han upp till kungen ser,
 Då tala, mer än ord förmå, hans blickar.
 När han på hvarje utfärd med denne sig beger,
 Hur öppen hjertig, trofast han sig skickar!
 Hängifvenhet sig röjer i tonfall, röst och ord;
 I allt för Carl en svärmisk beundran varder spord.
 Den ädle ynglingen i hjelten finner
 Sitt ideal, ej nöjd förr'n han det hinner.

Och kungens bröst, det slutna, för honom öppnar sig;
 Han lille Max med fadersömhet hägnar.
 Ett föremål han funnit uppå sin lefnadsstig,
 Åt hvilket all sin vänskap varm han egnar.
 Emellan deras hjertan ett band blir knutet fast,
 Som aldrig mer kan slitas af några ödets kast.
 I väl och ve, i lycka som i våda
 Ett fosterbrödralag de ingått båda.

BERNHARD VON LIEWEN.

Kung Carl med sina prinsar i sadeln sitter still
 Och fästningsverken från en höjd betraktar,
 Då mörk och ståtlig Bernhard von Liewen kommer till;
 På skott, som kring dem susa, ingen aktar.
 »Åh se, hvad generalen i dag har klädt sig grann!
 På dessa guldgaloner nog sachsarn märka kan,
 Att det är lönt kanonen hitåt rigta,
 Och lätt han äfven har att på dem sigta.»

»Om endast mig det gälde», till svar von Liewen ger,
 »Jag skulle icke röra mig ur fläcken;
 Men för att icke visa en fara väg till Er
 Jag skall mig draga närmare till häcken.»
 Men knappast han till afsked har vinkat med sin hand,
 Förr'n tyglarne han släpper och stupar ned i sand.
 En kula slitit af det högra benet.
 Ifrån kanonens mynning syntes skenet.

Han lefver än, men redan är dödens närhet spord;
 På gröna gräset blir hans dödssäng bäddad.
 Förblödande han yttrar allenast dessa ord:
 »Gud vare lof, att konungen blef räddad!»
 Hans lik till lägret bäres, en kista görs i hast,
 Och kungen, förr'n det bisatts, sjelf spikar locket fast.
 Den unge Berndt von Liewen ensam dröjer
 Hos liket kvar och vildt sin sorg han röjer.

Prins Max och Johan Vilhelm till honom närma sig:
 »Hans frände är väl du, hvars hjerta blöder?»
 Berndt, stolt fast sorgsen, ropar: »Han var som far för mig;
 Hans fader och min farfar voro bröder.
 Ack, aldrig har det funnits en mera tapper man!
 I hvarje slag ett stycke framför sin trupp gick han;
 Men hans *framåt!* till fjermsta rote hördes,
 Fast trummor dånade och spelet rördes.

Och när han var i slaget vid Lund — jag säger er:
 Det mera hett gick till uppå den tiden.
 Då var en seger dyrköpt; hvad kosta de nu mer?
 En lek allenast nu mot då är striden.
 Af tvenne stora härar låg mer än hälften död,
 Och snön på hela slätten af blod var färgad röd.
 Der lågo slagne mer än åttatusen
 I mörk decemberratt på torfva frusen.

Min frände var vid gardet, der chefen dignat re'n
 För nitton öppna sår, som blödde svåra;
 Majoren hade stupat och två kaptener se'n,
 En hvar i tur att föra an de våra.
 Vår fana sjönk, och truppen stod tvekande en stund;
 Då trädde fram på fältet ur danska härens rund
 En kämpe, spörjande med hån, om ingen
 Till envig tordes gå ur svenska ringen.

Då var det som min frände mot dansken trädde fram;
 I månens sken de med hvarandra stredo.
 En här på hvarje sida stod tyst och allvarsam;
 Af ångestfull förbidan alla ledo.
 De kände, att den kämpe, som vunne seger der,
 Han skulle bära lyckan tillbaka till sin här.
 I månskensdunklet var det svårt att följa
 De begges tvekamp, rörlig som en bölja.

Från rustningarne skimret blef återkastadt matt
 Likt fjäll på orm, som glider in i dungen;
 Men slutligen min frände i sadeln ensam satt,
 Och vid hans fot låg dansken genomstungen.
 Högt ofvanför sin hjälmkam han svängde dennes lans,
 Och till sitt folk vid jubel han red i ärans glans.
 Med honom återvände tillförsigten,
 Och vårt blef hoppet, vår vardt öfvervigten. —

Han guvernör i Wismar vid krigets början var
 Men lemnade sitt hem, sitt lugn, sin trefnad
 Och skyndade till Düna, till tolfte Carls standar
 Att honom offra resten af sin lefnad.»
 Så ynglingen berättat med våta ögonhår:
 Med snyftning sina armar kring kistan nu han slår:
 »Min far, min vän! O, att jag vore när dig!
 Hur skall jag bli ditt namn i lifvet värdig?»

TILLINTETGJORDA ANSLAG.

Nu brödraparet Behrentz i Thorn sin boning har
 Och börjar åter spinna nya ränker.
 Man kommandanten Röbel till sin förtrogne tar,
 Och denne strax sitt understöd dem skänker.
 En Mühlenheim, som kallar sig schlesisk adelsman,
 Blir värfvad att som flykting hos Carl sig gifva an.
 De öfverlägga, rufvande med ifver
 På svekfull plan, tills kläckt en handling blifver.

Ur fästningen en morgon begifva sig de tre
 Och vandra mellan utanverk och vallar,
 Till dess de svenska poster på föga afstånd se
 Och morgonpsalmens ljud från lägret skallar.
 Af vakten underkastas de blott ett kort förhör;
 Hofintendenten Düben till kungens tält dem för.
 Till bordet ämnar just sig sätta denne
 Och jemte honom prinsarne de tvenne.

Och Mühlenheim begynner sitt tal: »Ers majestät!
 Vi kommit för att tjenst hos Eder taga.
 Tyvärr hos konung August jag först mig värfva lät
 Och fick mot Er i fält med honom draga;
 Men ingenting så mycket som det jag ångrat har;
 Nu önskar jag allenast hos Er få stanna kvar.
 Med fara för mitt lif jag mig har vågat
 Ur staden ut och hit till Eder tågat.»

Hans tvenne följeslagar till kungen tala så:
 »Vi förr haft lyckan Er till tjenst att vara,
 Men sachsarne oss togo till fånga båda två,
 Ty vi förmådde ej att oss försvara.
 Dock nu i natt vi brutit oss ut ur häkte hårdt,
 Och företaget lyckats, fastän det varit svårt;
 Vi trotsat mörker, hunger, mödor, faror
 Och räddats underbart ur dödens snaror.»

»Nåväl», kung Carl förklarar, »då så I fasta fått,
 En liten frukost Eder väl bör smaka.
 Ett bord I sen der borta; der tagen torrt och vått!
 Drabanterna för er få stå tillbaka.»
 De smickrade och häpna åtlyda kungens ord.
 Han sjelf med sina prinsar sig satt vid annat bord,
 Och här behöfver ej begagnas gaffeln:
 Olost och smörgås bilda hela taffeln.

De främmande dock knappast en beta fått en hvar,
 Förr'n midt emellan dem en kula susar.
 Bortsopande en brödkorg hon öfver bordet far
 Och ut igenom närmsta tältvägg rusar.
 I denna stund det svartnar för främlingarnes syn,
 De känna håret resas, och som ett lärft blir hyn,
 Ur deras händer sked och smörgås falla,
 Med ögon stirrande de skälfva alla.

Men Carl den tolfte säger: »Det var en helsning blott
 Från edra efterlemnade kamrater.
 De lära sig allt bättre att rigta sina skott
 Och kasta re'n med säkerhet granater.
 Men låtom oss vår måltid fortsätta som förut,
 Ehuru den der kulan kvarlemnad lukt af krut.»
 Med dessa ord han åter börjar äta;
 Han och hans prinsar faran strax förgäta.

Men icke så de andra, ty kulan med sig tog
 Den lust de känt för brödet nyss och drycken.
 De kunna icke svälja, fast de försöka nog;
 I strupen fastna ock de minsta stycken,
 Och för hvart skott, som dånar, med ofrivilligt ryck
 De hoppa upp från golfvet som för en fjäders tryck.
 De önska från det gästabud sig frie,
 Der skymten de ha sett af dödens lie.

När ändtligt för att utgå de öppna tältets dörr,
 En kula hviner tätt förbi vid tjället.
 De, studsande tillbaka, ej våga framgå förr
 Än Carl bakom dem träder fram till stället.
 Nu Martin och Elias sig skynda strax i lä
 Bakom en hög förskansning af stenar, jord och trä
 Att öfverlägga, hur de snabbt och varligt
 Må dra sig ur ett spel, så ytterst farligt.

Carl den Tolfte.

»Till fästningen ej mera vi kunna oss bege.
 O ve! om vår belöning gå vi miste.
 Vi måste ut ur lägret der ingen kan oss se;
 Ja, om vi endast något smyghål visste!
 Om vi försöka flykta och ej det lyckas väl,
 Förrädare vi kallas och skjutas så ihjäl.
 Men den, som stannar qvar, kan ock bli skjuten,
 Hvertill en utsigt finnes i minuten.»

I qvällen så de sitta och blicka Thorn emot,
 När svenskarne begynt med kanonaden;
 Då se! på rådhusornet högst upp vid korsets fot
 Ett lifligt ljus, som lyser öfver staden.
 Det vidgar sig, det varder en eld, det är en brand,
 Som öfver hela gatan sig kastar efter hand.
 De tvenne skälmar till hvarandra säga:
 »En enda utväg nu vi öfrig ega.

Att staden måste ge sig, och detta fort, är klart;
 Och kommandanten för att ynnest vinna
 För konungen vårt anslag skall göra uppenbart;
 Vi derfor skynde att i förväg hinna.»
 Till Carl de åter träda: »Bevaka den person,
 Som hit oss följt! Han sändes af Röbel som spion,
 På det försåt för Er han skulle ställa
 Och locka Eder in i hemlig fälla.»

»Herr general!» så kungen befäller Ridderhjelm;
 »Som fångar sänd till holmen dessa tvenne
 Och Mühlenheim desslikes, i fall han är en skälm:
 De troligtvis det äro alla trenne.» —
 Det mörknat re'n, då höras från stadens fästningstorn
 Utdragna gälla stötur uti trumpet och horn.
 På detta sätt till sist förkunnadt blifver,
 Att staden sig på nåd och onåd gifver.

SJUNDE SÅNGEN.

MARIENBURG.

MAKLEBURG

KORPORALEN KOMMER.

Från Kurlands gräns marscherar en liten krigartrupp;
 Det är en hop af Carl den tolfte gossar.
 Marienburg är målet; som skydd de sändts dit upp,
 Ty ryska fejden der å nyo blossar.
 De tåga under tystnad, i ordning och med hast;
 Sin tungas band de lossa allenast vid sin rast.
 De slå sig ned en stund på snöigt läger;
 Till Olof Skragge Erik Hage säger:

»Ehuru med den riktning, i hvilken nu vi gå,
 Vi oss med hvarje steg vårt hemland närma,
 Med konung Carl långt hellre jag tågade ändå,
 Hur långt från Sverige än han sig må fjerma.
 Mig tyckes, som om hemmet jag hade der han är.
 I tusen faror hellre jag ville vistas der
 Än ligga i en småstad trygg och stilla
 Som snart uti Marienburg det lilla.»

»I detta», säger Skragge, »instämmer jag med dig;
 Dock lär det föga vara värdt att klaga.
 Godvilligt följom ödet på mörk som solig stig,
 Och dagen som den kommer må vi taga.
 Till ängslan och bekymmer vi ännu ej ha grund;
 Hvem vet, oss kanske väntar rätt mången treflig stund?
 I staden fins väl också vackra flickor
 Och vin och glas och tärningar och bricker.»

»Ah», ropar Hage plötsligt, »nu kommer jag ihåg:
 Marienburg så hette också stället,
 Dit liten Karin reste, den jag vid Düna såg.
 Säg, mins du henne i det trefna tjället?»
 »Ja väl», den andre skrattar, »du vardt i henne kär;
 Nåväl, törhända vägen ej lång till henne är.»
 Fortsättande sin vandring uppstå båda,
 Och mer förnöjde mot sitt mål de skåda.

I staden menskomassor på alla håll man ser,
 Dem Hages blickar ifrigt öfverfara.
 Från fönster och balkonger se vackra ögon ner;
 Hvar kan väl liten Karins bland dem vara? —
 Hos prosten Gluck sin bostad med flere Hage får,
 Men hela dagen fåfängt han söker Karins spår.
 I drömmen se'n han henne varseblifver,
 Då gäckande hon sig på flykt begifver.

Men när han nästa morgon på trappan träder ner,
 Barhufvad, frisk och täck hon står vid brunnen.
 Liksom om nyss de träffats, hon skälmsk mot honom ler
 Och blottar hvita tänder rad i munnen.
 »Pass på, herr Eleasar! om törstande Ni är,
 En läskedryck Er räcket utaf Rebecka här.»
 Så säger hon och bjuder bräddfull skopa,
 Han fattar den och hennes hand tillhopa.

»Jag är för ung att nämnas en Eleasar re'n;
 Får jag ej hellre eder Isak vara?»
 Så beder han och blickar i hennes ögon se'n.
 »Nåväl, Ni vare Isak», hörs hon svara.
 Om ej de stode ute, han genast till sitt bröst
 Med glädje henne slöte; han nu med kärlig röst
 Till henne talar, under det han leker
 Med hennes hår och hennes skuldra smeker:

»Säg, mins du, hvad jag sade, när sist vi skildes åt,
 Då ingen visste, hvart vi stälde färden?
 En aning då mig sade, att på vår lefnadsstråt
 Vi skulle mötas än en gång i verlden.
 Och se, det har besannats. — Jag bad dig ock, min vän!
 Att mig till dess ej glömma; säg mins du detta än?»
 Hans bruna ögon fåfångt söka hennes;
 Men blickens eld af röda kinden kännes.

»Jag dröjt för länge ute; jag måste in på stund»,
 Hon säger, vridande sig ur hans händer.
 Dock först ur kindens gropar med blicken i förbund
 Hon än en pil emot hans hjerta sänder.
 Dess verkan ej förfelas; hvart Hage sedan går,
 Beständigt liten Karin framför hans ögon står.
 Ur hvarje vrå, hvart helst han blicken rigtar,
 Ett eldigt ögonpar på honom sigtar.

I hoppets ljufva drömmar han dväljs emellertid,
 Till dess en dag derur han plötsligt väckes.
 Sjelf osedd, genom fönstret han ser en syn, hvarvid
 Hans själ på gäckad kärleks pinbänk sträckes.
 Der står ju Katarina, och rundt om midja smal
 En yngling håller armen; hon lyssnar till hans tal.
 Han hviskar någonting i hennes öra,
 Och leende hon synes derpå höra.

Sig frestad känner Hage att genast springa fram,
 Då vreden lättast tolkas kan med orden.
 Dock visligt han sig lugnar, och sorgset allvarsam
 Han träder fram till henne, ensam vorden:
 »Jag trodde, att jag vunnit en trofast vän i dig;
 Men nu, tyvärr! jag finner, att jag bedragit mig.
 En annan yngling hemligt mot du tager
 Och mig på hoppet, som du skänkt, bedrager.»

Hon ser på honom, häpen, men brister strax i skratt.
 »Som om jag löften gifvit dig!» hon svarar.
 »Men äfven om så vore», hon fortfar lätt och gladt,
 »Af denne yngling intet du befarar.
 Hans namn är Deodatus, min fosterfaders son;
 Som lekkamrat, som broder han bortgick härifrån.
 Jag älskar honom som en vän allenast.
 Han är ju barnet; — såg du det ej genast?»

»Du är då fri», han ropar med glädjedrucket sinn.
 »Min brud, min lilla hustru kan du blifva.
 Så säg mig, liten Karin! säg vill du blifva min,
 Fast blott en gyllne ring jag dig kan gifva?»
 »Men säg mig först», hon beder, »om det är sant, korpral!
 Att hvar och en din like kan blifva general?»
 Med outgrundlig blick men lugn i dragen
 Betraktar hon sin vän, af undran slagen.

»Kanhända det är möjligt; men hvarför fråga så?
 Vill liten Karin icke ha korpralen?» —
 »Jo visst, i hopp att snarligt du högre stiga må.
 Ack, om i dig jag såge generalen!»
 Och leende han lofvar att blifva hvad hon vill,
 Om Gud af höjden gifver sin nåd och kraft dertill.
 Hon skyndar bort; ett budskap henne hemtar.
 »Farväl, herr general!» hon glädtigt skämtar.

I paradiset lustgård, förtrollad, salig, ung,
 Nu Hage ser i rosenskimmer tingen.
 Han är ej general blott, nej mycket mer än kung;
 Så rik, förnöjd och glad som han är ingen.
 Med sitt gevär på axeln på enslig väktarplats
 Han vandrar dock på rosor i skimrande palats.
 I stoj och glam, vid glada lags förfriskning,
 För örat ljuder liten Karins hviskning.

DEODATUS.

Dock än en gång han väckes utur sin dröm en dag,
 Då unge Deodatus honom möter.
 Som vanligt räcker Hage sin hand till vänfast slag,
 Men ynglingen den harmfult från sig stöter:
 »Din hand jag skulle trycka, du Judas, falske vän!
 Som tog min fästmö från mig; — gif henne mig igen!
 Min har hon allt från barnåren varit.
 Du som en tjuf emot mig har förfarit.»

Saktmodigt svarar Hage: »Du säger, att af dig
 Hon längesedan såsom fästmö vunnits;
 Men detta är ej sanning, ty sjelf hon sagt åt mig,
 Att mellan er blott syskonvänskap funnits.»
 »Lögn!» ropar Deodatus, af harm och vrede hvit;
 »Min skulle hon ha blifvit, om du ej kommit hit;
 Men du, förförare! med dina finter
 Nu gjort, att lyckan mig ur famnen slinter.»

Af ömkan Hage småler och svarar så derhos:
 »Om du ej lyckan fastare kan hålla,
 Än att vid första lockning hon löper bort sin kos,
 Tör hvem som helst en slik förtret dig vålla.
 Nu sedan Katarina oss jemfört båda två,
 Hon en utaf oss tage, och fritt hon välja må.
 Om valet föga hugnad dig bereder,
 Låt envig råda! det är krigarseder.» —

»Se'n du min fästmö stulit, du mig vill slå i hjäl!
 Du blir allt mer och mera ädelmodig.
 Jag aldrig fört ett vapen, det vet du ganska väl;
 Och dock mitt lif jag skulle anförtro dig!
 Förbannad städs du vare, och må du bli förrådd,
 Som jag i dag det blifvit, förkastad och försmådd,
 Vanhedrad, kränkt och skymfad och bedragen
 Af henne, som från mig af dig blef tagen!

Fördömda alla qvinnor! En hvar, en Janus-stod,
 Bär dubbelt anlet, vändt åt skilda sidor.
 För sanning alltför fega, till lögn de hafva mod
 Och gömma svekets dolk i granna slidor.
 De äro satans livvakt, afgrundens legohär;
 Hvitmenad skönt till ytan en hvar ett benhus är.
 Ej fans bland Edens blommor ormen lede,
 I Evas hjerta hade han sitt rede.»

Lugn lägger Hage vänligt sin hand uppå hans arm
 Och tala vill som till en yngre broder:
 »Min vän! du varder hädisk uti din sorg och harm
 Och glömmor bort, att du har haft en moder.»
 Men denne stöter undan den äldre och hans tröst;
 »Kom mig ej när!» han ropar med skälfning i sin röst.
 Han går; han gitter ej sin ovän skåda;
 Så skiljas i förbittring dessa båda.

LYCKA UTAN MORGONDAG.

När Erik Hage blickar i Karins ögon ömt,
 Han finner, hvad hans själ så länge saknat.
 Det honom förefaller, som om han hittills drömt
 Och nu först upp till verklighet har vaknat.
 På hennes kärlek stundom han tviflar i sitt sinn,
 Dock icke när han sitter med hennes hand i sin.
 Kan svek ur ögon blicka fram så ljufva
 Och ormen ta gestalten af en dufva?

Kan purpurmun, så fager, ge giftig Judas-kyss?
 Nej svarar han sig sjelf men frågar sakta:
 »Säg sant, om mig du älskar! mitt öra nu skall lyss
 Tätt vid din mun på hjertats svar att akta.»
 Med händerna kring munnen, liksom en lur därför,
 Hon hviskar *ja* så sakta, att han det knappast hör;
 Men det är nog att skänka honom hugnad,
 Och med en kyss han blir än mera lugnad.

Den tid, som mellan lysning och bröllop följer se'n,
 Består af idel sälla sötbrödsdagar.
 Sitt band begynner Hymen få färdigvirkadt re'n,
 Och brudgemaket han i ordning lagar.
 Nu randas hedersdagen; naturen sjelf i frid
 Densamma ämnar fira, det är ju pingest-tid.
 Så klar som nu har himlen aldrig strålat,
 Som nu så smyckad jorden aldrig prålat.

De unga bröllopstärnor församlas efter hand,
 Lyckönskande kring bruden de sig samla.
 Hon hör dem knappt, ty själen är långt ifrån ibland,
 Och tankarne i fjerran framtid famla.
 Men Hages tankar hvälfva kring samma dag och stund;
 För honom är hans framtid blott närmaste sekund.
 Han strålar, när hans hand hans vänner trycka.
 Se! bruden kommer med hans lefnads lycka.

Kyrkklockorna nu ringa, och upp till Herrans hus
 Med brölloppsskaran brud och brudgum vandra.
 Mot altarrunden sakta vid orgeltoners brus
 De skrida fram vid sidan af hvarandra.
 Der väntas de af brudens tillgifne fosterfar,
 Som dem med helig vigsel förenar till ett par.
 För evigt de hvarandra trohet svära
 Och lofva som dess tecken ringen bära.

Der timar intet ofall och intet förebud,
 Som skulle kunna sorg och ofärd båda.
 Nu först är Hage säker om lyckan och sin brud,
 Nu törs han djerft emot sin framtid skåda.
 När fram de gå i kyrkan, som är af menskor full,
 Och solen genom fönstren belyser kronans gull,
 Då hviskas der: »Hvad hon är skön och sedig!
 Hvad han är ståtlig, ridderlig och ledig!»

Till bröllopståget sluter sig Henrik Johan Brandt,
 Som nämns till öfverkommendant i staden,
 Desslikes allt befälet och menigheten grant.
 Med spel i spetsen tågar fram paraden.
 »Min egen lilla Karin! säg, böra icke vi
 Afundade af dessa för all vår lycka bli?»
 Så hviskar Hage till den brud, han leder,
 Och lutar hufvudet mot henne neder.

Igenom äreporten, med blommor sirad skönt,
 De alla in i bröllopgården träda,
 Der mellertid med granris, med kransar, band och grönt
 Man väggar, golf och tak har hunnit kläda.
 Der vankas bröllopsmåltid, der flöda vin och tal;
 Af strängalek och sånger genljuder festlig sal;
 Der dansas, lekes, dricks med lust och gamman,
 Och Olof Skragge muntrar allesamman.

Med Karin Erik satt sig afsides i en vrå;
 Han för en stund ur dansen henne lockar.
 Hans såta kärlekspjoller hon tankspridd hör uppå;
 Med mjukt behag hon ordnar sina lockar.
 »Ej fins som jag så lycklig på hela jordens rund;
 Ej ens med kungar byta jag ville denna stund.
 När dig jag har, min hjertevän så kära!
 Hvad mer i verlden skulle jag begära?»

Hon kallt allenast småler och säger: »General!»
 Han svarar skämtande, i det han skrattar:
 »Nu, när den frågan åter du bringar uppå tal,
 Din mening med den ganska väl jag fattar:
 Till denna värdigheten du nu befordrar mig
 För det, att trots ditt motstånd jag mägtat vinna dig.
 Ja, detta tapperhetens mästerstycke
 Förtjenar väl belöning i mitt tycke.»

»Du tager fel», är svaret, »om du mig skämta tror;
 Jag menar allvar nu som förra gången,
 Och om i verkligheten din kärlek är så stor,
 Blif general, jag ber dig, du som mången!» —
 »Hvarför ej äfven fordra, att jag tar månen ner?
 Det vore lika rimligt som det, hvarom du ber.
 Ej allt kan nås som önskas här på jorden.»
 Så talar Hage, mörk i hågen vorden.

I denna stund förnimmes ett dämpadt sorl och gny
 Från dörren, der soldater bilda hopar.
 De hafva något hemligt och tyckas Hage sky,
 Till dess han en utaf dem till sig ropar.
 Medömkan läses tydligt i dennes anletsdrag,
 Då han för Hage yppar, att tidigt nästa dag
 De alla måste hålla sig beredda
 Till uppbrott enligt order företedda.

Brudgrummens kinder blekna vid detta olycksbud;
 Den verld, som nyss var ljus, i mörker höljes.
 Till afskedsfest förvandlas det glada gästabud,
 Och munterheten utaf vemod följes.
 Spelmannen sänkt fiolen, och dansen stannat har;
 Från dystra salen smyger så småningom en hvar,
 Tills endast brud och brudgum äro inne
 Och hela festen redan är ett minne.

Trots all sin sjelfbeherskning han brister då i gråt;
 Ack! hvarje tår lik smälta lavan fräter:
 »Vi skulle då förenas blott för att skiljas åt!
 O ve! när bort jag far, du mig förgäter.
 O Gud! hvi har åt mig just du smärtekalken fyllt?
 Säg, hvarmed har jag mera än andra män förskylt
 Att ingen morgondag blir skänkt min lycka?
 Mig nästa sol ifrån min brud skall rycka.»

Fast Karin sjelf är sorgsen, försöker hon ändå
 Med hoppets gyckelbilder honom lugna:
 »Måhända att din storhet du går till möte så,
 Och att derborta lyckan vill dig hugna.»
 Mistroget Hage småler vid dessa hennes ord,
 Som hörde han en saga, för barnaöron gjord;
 Men för den njutning, ögonblicket gömmer,
 Bekymret för en morgondag han glömmer.

Den morgonen, förhatlig, sig närmar alltför snart;
Halft uppe, solen österns rand förgyller.

I morgondrägt naturen förtjusar underbart,
Men djup förtviflan Hages hjerta fyller.

»Min Karin, ljufva älskling, min hälft, mitt lif, min själ!
Skall mig du vara trogen, skall mig du minnas väl?» —

»Om du på mig dig ej förlita vågar,
Hur kan jag lita då på dig?» hon frågar.

»Förlåt mig!» beder Hage, »min sorg förvirrar mig;

Jag vet ej riktigt mera, hvad jag säger.

Nog tror jag, att jag ständigt kan lita uppå dig;

Du är det käraste på jord jag eger.

Likväl mig föresväfvar i denna afskedsstund

En dyster olycksaning, måhända utan grund.

Kanhända ock min snara död den bådär

Och att jag dig för sista gången skådar.»

I denna dystra stämning han smärtsamt afsked tar

Och med de andra tågar bort mot söder.

Men hvar om natt han stannar, och hvart om dag han far,

Uti hans hjerta såret ständigt blöder.

En drömmande han liknar, som viljelös sig rör,

Och tyckes omedveten om hvad han ser och hör.

Det är hans kropp, som fjerran sig begifver,

Men hos hans älskade hans själ förblifver.

LASTENS TEMPEL.

Till hären återkomna, de tappre höra der,
 Att de befordrats efter Clissowstriden.
 Fältväbel blifvit Skragge, och Hage fänrik är;
 Man skämtar: »General du blir med tiden.»
 Poeten Israel Holmström, till Hage ungdomsvän,
 I Warschau, dit de kommit, sökt denne upp igen:
 »Kom, broder, nu och följ oss ut i staden!
 Du fira bör den nyligt vunna graden.»

»Min grad», bekänner Hage, »så föga glad mig gör,
 Att intet skäl jag har att fira denna;
 Och går jag i ert sällskap, er glädje jag förstör,
 Ty med min sorg jag skall mig ensam känna.»
 »Jag äfven», säger Holmström, »är dyster nog ibland,
 Men sorgen jag fördrifver med bågarn i min hand.
 Han är det bästa, ja det enda vapen,
 Som biter uppå svårmodsgalenskapen.» —

Horns trupper såsom skyddsvakt i hufvudstaden bo,
 När svenskpartiet håller sammankomster.
 Dådlystna kämpar tvingats till maklighet och ro;
 Man är i månad, som har namn af blomster.
 Svag, öfvertalas Hage att följa vännen åt
 Med Skragge jemte flera på dryckesbröders stråt,
 Till dess de sist utaf de ställen lockas,
 Der lustarnes förbjudna frukter plockas.

De vandra sent på qvällen till prydligt gafvelhus,
 Fast bygdt vid stinkande och smala gränder.
 Dess stängda fönsterluckor ej genomsläppa ljus,
 Och porten sig på tappar ljudlöst vänder.
 Men bakom den de komma till rikt belysta rum;
 En tjenare dem mottar och dem ledsagar stum,
 Se'n i hans vård de lemnat sina kappor,
 Igenom korridorer, uppför trappor.

Allt är så tyst och stilla i lampors milda sken,
 Kring hvita alabastervaser gjutet,
 Mot slutna dubbeldörrar med vred af elfenben,
 Mot taks och väggars gyllne lister brutet.
 Allt är så fint och fejad, och golfvet mattor bär,
 Den ljumma luften mättad af blomsterångor är,
 Och — sällsam syn! — i nisch vid gångens ända
 Står helga jungfruns bild bland vaxljus tända. —

Hör! tärningarne rassla. Hör guld- och silfverklang!
 Hör, hvilket sorl och brus likt hafvets bränning!
 Se! rika drägter bölja, som röja börd och rang.
 Se! röda pannor re'n af rus fått känning.
 Vinångor, rök och myskdoft gjort salens luft så qvaf;
 Iskänkande pokalen gå tärnor till och af;
 I målningar på väggarnes tapeter
 Framställas tjusningsrika nakenheter.

Från nästa rum förnimmes en vacker qvinnoröst,
 Som sjunger, beledsagad af en luta:
 »Förr'n lifvets blomma vissnar i ålderdomens höst,
 Du skynde dig att af dess fågring njuta!
 Förr'n vinets doft förflyger, drick ur dess saft så röd!
 Förr'n purpurläppar kallna, du suge deras glöd!
 Förr'n i en graf behag och skönhet hamna,
 Du älskande och lycklig dem må famna!

O du, som vandrar tröstlös på livvets törnestig!
 Här bredas ut emot dig nöjets armar.
 Om Hymen, Mars och Pluto sin gunst förneka dig,
 Sig Venus huldrikt öfver dig förbarmar.
 Som hon så ljufva skänker ej någon gud dig bär;
 Som hon kan ingen mätta ditt trånande begär.
 Från kunskapsträdet frukten nederskaka!
 Förbjuden skall hon dubbelt ljuflig smaka.»

Så bakom nedfäld förlåt den lockande sirén,
 Som der sig döljer, sjunger mildt och smeksamt.
 Vid långa dryckesbordet sig Hage satt allen
 Och fyllda bägarn för till munnen tveksamt.
 Vid andra bord hans följe i ystert skämt och ras
 Med muntra tärnor stoja bland tärningar och glas.
 Sång, strängalek och skratt likt fogelqvitter
 Kring Hage ljuda, der han tankfull sitter.

När upp han skådar, plötsligt han midt emot sig ser
 I dörr'n en qvinna, som på honom blickar.
 När deras ögon mötas, hon ljuft mot honom ler;
 Men icke som de andra hon sig skickar.
 Hög, smidig och behagfull, med halft beslöjad barm,
 Mot dörrens post hon stöder sin runda, hvita arm,
 Och lutad håller hon mot handen pannan.
 Hon strålar mera skön än någon annan.

Kring mjella halsen glittrar ett band af perlor, likt
 En rad af blinkande och milda stjernor;
 Det svarta håret böljar kring skuldrorna, så rikt
 Som uppå någon af Cirkassiens tärnor;
 Den smärta midjan omsluts af sidenskärpets rand,
 Och nedanföre slingra sig rosenröda band
 Mot korta kjolens skimrande paljetter,
 Derunder näpna foten fram hon sätter.

Vid hennes åsyn Hage förtrollad sitter qvar,
 På lockande behag hans ögon frossa,
 Och då och då ur bågarn en läskedryck han tar,
 Tills hans begär liksom hans kinder blossa.
 Nu skälmskt hon sina ögon betäcker med sin hand,
 Dock munnen ler och blottar perlhvita tänder rand.
 Snart tror sig Hage liten Karin skåda,
 Och eldig åtrå blickarne förråda.

Då nalkas honom tärnan; sin runda, mjuka arm
 Med sakta tryckning kring hans hals hon lindar.
 Emot sin kind han känner en andedrägt så varm,
 Och honom tvenne ögons glans förblindar.
 Nu med den andra handen hon smeker ömt hans hår,
 Han obetänksamt armen kring hennes midja slår;
 Uppå hans knä hon sakta sjunker neder
 Och med förtrolig smeksam hviskning beder:

»Ack, låt mig på din panna ej dessa rynkor se
 Och dina vackra ögons blick så dyster!
 Säg hvarför dina läppar ej mera kunna le?
 Åt mig förtro dig liksom till en syster!
 Om du dig känner ensam, låt mig få bli din vän!
 Om sorgens börda trycker, med dig jag delar den,
 Och du får all den tröst, som jag kan ge dig,
 Ack, om du öm och kärlig ville te dig!»

Sin kind mot hans hon lutar, och han med eldig hast
 Sin mun mot hennes fagra läppar trycker.
 I sina armar slutan han håller henne fast,
 En himmelsk skönhet han sig famna tycker.
 Och när från hennes läppar han vällust druckit har,
 Den fyllda vinpokalen från hennes hand han tar;
 Tvemännings med sin sköna han den tömmer,
 Tills liten Karin han i allo glömmer, —

Tills ej en tanke egnas åt hvad som komma skall,
 Och ej ett minne fins från det förflutna.
 Af ögonblickets tjusning han bringas uppå fall,
 Och löften, makan gifna, varda brutna.
 Allt mer af vin och kärlek uppeldadt blir hans blod,
 Hans bröst allt mera vidgas af lefnadslust och mod;
 Ej någon sorg hans sinne mer fördystrar;
 Han fri och djerf till lustans maning lystrar.]

SAMVETSQVAL.

När Hage nästa morgon ifrån sitt dubbla rus
 Uppvaknar långsamt åter till besinning,
 Han undrar, hvar han hamnat; han hör ett väldigt sus,
 Och blodet bultar våldsamt mot hans tinning.
 Så småningom dock framstå i skepnad töckenhöljd
 Den flydda nattens syner för själen i en följd
 Af vidriga och afskyvärda minnen,
 Som plåga, maran likt, hans dufna sinnen.

Han ser bacchantgestalter, falt blottade behag, —
 Ser händer efter kort och tärning famla, —
 Ser ögonlock förtyngda, förvridna anletsdrag, —
 Ser vin, som spilles, stolar, bord, som ramla. —
 Ser hotfullt knutna händer och slutligt, värst af allt,
 Sig sjelf, som i en spegel, med raglande gestalt,
 Med blicken stirrande men knäna veka
 Och fånigt leende på läppar bleka.

Hvad oro, harm och blygsel, hvaraf hans själ är fyllt,
 När bort han skall från detta syndens näste!
 Nu naken fram står lasten, som nyss sig tett förgyld;
 Förhatligt syns hvad ögat nyligt fäste.
 Behag, dem han beundrat, nu vissna, skrumpna ses;
 På hy och kinder gråa blott smink och puder ges;
 Af simpelt glas och glitter är hvart smycke,
 Som form af perlor tog uti hans tycke.

Han återfinner Skragge i annat rum till slut;
 De väcka Holmström, somnad öfver bordet.
 Tillsammans så de alla bege sig åter ut;
 För deras syn är allt förändradt vordet:
 I hvad som tycktes marmor vid lampors blida sken,
 Hvitmenadt trä de finna och håligt gips allen;
 Färgrika förlåt, rosiga gardiner
 Urblekta ses, när dagen på dem skiner.

För Hage hans kamrater sin lott beklaga så:
 »O ve, hvad olycksnatt oss denna varit!
 Hur kunde vi så tanklöst i röfvarkulan gå?
 På raffel hvarje öre vi förfarit.»
 Men Hage, som får synen uppå sin vigselring,
 Med dystert svårmod tänker: »Ack, bröder! ingenting
 Är den förlust, hvaröfver så I klagen,
 Mot den jag gjort, af satans list bedragen.

O ve, min hulda Karin! nu först jag har dig mist;
 Jag förolämpat dig med vett och vilja
 Så djupt och grymt, att ödet nu gjorde rätt för visst,
 Om det för evig tid oss skulle skilja.
 Och om vi åter mötas, o ljufva älskling min!
 Hur skall jag kunna skåda i dina ögon in?
 Du skall, hur än jag söker mig bemanna,
 Dock se förnedringsmärket på min panna.

Hur lätt för stundens njutning vi ge vår samvetsfrid,
 Som ej för någonting kan köpas åter!
 Och skölja vi vårt felsteg med tårar all vår tid,
 Utplåna sig det ändå aldrig låter.
 En ångrad synd, hvares vålnad vi söka fly med hast,
 Dock etsas, gräfd med eldstift, i minnet evigt fast.
 Fast blott en stund vi dröjt i lastens tempel,
 Brännmärkte dock vi blifva med dess stämpel.»

FÖRSTA KÄRLEKEN.

Med ånger minnes Holmström, hvad förra dagen sagts,
 Då Hages sorg och kärlek han begabbat.
 Hans felet är och skulden, att sten på börda lagts,
 Så att förtviflan nu hans vän har drabbat.
 Han ser med smärtsam saknad sin egen barndomstid:
 Mot nuets mörka bakgrund en bild af solljus frid.
 Han gripen af ett gammalt minne blifver;
 Med tårad blick och bröst i brand han skrifver:

»En hvar, som djerfs förakta den kärleks helighet,
 Som i ett oerfaret hjerta tändes,
 Och tror den endast vara en sinnestrånad het,
 Som allt för lätt i lustans vådeld vändes, —
 O, må i minnets fjerrglas hans själ tillbaka se
 På flydda ungdomsdagar och skåda, huru de
 Belysta stå i himmelsk oskuldsfägring
 Ifrån hans första kärleks morgonhägring,

Då kärlek var en känsla så re'n, att Gud, som såg
 I hennes källa, fick sitt anlet spegladt, —
 Då mellan tvenne hjertan ett bref, der bikten låg,
 Med englar kunde sändas oförsegladt, —
 Då allt hvad ädelt, trofast, uppoffrande och stort,
 Som i ett hjerta grodde, till blomning bragtes fort
 Utaf den kärleks sol, som upp var gången
 I lifvets unga vår för första gången.

Hvad är väl all den njutning, som vällust bjuder dig, —
 Hvad är den tillfredsställda sjelfviskheten,
 Och hvad är ärans sötma och lyckans blomsterstig
 Och alla skatter här på jordplaneten, —
 O säg! hvad är allt detta för menskohjertat värdt
 Emot dess första kärlek, den tro och oskuld närt, —
 Den kärlek innerliga, ljufva, rena,
 Som tänds i hvarje bröst *en* gång allena?

En enda gång, — men lemnar ändå för alltid kvar
 En värme blid i djupet af vårt väsen.
 O, hvad vår ande trånar till dessa blomningsdar,
 Vid lifvets mogna frukter redan kräsen!
 Hur väl vi alla minnas från denna ljufva tid
 Det svunna paradiset, dess salighet och frid,
 De ögon, som sig blygt mot våra höjde,
 Den kärleks morgonrodnad kinden røjde,

De ord, som blott till hälften förrådde hjertats val,
 Den suck, som vid ett afsked ljöd gemensamt,
 Vid återkomsten glädjen, som sig ur blicken stal,
 Och leendet, som skänktes vännen ensamt!
 Ja, när vi derpå tänka ännu i ålderns höst,
 Då far en känslans vårvind igenom våra bröst;
 Han smälter hjertats is med ljufva minnen,
 Och gränslöst vemod fyller våra sinnen.

O, hvad den man är lycklig, hvars första kärleksdröm
 Som verklighet blir fortsatt genom lifvet, —
 Som vid sin sida ständigt får dyrka, trogen, öm,
 Det ideal, som först vardt hjertat gifvet!
 Den man, hvars hjerta härden för ungdomskärlek är,
 Mot frestelsen sig smider den bästa skölden der.
 Ostraffligt går en yngling genom verlden,
 Om denna lykta lysa får på färden.»

Här pennan ned han lägger. Med återvunnen frid
 Han för en stund går ut att ensam vandra.
 Ett bud till honom kommer från Carl emellertid,
 Som in till staden kommit jemte andra.
 Budbärarn är Maria; — som page hon tjenar än —
 På bordet Holmström qvarglömt sin dikt; hon läser den,
 Men något fattas, tycker hon, och skrifer
 Uppå sitt modersmål med hast och ifver:

»Om kärleken så mäktigt på mannasinnen rår,
 Att första tycket aldrig kan förgätas,
 Likväl i qvinnohjertan han djupast rötter slår,
 Som der med lifvets fibrer sammanflätas.
 För qvinnan hennes kärlek är lifsluft, hjerteblood;
 Hon denna kan försvara med lejoninnans mod;
 Men allt hon ock kan lida till dess fromma;
 Uppoffring heter hennes kärleks blomma.»

GENERALLEN KOMMER.

Marienburg det hvilar i ljum augustinatt;
 Folktomma äro gator, torg och gränder.
 Blott hvita torn och murar ur dunklet skimra matt
 Uti det ljus, som bleka månen sänder.
 Två väktare på vallen uti ett torn fått rum;
 De speja utåt fältet uti förbidan stum.
 Den ene — Herman Gerdes heter denne —
 Tilltalar Grack, den andre af de tvenne:

»Tänk, om vårt svaghetstillstånd ej hunnit bli bekant,
 Och ryssarne ej mer sig uppenbara!»
 »Hvad!» ropar Grack, »när fångat de ha vår kommandant
 Och största delen af vår utfallsskara?
 Nej snart, var derpå säker, de återkomma hit,
 Helst som af muren redan de skjutit bort en bit.
 Två ting att välja på vi hafve alla:
 Att ge oss eller att i striden falla.»

»För oss», så säger Gerdes, »det vore ingen nöd,
 Om icke barn och qvinnor bland oss funnes.
 Dagtinga nu vi borde, om så från skymf och död
 En räddning för de svaga kärnen vunnes.»
 »Vi borde dem ha skickat ifrån oss», säger Grack,
 »Ty icke något Eden är denna träbarack;
 Men nu för sent det är att detta göra,
 Så låt dem sofva lugnt uppå sitt öra!»

På månbelysta fältet i fjerran nu de se
 Mot dunkel bakgrund matta strålar glimma
 Likt återsken från vapen, och dånet höra de
 Af hästars tramp i nattens tysta timma.
 Att väcka upp kamrater allarm de begge slå;
 Kring stadsmajor von Thielen församlas de derpå,
 Rådplägende om hvad som nu bör göras.
 Så rop om eftergift som motstånd höras.

De fleste tycka slutligt, att eftergift är bäst,
 Då räddning kan för barn och kvinnor hoppas.
 Till stadens portar kommer ett sändebud till häst,
 Förr'n morgonrodnans rosor börjat knoppas.
 Han bringar bud och helsning ifrån sin general;
 Dem bjuder Scheremetjeff att göra snabbt sitt val:
 Att dödas alla eller ge sig genast.
 Det sista väljs för andras skull allenast.

Men en det fins i hopen, fyrverkare han är,
 Som mer än sitt de andras lif ej skattar.
 Och när på stadens gator han skådar oväns här,
 Ett djerft beslut i vredesmod han fattar.
 Der finnes ett förrådshus, försedt med flagga röd,
 Der fängslade i kruthvalf förvaras eld och död
 Men ock de solar, stjernor och raketer,
 Som gladt belysa lifvets lustbarheter.

När der af ryssar samlats i hvarje rum en hop
 För att uppå förråden taga vara,
 Med fackla uti handen och under vilda rop
 En man sig störtar in i deras skara.
 »Fyrverkeri i natten vår stad nu måste ha;
 Högt flyge upp raketer med dugtig smäll, hurra!»
 Så ropar han, och, förr'n han gripas hinner,
 Han slungar från sig facklan, som hon brinner.

I ögonblicket höres en knall så fruktansvärd,
 Att hela staden på sin grundval bäfvar.
 Med rök och stoft och stenar liksom från afgrundshärd
 En pelare af eld mot himlen sträfvar.
 Förlamade af fasa de spridda skaror se,
 Hur högt, i lågor svepta, sig menskokroppar te,
 Som ned i samma graf derefter falla,
 Der klippor, natt och tystnad gömma alla.

Ur ljuflig sömn och hvila till jemmer, skräck och död
 Af detta brandskott hela staden väckes.
 Hos fienden detsamma uppväcker hämdens glöd;
 Till eld och svärd hans hand å nyo sträckes.
 Åt vilda röfvarhopar är staden genast såld;
 Snart ha de hvarje gata och hus uti sitt våld.
 I blod och lågor frossar denne gästen
 Lik dödens engel på den svarta hästen. —

I drömmen Katarina sig tycker vandra säll
 Vid Hages sida, klädd som en furstinna.
 Folkskaror henne hylla med hurrarop och hell,
 Kanoner dåna, glädjeeldar brinna.
 Hon vaknar och sig finner i fosterfaderns hus;
 Dock ropet, dånet fortfar, och kammaren är ljus;
 Men mord och raseri det skränet föda,
 Och från en vådeld kastas skenet röda.

I bädden Katarina sig reser upp förskräckt
 Och bäfvar, darrande i alla leder.
 Med sammanknäppta händer och blick mot höjden sträckt
 Hon *Fader vår* med bleka läppar beder.
 »I frestelse ej led mig!» — hon mumlar tanklöst så;
 Hur väl, om nu af hjertat den bönen finge gå!
 Ty frestelsen sig närmar re'n; den träder
 Till hennes möte, klädd i furstekläder.

Hon knappast mer än halfklädd på kammargolfvet står,
 Då några knektar dörren våldsamt spränga.
 Ned dignar Katarina; att fly hon ej förmår,
 Och knektarne kring henne re'n sig tränga.
 Hon vrider sina händer och ber på sina knän
 Att blifva dödad genast och icke släpas hän.
 Förtviflan fram ur hennes ögon stirrar,
 Och blicken som en fångad fogels irrar.

»Mitt lilla lam! för vargen du icke rädas bör;
 Så fager tärna hotar ingen fara;
 Tvärtom! är du förståndig, din lycka nu du gör,
 Och mången ville i ditt ställe vara.
 I detta hus, det bästa, som fins i staden qvar,
 Hans höghet fältmarskalken sin bostad tagit har;
 Han säkert blir belåten med att finna,
 Att han har fått så ung och skön värdinna.»

Tilltalad så, hon införs i husets bästa rum,
 Som nu är fullt af sjelfinbjudna gäster.
 Husfadern med de sina på bänken sitter stum;
 Medlidsamt han sin blick på henne fäster.
 »Nå, lille far! du vägrar att blifva grekisk prest?
 Men vill din kropp du göda, det blifver för dig bäst.»
 Så skämtar gladt en man i klädnad präktig;
 Han mera än de andra tyckes mäktig.

Befallande han vandrar på golfvet af och an;
 Nu Katarina ock han varseblifver.
 Vid hennes åsyn genast på golfvet stannar han
 Och skyndar fram till henne se'n med ifver.
 Han henne under hakan förtroligt genast tar
 Och blickar in förtrollad i hennes ögonpar.
 »Mitt barn! jag borde knappast dig benåda,
 För det din blick ej förr du lät mig skåda.

Nu skall du mig beständigt uppassa vid mitt bord,
 Ty dig jag tager till min tjenarinna.»
 Så talar han och vädjan ej gifves från hans ord;
 Hon räknas som hans lagliga slafvinna.
 När slutligen till affärd de ryske ordna sig,
 Då måste hon dem följa uppå förhatlig stig.
 Hvad ström af tårar nu af henne gjutes,
 När hon i fosterfaderns armar slutes!

VARNANDE RÖSTER.

»Min dotter!» så till afsked hon ömt förmanas nu,
 »Dig frestelsen för visso ej skall skona.
 För verdens flärd och lustar sälj ej som Esau du
 Förstfödslorätten till din himlakrona!
 Om också hela verden dig frestarn bjuda vill
 Mot det, att gudsförgäten du honom hörer till,
 Tillbakavisad han ifrån dig vike,
 Och du i stället ärfva skall Guds rike.

Till syndens sodomsäpple, hur grant det lysa må,
 Din själs begär du ej likt Eva vände;
 Dess inre är förgiftadt, och smakar du derpå,
 Det bringar dig fördörelsens elände;
 En ångerns mask det föder, som tär dig all din tid;
 Helvetets andra namn är förlorad samvetsfrid,
 Och om du honom från dig fara låter,
 Han med all verdens guld ej köpes åter.

Hvart ödet dig må föra, gå städs på dygdens stig,
 Din himlafaders ledning följ med lydnad!
 Om mellan Gud och Mammon ett val det lemnas dig,
 Bär hellre Kristi kors än lastens prydnad!
 Var städs den make trogen, åt den du svurit tro,
 Om ock ej mer på jorden I fån tillsammans bo!
 På domens dag du honom dock får skåda,
 Då inför Gud I skolen svara båda.»

Förmanad så och varnad far Katarina bort,
 Nödtvungen från sin fosterfar hon skiljes.
 Men ack! hans råd och böner hon glömmar inom kort,
 Och frestaren i allt hon gör till viljes.
 Utaf hans löften dårad hon säljer bort sin dygd;
 Alltmer hon undandrar sig sin gode engels skygd.
 I början klagar samvetet deröfver,
 Men för en tid hon småningom det söfver.

Ej länge Katarina hos fältmarskalken dväljs,
 Ty snart furst Menschikoff får syn på henne.
 Med rätt, som magten gifver, hon nu af honom väljs
 Och så en älskarinna blir åt denne.
 Re'n verdens flärd och lustar intagit hennes sinn,
 Och sjelfviskheten tågat i hennes hjerta in.
 I guld och purpur ser hon paradiset,
 För hvilket syndens famntag utgör priset.

Och fast hon som slafvinna till fursten blifvit såld,
 Hon slutar med att bli hans herskarinna.
 Med skönhets vapen bringar hon honom i sitt våld;
 Behagen seger öfver styrkan vinna.
 Allt, hvad hon mände önska, han henne ödmjukt ger;
 Men hon för hvarje gåfva åstundar något mer.
 Furstinnediadem kring hennes panna
 Är målet re'n, der hennes drömmar stanna.

En dag, då Katarina i parken ensam går,
 Till henne Deodatus plötsligt träder.
 Blek, vålnadslig och aftärd han fram för henne står
 Med uppsyn vild och sönderrifna kläder.
 »Hvad vill du?» skrämmd hon frågar, »hvar kommer du ifrån?»
 »Du känner då igen mig?» genmäler han med hån.
 »Hvad vill jag? Jo jag kommer att dig straffa;
 Du med ditt onda samvet får att skaffa.

Och hvarifrån jag kommer, du frågar mig också!
 Jo derifrån, der jag med Gud har talat:
 Från vilda ödemarker, från fuktig grottas vrå,
 Der himlens nåd min trötta själ hugsvalat.
 Jag der i allt mitt armod en perla funnit har,
 Mer värdefull än någon en kejsarinna bar:
 Det är vår herres Jesu Kristi frälsning.
 Till dig han sänder genom mig sin helsning:

Vak upp ur syndens dödssömn, den onde öfvergif!
 Kom, Magdalena, följ mig fram till Herran!
 Stå upp till bot och bättring, begynn ett högre lif,
 Från världens flärd och lastens näste fjerran!
 Bortkasta dessa smycken, bort dessa ringars gull!
 Rif sönder purpurdräkten, dig hölj i stoft och mull!
 Kom! Syndens Sodom måste du försaka.
 Kom, fly med mig och se dig ej tillbaka!»

Hon svarar: »Hvem har satt dig att döma öfver mig?
 Hvad hafva vi gemensamt med hvarandra?»
 »Ve mig!» han ropar, »skulle jag icke varna dig,
 Då på förderfvets brant jag ser dig vandra!
 Jag har dig älskat, Karin! det vet du ganska väl;
 Mitt lif jag gåfve, kunde jag rädda så din själ.»
 »Gå bort!» hon svarar kallt, »jag ej behöfver
 Predikningar utaf en tok häröfver.»

»Ve dig!» han bittert klagar, »förlorad är du då, —
 För tid och evighet förlorad vorden!
 Emot Guds helge ande du vågat synd begå;
 Förhärdelse tog form i hårda orden.
 Du har åt satan sålt dig; din ungdoms, skönhets glans
 Är masken för en fulhet, så afskyvärd som hans;
 Hans redskap här på jorden är du redan
 Och blir i helvetet hans offer sedan »

Hon vänder honom ryggen och gitter ej ge svar;
 Hon genom slottets port försvinner åter.
 På stället Deodatus en stund står ensam kvar,
 Se'n går han bort och öfver henne gråter.
 Derinne Katarina sig ser i speglars glas
 Och vandrar genom rummen med sidensläp och fras.
 Ett bud till slottet kommit har att tsaren
 Besöka vill sin tjenare bojaren.

FÖRNEDRING I UPPHÖJELSEN.

Tsar Peter kommer redan; han följes af en hop
 Soldater, äfventyrare och narrar.
 Palatsets trappor ljuda af sporrar, larm och rop,
 En hvar uti tyrannens närhet darrar.
 För tsaren och hans följe anrättas gästabud,
 De sätta sig kring borden i dammig ryttarskrud.
 Intill sin herres sida fursten kallas,
 Och tjenarne att passa upp befallas.

Der nödgas Katarina att stå vid tsarens stol.
 Hvad harm att åter sjunka till slafvinna!
 Hon tröstras dock, när slutligt från majestätets sol
 Till henne några nådens strålar hinna.
 Han vänder sig till henne med glädtigt skämt och smek,
 Och fursten, som det skådar, förtrytelsen gör blek;
 Men detta få ej ord, ej blickar visa,
 Sin herres infall högt han måste prisa.

När tsaren sent på qvällen står upp från furstens bord,
 Han Katarina ömt vid handen fattar
 Och, vänd till värden, rigtar till honom dessa ord:
 »Ditt bord och dina tjänster högt jag skattar.
 Nu denna skönhet lampan må bära till mitt rum.»
 Furst Menschikoff, af häpnad och öfverraskning stum,
 Ett leende på bleka läppar trugar;
 Sin vrede döljande han djupt sig bugar.

Beklagansvärda fallna, hvad skam, hvad skymf, hvad harm
 I blodröd skrift på hennes anlet lågar!
 Hvad känsla af förnedring nu föds i hennes barm!
 Af hjälplös blygsel hon se upp ej vågar.
 »O, att till Deodatus jag kunde vända om!
 O himmel, till min räddning med blix, med jordskalf kom!
 O, sjönke jag igenom jorden neder!»
 Så nu för sent hon suckar och hon beder.

När redo är till uppbrott bojarens höge gäst,
 Han tager Katarina med på färden.
 Så Menschikoff beröfvas den skatt han dyrkat mest,
 Den qvinna som han älskat högst i verlden.
 Först tsaren rått som vanligt mot henne sig betar;
 Omsider något sällsamt hos henne dock han ser,
 Och hennes milda röst och ögon ljufva
 Snart sluta med att vilden underkufva.

Af tsarens ömhet vårdad, allt högre växer opp
 Den sköna frillans djerfva ärelystnad.
 I själens djup hon redan uppå ett nyfödt hopp
 Begynner rufva under tankfull tystnad.
 Mot blodröd purpurförlåt, för hennes framtid fäld,
 Ses skuggan af en krona, som der bakom är stäld.
 Men mellan henne och det mål, der hänger,
 En qvinnovålnad ännu vägen stänger.

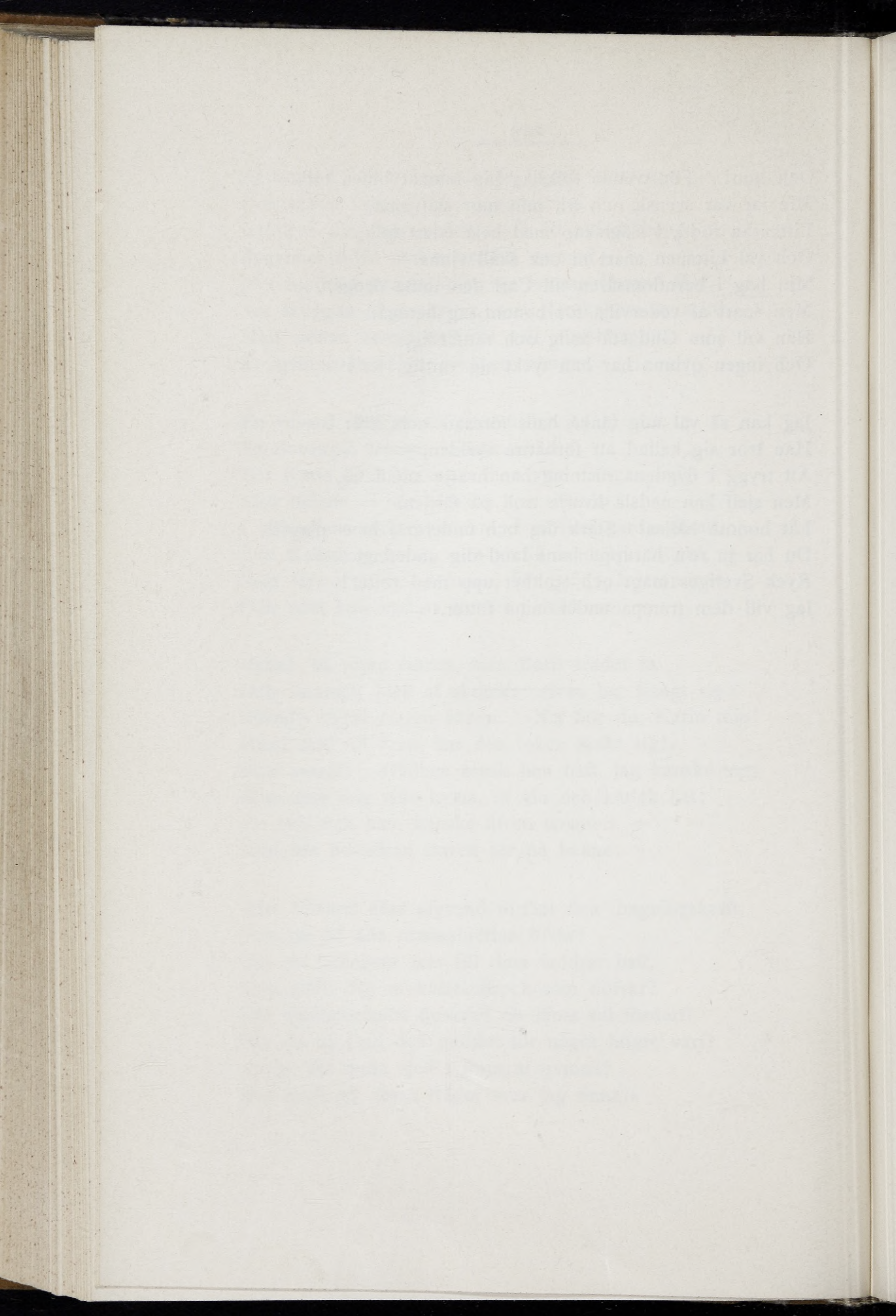
En vålnad utaf henne, som frillan än ej sett:
 Feodorowna, tsarens krönta maka.
 För Karin som ett spöke hon står i vägen ledt;
 Men måne ej hon skjutas kan tillbaka,
 I glömskans djup begrafvas, i mörker varda gömd,
 Likt Katarinas make, som är till landsflykt dömd, —
 Som förs mot okänd hamn, likt spån på strömmen,
 Och som hon endast återser i drömmen. —

»Ivan!» så ropar tsaren, men Boris träder in
 Och stammar blek af skräck: »Ivan har hängt sig.»
 »Hvad!» ropar tsaren häpen. »Nej hör du, Karin min!
 Hvad skäl till detta har den token tänkt sig?»
 Hon svarar: »Hvilken orsak han haft, jag kanske vet;
 Han nyss mig ville kyssa, af vin och kärlek het;
 En örfil fick han, kanske äfven tvenne.» —
 Med öm beundran tsaren ser på henne:

»Har himmel eller afgrund förlänt den dragningskraft,
 Som du på alla mannahjertan öfvar?
 Har du behagens féer till dina faddrar haft,
 Som gifvit dig en kärleksdryck som döfvar?
 Har skallerormens tjuskraft du lånat till förderf?
 Har du af Gud den undfått för något högre värf?
 Är du det onda sjelf i form af qvinna?
 Hur skall på dessa frågor svar jag finna?»

Och hon: »För tvenne folkslag jag kunnat blifva tolk.
Min far var svensk och fri, min mor slafvinna,
Littauska född, i släktskap med hela edert folk, —
Och väl Littauen snart ni ock skall vinna.
Min håg i barndomsåren till Carl den tolfte drogs,
Men snart af vedervilja för honom jag betogs:
Han vill som Gud stå helig och rättfärdig,
Och ingen qvinna har han tyckt sig värdig.

Jag kan så väl mig tänka hans föresats och mål:
Han tror sig kallad att förbättra verlden, —
Att trygg i dygdens rustning han hvarje anfall tål,
Men sjelf kan nedslå hvarje troll på färden.
Låt honom hållas! Stärk dig och undergräf hans magt!
Du har ju re'n häruppe hans land dig underlagt.
Ryck Sveriges magt och stolthet upp med rötter!
Jag vill dem trampa under mina fötter.»

ÅTTONDE SÅNGEN.

WARSCHAU.

LEBENSERINNERUNGEN

W. RASCHAUER

POLSKE ADELSMÄN.

För hvilken öppnas dörren? Det Radziejowsky är,
Rikserkebiskopen och kardinalen.

I spetsen går Svienicki, som gyllne korset bär;
Till bordet skrida de igenom salen.

Den purpurröda kåpan, hon klär hans eminens;
Prelaten på sitt uttryck af sjelfföfnöjdhet käns.

Välmåga drägten, vid, men utspänd, röjer,
Hans reslighet den röda hatten höjer.

Hans lindrigt krökta, breda men tunna läppar le;

Hans kinder skina likasom hans haka;

Hans stora, hvälfda ögon framför sig dristigt se

Och ordningen i salen öfvervaka

Församlad är en skara af polske adelsmän,

En hvar i mächtig ställning och Carl den tolfte vän.

Rådplägende de slå sig ned vid bordet,

Och Radziejowsky tager så till ordet:

»Kung August, vägd på vågskål, befunnits allt för lätt,
Hans brott och laster deremot för tunga.

Att oss för honom freda vi ha ett enda sätt:

Afsättningsdomens blix mot honom ljunga.

I minnens, hur jag nyligt af honom skymfad blef,

Då bort från öppnad riksdag han mig och eder dref.

Jag honom vedergälla vill med ränta,

Och länge skall han ej behöfva vänta.»

Nu Stanislaus Leczinsky till ordet tveksamt tar
 Med ädel hållning och förnäma later:
 »Jag helst i ro förblefve, om ej från salig far
 Tillfallit mig och er ett arf, kamrater!
 I minnens, huru ständigt hans fosterländska själ
 Nitälskade för frihet och Polens sanna väl.
 I veten också, hur han kom på spåret
 Kung Augusts envåldsplaner härom året,

Och hur han nu helt plötsligt uppå en resa dött
 Till sorg för alla fosterlandets vänner.
 Det sägs, att honom döden i form af gift har mött,
 Och att dess redskap August ensam känner.
 Vi nu som heligt arfskap det värf betrakta må,
 Som ej min fader färdigt i lifvet kunde få.
 Om uppå detta sätt hans död vi hämna,
 Oss efterverlden skall med stolthet nämna.»

En tredje, nämnd Potocki, begynner tala så:
 »Väl böra vi från tronen August drifva,
 Så framt uppå vår sida vi kunna hären få;
 Olyckliga vi annars torde blifva.
 Men kunna vi nu sätta till Polens här vår lit?
 Fältherren Lubomirsky ju vacklar hit och dit.
 Han än med August, än med Carl vill hålla;
 Osäkerhet för oss det mände vålla.»

En fjerde, det är Bronicz, ger häruppå till svar:
 »Hur vågar *du* om vankelmod att tala,
 Som än parti för August och än för svensken tar,
 Men låter båda två dig fullt betala?
 Åt Carl den tolfte nyligt du trohetslöften gaf;
 Men när du fått din svärfar i efterlängtd graf,
 Du för att komma åt hans gods förläning
 Dig sällat till kung Augusts hofbetjening.»

Potocki ropar vredgad: »Du, snikne Judas! du,
 Som för en handfull mynt din herre säljer,
 Skall du med min af helgon bestraffa andra nu?
 Vill du, att mutorna, du fått, jag täljer?»
 »Din usling! jag skall ge dig det svar, som du är värd»,
 Utropar Bronicz häftigt med handen på sitt svärd.
 Potocki drar ock svärdet halft ur slidan,
 Men af de andra föras de åt sidan.

Och Radziejowsky talar: »För visst vi blygas må:
 Inbördes hvarje dag och stund vi kifvas;
 Inbördes för en småsak med dragna svärd vi stå,
 Men ej till strid för fosterland vi lifvas.
 Ifrån mitt Zions vaktorn åt alla håll jag ser,
 Hur framtidfaror nalkas, förstorade allt mer.
 Det värn af spjut, vårt land emot dem höjer,
 Likt rör för vinden hit och dit sig böjer.

Instämna väl vi mände i kung Sobieskys ord:
 Vi mot oss sjelfva hysa fiendskapen.
 Allt lefvande försöker sig skydda på vår jord.
 Men Polen vänder mot sig sjelf sitt vapen.
 O, hvad en verld skall häpna, när Polens riksbanér
 Från ärans höjder glider mot fallets afgrund ner!
 Ej någon högre magt oss dertill drifver;
 Vi hasta sjelfmant dit med vanvetts ifver.

Åtminstone fördröja vårt fall vi dock ha magt;
 En riksdag hållas bör, det är min mening.
 Jag kallar er till Warschau att få tillvägabragt
 En enda mächtig frihetsvän-förening.
 Med stöd af Carl den tolfte vi skulle då förmå
 Att välja infödd konung och städs behålla få
 Vår gamla frihet, i vår adel rotad,
 Som nu af Augusts envåldsplan är hotad.»

»Ja, frihetsvän-förening! det var ett godt förslag»,
 De ropa, hvarpå yttrar kardinalen:
 »Uppskjut ej till i morgon, hvad göras kan i dag!
 Svienicki, hemta bibeln in i salen!
 Och svärjen derpå alla, att vi från denna stund
 Tillsammans skola sträfva i broderligt förbund
 Att Polens frihet ännu mer befästa
 Samt strida för vår rätt och allmänt bästa!»

De skynda fram att svärja; de ställa sig i krets
 Kring världens gyllne bibel, lagd på bordet.
 En hvar utaf dem lägger på boken svärdets spets;
 Af fursten-kardinalen föres ordet:
 »Vi svärja att försvara vårt lands regeringsform,
 Att följa vid dess tolkning förfädrens gifna norm
 Och att vårt *liberum veto* väl bevara.
 Ve den, vår frihet bringa vill i fara!»

Och som kung August brutit sitt gifna kungaord,
 Vi lösas från den ed, vi honom svurit,
 Och lofva att, förbundne med hjälten Carl från nord,
 Oss välja ut en kung, den Polen burit.
 Det lofva vi och svärja på adelsmannatro,
 Så sant hos Gud i himlen vi hoppas själaro.
 Men honom, som ej eden håller ärlig,
 Skall drabba snart förrädarns lott förfärlig.»

Derefter bud till furstens lifknektar varder sändt
 Bland godsets underlydande och trälar
 Att komma upp till slottet och höra hvad som händt,
 På det att fröjdas måtte deras själar.
 De samlas snart på gården, en skygg och dyster hop
 I ödmjuk, värdsam stillhet; ej hörs ett ord, ett rop.
 De magra, bleka stå i slö förbidan;
 På deras läppar slumrar tystad qvidan.

När hög på slottets trappa sin herre nu de se,
Barhufvade sig buga de mot jorden.

I denna böjda ställning ännu förblifva de,
När deras herre låter höra orden:

»Jag hit har eder kallat, på det I veta mån,
Att snart I torden komma att tåga härifrån
För att vid edra svenske vänners sida
För älskadt fosterland och frihet strida.

En hvar beredd sig hålle, ehvad nu sjelf han är
Krigsskyldig eller sådan son kan hafva.

En hvar sin sabel hvässe och feje sitt gevär
Och sköte hästen, att han friskt må trafva.
Så modigt fram i striden! Och om I kämpen bra,
I skörden evig ära, ty höjen gladt hurra!»
De efterkomma lydigt hvad han bjuder;
Ett matt hurra likt fjerran nödrop ljuder.

Derefter kardinalen till folket sänder ned
Med Kristusbilden franciskanermunken.
Högt bär han krucifixet omkring bland männens led,
Der ödmjukt hvar och en på knä är sjunken.
Och under det att munken helt makligt synes gå
Och mumlar däst en formel, hvars språk de ej förstå,
Hans mantelflik till läpparne de föra
Och oupphörligt korsets tecken göra.

De höga herrar gånga i slottet in igen,
Der under tiden ordnats gästabudet,
Att fira dagens gerning; än hålles tal och än
Kring laget ädelt ungerskt vin blir bjudet.
Nu Radziejowsky ropar: »För Polens kung en skål!
Fast ej hans namn vi känna, han är vår längtans mål.
Hosianna! gören port och vägar vida!
Välsignad Polens kung der fram skall rida».

»Som öfverste bland prester Ni är ju ock profet»,
 Leczinsky skämtar, »oss hans namn bebåda!»
 Men kardinalen svarar: »Hans namn jag icke vet;
 Dock kan i andanom jag honom skåda:
 Hög, majestätisk, ädel, i manlig skönhets glans
 Så segerstolt han framgår med diademets krans.
 Hans äras rykte som hans rustning glänser
 Och strålar vidt utöfver landets gränser.

Och denne är den ende, som oss förena kan;
 Ej kroppens blott, men själens är hans höghet.
 Vår stridighet till samdrägt omskapa mägtar han,
 Till tro vårt tvifvel och till dåd vår tröghet.
 Han bortom dessa murar måhända fjerran är;
 Måhända ock han sitter vid bordet bland oss här.»
 Vid dessa ord de stolte palatiner
 Betrakta skarpt hvarann med granskarminer.

Nu Bronicz med sitt vinglas Potocki dricker till:
 »Vi skulle väl med rätta duellera.
 Nåväl, jag Eder härmed utmaning sända vill,
 Och våra grannar torde sekundera.
 Mitt vapen är tokayer.» — Potocki svarar gladt:
 »Vi fäkte, tills den ene utaf oss varder matt
 Och måste, slagen, under bordet falla.»
 På detta sätt de skämta muntert alla.

DE LIFEGNA.

Men i sin usla koja på naken, blåsig hed
 Lifegne bonden mörk i hågen sitter:
 »För adelsmannens frihet skall brytas landets fred!
 För sådan frihet ej jag uppstå gitter.
 Han tror, att vi med stolthet för honom skola slåss;
 Jag frågar hvarje bonde: Hvad gagnar detta oss?
 Må våra herrar sina öden hvälfva;
 Vi helst i ro förblifva för oss sjelfva.

Om någonting vi hade, som kunde kallas vårt,
 Och om vi någonting att hoppas hade,
 Då skulle icke kriget oss förefalla svårt;
 För hus och hem vi skulle kämpa glade.
 Men när den enda ändring, vårt öde här kan få,
 Ombyte är af herrar, då tycker jag som så:
 Låt våra herrar gerna om oss kifva,
 Allenast oss i ro de låta blifva.»

Förskräckt hans hustru ropar: »Men käre, tänk dig för!
 Du talar hädelser, så att jag ryser.
 Olyckliga vi blifva, om fogden detta hör;
 Ett barn kan sqvallra, väggen öron hyser.
 Vi skapats för att tjena; vi fått af Gud vår lott.
 Fast fattiga på jorden, vi få i himlen godt,
 Om vi på Jesus tro, vår himlabroder.
 Ack, bed för oss, du heliga Guds moder!»

Och nu till aftonmåltid församlas husets hjon.
 Mot väggfast träbänk svarta brödet skifvas,
 I qvas det sedan doppas uti den djupa hon,
 Och några flera rätter icke gifvas.
 Med hungerns hast och glupskhet de sluka allt ändå,
 Der dels vid låga bänken på sina knän de stå
 Och dels sig hukat ner på golfvets lera.
 Snart ej en smula finnes öfrig mera.

Men enda kon och fåren, som åsett detta mål,
 Från sina kettar ock om föda tigga.
 Husmodern hö dem bringar, då tystnar deras vrål,
 Och mättade, förnöjda snart de ligga.
 Husfolket sedan klättrar till ugnens öfre plan;
 Sin varma bädd sig reder en hvar der han är van,
 Och när det ute liksom inne skymmer,
 De somna ljuft från mödor och bekymmer.

DE MÄGTIGE RÅDSLÅ.

I vintermorgon arla domkyrkan strålar ljus;
 Korgossar niga djupt vid altarranden;
 De vida hvalfven fyllas af sång och orgelbrus,
 Och prester lyfta gyllne kärl i handen.
 Vigvattenstänkt skarlakan och sammet trängas här,
 En lysande församling af adelsmän det är:
 Marskalkar från en mängd palatinater,
 Woiwoder och staroster och prelater.

Från tidig morgonmessa ur praktfull katedral
 I procession de upp till slottet vandra
 Att, när de der sig samlat i marmorsmyckad sal,
 Om Polens öde rådslå med hvarandra.
 Der stannar kardinalen vid krucifixets bord
 Med uppåt sträckta händer och andaktsfulla ord:
 »O Gud! i bön till dig vi först oss lyfte;
 Och endrägt gif och framgång åt vårt syfte!»

Derefter han sig sätter vid Kristusbildens fot,
 Och vänd till de församlade han säger:
 »Jag hit har eder kallat, att vi må råda bot
 För landets ve och spliten i vårt läger.
 Vi hittills inga frukter utaf de möten sport,
 Som med kung August hållits på en och annan ort;
 Vi därför med kung Carl förbund må göra.
 Mig lyster eder mening härom höra.»

På detta svarar Bronicz: »Ers eminens, som först
 Har blottat landets nöd och stora våda,
 Vår sjukdom bäst bör känna och, i vår kyrka störst,
 Till bästa botemedlet äfven råda.»
 »Mig tyckes», säger denne, »att hit vi kalla må
 Fältherrarne för hären att på vår sida stå;
 Den svenske kungens ombud likaledes,
 Att höra hvad af honom förberedes.»

Ligencza tar till ordet: »Ett rykte oss har sagt,
 Att handlingar och bref, af August skrifna,
 Den svenske kungens ombud till Warschau med sig bragt
 Att här för mötet varda återgifna.»
 »Ja», svarar Radziejowsky, »och ej det fins en man
 Bland dem som Polen hata, som något yttra kan
 Mer kränkande för oss än hvad han skrifvit,
 Som med vårt rikets krona hedrad blifvit.

I dessa bref vi läsa, hur August gång på gång
 Hos grefve Piper, Rehnsköld, Horn med flera
 Begärt en fredsförmedling och till sitt folks förfång
 Erbjudit Sverige Kurland, ja än mera:
 Hur Polen sönderstycka han tänkt och planer hvälft
 Att varda envåldskonung uti dess ena hälft, —
 Hur, när han afslag fått i svenska svaren,
 Han vändt sig likaså till ryske tsaren; —

Och hur han, sjelf så trolös och med ett lefnadssätt
 Så yppigt, sedeslöst och förevitligt,
 Sagt polska folket vara på foten alltför lätt,
 Försänkt i dryckenskap och opålitligt.»
 Här kardinalen hejdas af väldigt gny och larm,
 I salen alla rest sig och ropa högt af harm:
 »Ha, hvilken smälek! Död åt den förrädarn,
 Den usle nidingen, den fege smädarn!

Förjagad som en spetälsk ur landet må han bli.
 Nej, endast med hans blod vår skymf kan hämnas.
 Vår trohetsed är upphäfd af hans förräderi,
 Och aldrig mer hans namn af oss bör nämnas.
 Vi hafva ingen konung; statt upp, o kardinal!
 Förklara tronen ledig, förordna kungaval!
 Kring hela landet skicka bud om saken
 Och låt den högljudt ropas ut från taken!»

»Om det är edert allvar», är kardinalens svar,
 »Allt detta mycket lätt sig låter göra;
 Men vid er mening faste I måsten stå en hvar.
 Ert tydliga beslut nu låten höra!»
 Å nyo höjas ropen och växa till en storm:
 »Beslutet, som vi fattat, sätt upp i laga form!
 Ej långt betänkande är här af nöden;
 Vid vårt beslut vi faste stå till döden.»

»Så tvår jag mina händer», är Radziejowskys ord,
 »Urkunden re'n i denna dag skall skrivas,
 Och när vi hit församlats på nytt, från detta bord
 Utaf densamma del skall eder gifvas,
 För att med ed, som svärjes vid fadern och hans son,
 Vi lofva må att aldrig afvika derifrån.»
 »Ja, ja, vi skola svärja!» lyda ropen,
 När efter sammanträdet skingras hopen.

BORDSSAMTAL.

För vänner och bekanta har kardinalen fest
 Att muntra sinnet efter mötesakten.
 Horn, svenske kungens ombud, är der som hedersgäst,
 Och Rehnsköld kommit från sin kår i trakten.
 Betjening, bord och boning förråda furstlig stat,
 Der bäres vin i guldkärl och vildt på silfverfat;
 Mot spegelglas och kronornas kristaller
 Vaxljusens skimmer tusendubbladt faller.

I detta sken hvad färgprakt de granna drägter te,
 Som stolta, manliga gestalter bära!
 Och dock, med all sin rikdom, hur matta lysa de
 Vid sidan utaf qvinnodrägter skära!
 Hvad gnistrande juveler, hvad perlor, smycken, band
 I rika, svarta lockar, kring hvita pannors rand,
 Kring runda armar, skuldror marmorlika
 Och yppiga gestalter skönhetsrika!

Carl den Tolfte.

Mest bländande dock strålar de sköna ögons glöd,
 Som blixtar utaf eld omkring sig sänder.
 Mest tjusande är färgen uppå den mun så röd,
 Som mot beundran leende sig vänder.
 Af undertryckta lågor sig häfver mången barm;
 Det tycks, som vore luften af njutningslystnad varm.
 Vällukter, blandade med blomsterånga,
 I trånfull, tjuf förtrollning själen fånga.

De yngre till en danssal förfogat sig igen;
 Men andra, mera tänkande på gomen,
 Med kardinalen stanna vid njutningar, som än
 Förunnas presterna och ålderdomen.
 Med glädtigt, muntert samspråk de sköta bågarn der,
 Och mest af alla Rehnsköld afhållen bland dem är,
 I qvickhet och berättarkonst den främste,
 I takt och vett desslikes den förnämste.

Han säger: »Jag vill tälja ännu ett äfventyr,
 Som hände i mitt läger här om dagen:
 Två män på mig försökte ifrån ett snår ge fyr,
 Den ene af dem strax derpå vardt tagen.
 Förhörd han se'n bekände, att han och hans kamrat
 Af konung August städslats som verktyg för hans hat,
 På det från mig han måtte snart befrias;
 Jag tror, de hette Martin och Elias.

Nåväl, att skrämma stackarn, som ynkligt bad och grät,
 Jag låtsade, som om han skulle skjutas.
 Gevären utan kulor jag hemligt ladda lät;
 Han bands i tro att lifvet skulle slutas.
 För fronten ställes fyra soldater upp i led;
 De sköto lösa krutet, — men karlen dignar ned!
 I tron, det var en svimning eller skendöd?
 Nej, på min ära, herrar! han var stendöd!»

Nu Arvid Horn förklarar: »Jag vet, att dessa två
Förr efter Carl den tolfte lif ock foro.»

Och kardinalen yttrar: »Allt tyder deruppå,
Att desse skälmar jesuiter voro.

Uppriktigt må jag säga: så katolik jag är,
För jesuiterföljet jag ingen vänskap bär.

Det väcker kif och split i alla stater
Och vill befalla öfver oss prelater.»

»Nyss», säger Rehnsköld, »mötte kung Carl en jesuit,
Som talade så ytterst fromt och höfligt.

I början deras samtal sig rörde hit och dit,
Som vid en slik presentation är öfligt.

Men slutligen sig rörde den sluge paterns list:

Om lof att bo i Sverige han bad för sig till sist,

Om ock det vore nordligast i Lappland;

Af jord han nöjde sig med blott ett kappland.

Af sina egna medel han skulle lefva då

Och aldrig söka göra propaganda,

Ej någonsin predika, ej kring bland folket gå,

I barnens undervisning ej sig blanda.

»Hvad skall du der då göra?» var kungens snabba svar,

»Ack», sade han, »vår orden ju eljest bröder har

I alla land kring hela vida jorden;

Så borde finnas någon ock i Norden.»

»Nej», sade Carl, »vi bedja vår Gud att slippa er;

Vi känna er för väl af vår historia

Och hoppas, att i Sverige I aldrig synens mer;

I der ej burit någon helgongloria.»

»Jag har då fått ett afslag uppå min bön, o kung?»

Så patern hördes fråga och drog en suck så tung.

»Ja», sade Carl och log, »men dig vi unna

Att bort till Petrus gå och det förkunna.»

»Men säg mig, ädle grefve! hvem kungen föreslår
 Att efterträdare åt August blifva?»
 Så frågar Radziejowsky; af Horn till svar han får:
 »Jag derpå ej bestämdt besked kan gifva.
 Kung Carl ej än sin mening i denna sak har sagt;
 Sin håg för prins Sobiesky han dock i dagen lagt;
 Han för sin börd väl lämplig anses borde.
 Er egen mening nu Ni säga torde.»

Och kardinalen talar: »Jag sjelf för egen del
 Den franske prinsen skulle föredraga,
 Men att ej Polens välfärd må sättas uppå spel,
 Jag svenske kungen gerna vill behaga.»
 »Mig tyckes», säger Rehnsköld, »att väljas bör en man,
 Som infödd är och omtyckt af folket varda kan.
 En sådan skall sig lättast bibehålla
 Och skall vid valet minsta tvedrägt vålla.»

SCHACKDRAG.

En tjenare, som bugar i salens öppna dörr,
 Anmäler Lubomirsky, generalen.
 Han nyss till staden anländt, men vill ej hvila förr
 Än här han tala fått med kardinalen.
 »Välkommen!» ropar denne, när han får se sin vän,
 »Dess mer, som jag ej hoppats Er se så snart igen.
 Och nu», han fortfar, se'n de helsats alla,
 »Hvad nytt? — *Vi* öfver *Er* i qväll befalla.»

Fältherren tycks bekymrad. Med militäriskt skick
 Han stolt och stel sig sätter ned vid bordet,
 Men pannan djupt är rynkad, och dyster är hans blick,
 När med betänksamhet han tar till ordet:
 »Det hade varit bättre att dröja än en tid
 Med detta riksdagsmöte; jag hör emellertid,
 Att I kung August afsatt re'n förklarar.
 Jag kommit förr, om sådant jag befarat.

Kung August ock ett möte nu har i Sandomir,
 Dit södra Polens ombud samlas alla.
 Han sjelf med sina trupper nyss gått till Kazimir.» —
 »Håll!» ropar Rehnsköld, »hit min lifknekt kalla!»
 »Rid», bjuder han, »till Zülich och Funck och helsa dem,
 Att order ges om uppbrott i morgon klockan fem,
 På det i natt de allt må ombestyra
 Och hålla sig i ordning klockan fyra!»

»Mig lyster det att jaga ett kungligt villebråd»,
 Han säger, sedan tjenaren är gången,
 »Ty säkerligen lättast I hitten uppå råd,
 Om konung August väl har blifvit fången?»
 »Ja», säger kardinalen, »välsigne Gud er jagt!
 En hvar af oss då vorde ur största trångmål bragt.
 Vi gått så långt, att ej vi kunna vända;
 Som kungens fiender vi äro kända.»

»Men då I så bedrifvit afsättningen med fart»,
 Fältherren frågar, »är er motkung färdig?»
 »Nej», svarar Radziejowsky, »vi ha ej för oss klart,
 Hvem dertill mest är lämplig eller värdig.
 Den äldste prins Sobiesky dock mesta utsigt har.»
 »Nej, han har ingen utsigt», är Lubomirskys svar;
 »Han nyss i Schlesien af kung August tagits
 Och uppå Leipzigs slott i bojor slagits.»

Bestörtning griper alla vid detta olycksbud,
 Och för en stund det varder tyst i salen.
 »Hvem kunde ana sådant? O ve, oss hjelpe Gud!
 Der går på tok», sig jemrar kardinalen.
 »Men han har tvenne bröder», hörs Rehnsköld yttra kort.
 »Den yngste ock är fångslad», fältherren svarar torrt.
 Och Radziejowsky stammar blek: »Min herre!
 Vid Jesu Kristi kors, det blir allt värre!»

»Så framt jag rätt kan räkna», anmärker Arvid Horn,
 »En prins vi ha dock qvar utaf de tvenne;
 Han är ju icke fångslad och satt i något torn,
 Nåväl, hvad hindrar då att välja denne?»
 »Jo», svarar Lubomirsky, »ett hinder fins, blott ett,
 Men ett, som ej kan häfvas: den prinsen sig begett
 Utrikes för att slippa denna ära.
 Han svurit att ej Polens krona bära.»

»Måhända», säger Rehnsköld, »det nu är väl så godt,
 Att Carl för Polens kung sig sjelf förklarar,
 Liksom hans farfar gjorde; vi måge hoppas blott,
 Sonsonens välde ännu längre varar.»
 »Nej», säger Horn, »förgäfves han dertill manats har.
 Då Piper dertill rådde, gaf konungen till svar:
 Jag blott åt andra gifver kungariken.
 Sjelf är jag icke alls derefter fiken.»

»Men fins då», ropar Rehnsköld, »bland alla polske män
 Ej något annat lämpligt konungsämne?
 Är listan genomgången? Fins ingen öfrig än?
 En hvar den honom tyckes duglig nämne!»
 Stolt Lubomirsky höjer sin blick med eldig glöd,
 Mustascherna han stryker, och pannan varder röd,
 Förstulet blickar han uppå dem alla,
 Men ingen höres honom anbefalla.

Horn ändtligt tager ordet: »En ädel man, som bär
 Ett fräjdadt namn, är Stanislaus Leczinsky.
 Han är af alla omtyckt; af högsta rang han är;
 Befryndad med familjen Opalinsky.
 Han, tapper, ärlig, högsint, begåfvad, skön och ung,
 Har alla egenskaper utaf en folkkär kung.
 Kung Carl ock säkert skulle önska denne,
 Om de hvarandra känna lärt, de tvenne.»

»Han är för mild och blödig», är Lubomirskys ord,
 »Ihärdighet och kraft han icke eger.
 Jag tror, man kunde finna bland oss vid detta bord
 En kandidat, som mer än denne väger.»
 »Men», säger Radziejowsky, »det kanske vore skäl,
 Att han bekantskap gjorde med konung Carl likväl?
 Han till det sändebud må varda tagen,
 Som till kung Carl skall sändas morgondagen.»

Den planen alla gilla, med undantag likvisst
 Utaf den ärelystne generalen.
 Han biter sig i läppen, men tiger, när till sist
 De samtliga begifva sig ur salen.
 Till andra rum de träda, der ungdom och behag
 Ur glädjebägarn dricka i djupa, fulla drag.
 På tröskeln lemnas statsbekymren alla;
 Skämt, skratt och leenden till nöjen kalla.

SVEK OCH RÄNKER.

Men en, som nyss förtroligt i deras rådslag satt,
 Fastän han ordat intet eller föga,
 Ur trängseln hemligt smyger och går i dunkel natt
 Till rum, der ej han ses af menskligt öga.
 Ett bref till konung August i hast han skrifer der,
 Att Rehnsköld efter denne skall draga med sin här.
 Sin säkerhet förrädarn så vill trygga
 Med att på alla möjligheter bygga. —

Ibland de damers skara, som glans åt festen ger,
 Är ock en woiwodinna nämnd Towianska;
 Hon i den rika drägten är skön, fast ung ej mer.
 Otåligt hennes blickar mängden granska;
 Dock nu de plötsligt ljusna, när fram till henne går
 Fältherren Lubomirsky; en vänlig vink han får,
 Och snart de sitta vid hvarandras sida.
 »Nå?» frågar hon och ses på svaret bida.

Med vresighet han svarar: »Det tycks, minsann, som om
 Jag helt och hållet blifvit öfverflödig.
 De hade August afsatt, långt förr än hit jag kom,
 Och nu min mellankomst ej anses nödig.
 De vilja ha till konung en håglös, inbilsk glop,
 En Stanislaus Leczinsky, blott för sin far i rop.
 För mig en enda landsmans röst ej höjdes;
 Med Arvid Horns förslag de kräken nöjdes.»

»Och kardinalen?» frågar den sköna något vekt.

På axeln Lubomirsky hånfullt rycker:

»Vi krasa få ur elden kastanjer dem *han* stekt;

Farväl med oss! blott han sig säker tycker.

Hvad gagnar nu att gifva min dotter med er son,

Då icke någon fördel kan hemtas derifrån?

Fältherreplats jag honom ej kan gifva,

Så framt jag icke sjelf får konung blifva.»

»Sänd till mig kardinalen!» Towianska ger till svar,

Och hennes svarta ögon börja ljunga.

»Än öfver Radziejowsky jag något välde har!

Jag kanske än kan verka för de unga.»

Prelaten re'n sig närmar; han kysser hennes hand:

»Min fru! Ni alla hjertan försätter här i brand,

Döck ej mitt eget; — *det* för Er ju brunnit,

Allt se'n jag först Er såg, det har Ni funnit.»

»Ni skämtar; ej jag tror Er, förr'n mig Ni gett bevis

På denna kärlek, hvaraf så Ni skryter.»

Så svarar hon och ter sig så stel och kall som is,

Det kardinalen svårligen förtryter.

»Hvad helst af mig Ni beder, jag vid min kärlek svär,

Att Er det skall bli gifvet, så framt vår jord det bär.»

Så talar han och väntar att få höra,

Hvad bruk utaf hans ed hon ämnar göra.

»Det är då så», hon frågar, »som Ni tillgodoser

Min sak, i fall en konung ny skall väljas?»

Han med förvåning svarar: »Att detta val för Er

Haft någon vigt, jag aldrig hört förtäljas.»

Hon fortfar: »Så Ni talar, fast Er bekant Ni har,

Att Lubomirskys dotter min son till äkta tar?»

Han ber: »Men säg mig då en gång er mening!

Berörs vårt kungaval af slik förening?»

»Blir Lubomirsky konung», hon hviskar, »får min son
Fältherre efter honom varda genast;
För detta kan Ni verka uti betydlig mån,
Om, som Ni sagt, Ni älskar mig allenast.»
»Ah», ropar kardinalen, »i sanning ingen man
Beräknande och listig som qvinnan vara kan.
Hvem kunde ana, att en sådan fälla
Ni för min handlingsfrihet skulle ställa?»

»En ed Ni har mig svurit», hon säger, »glöm ej den!
Ni må väl ej ha mod att den förneka?»
Han svarar: »Om mitt löfte Ni gåfve mig igen,
Er skönhet dock mig skulle strax beveka.» —
»Nu känner jag igen Er: förbindlig, älskvärd, qvick!»
Med dessa ord hon älskarn uppmuntrar med en blick,
Der hon sin ömhet genomlysa låter.
Förtjust sig kardinalen bugar åter.

STANISLAUS LE CZINSKY.

En dag, då Carl med Piper förgäfves öfverlagt,
Hvem Polen lämpligast till kung bör hafva,
Der ses en ryttarskara i öfverdådlig prakt
Mot kungens tält igenom lägret trafva.
Det Stanislaus Leczinsky med adligt följe är;
Han om ett företräde hos konung Carl begär
Nu ädlingen och kungen, unge båda,
Hvarandra här för första gången skåda.

Men hvilken märklig skilnad i deras yttre skick:
 Polacken klädd i rock af purpursammet.
 Och kappa, prydd med ränder i guld- och silfverstick,
 Med bräm, dem sobeln lemnat, foder lammet;
 Den svenske kungen klädd i soldatens enkla drägt,
 Dock mera hög och värdig, bestämd och oförskräckt;
 Den ene yfvig asp med lösa märten,
 Den andre kärnfrisk tall från svenska bergen.

Med mild och klangfull stämman och sirliga manér
 Leczinsky talar: »Store kung! med helsning
 Från de förbundnes möte jag skickad är till Er,
 Ty blott af Er vi kunna hoppas frälsning.
 Inbördes gränslös tvedrägt vårt Polen splittrat har;
 Roflystne grannar önska det stycka en och hvar.
 Ni ensam som vår trogne vän kan gälla;
 Vi därför under ert beskydd oss ställa.»

Kung Carl: »Jag skulle önska, I villen lita mer
 På eder sjelfva, mindre uppå andra.
 I sjelfve längesedan ju stakat ut för Er
 Den väg, på hvilken I beslutit vandra,
 Och blott på eder sjelfva beror ert väl och ve.
 En annan kung på tronen som jag I viljen se;
 Nu hafven I ju August afsatt redan;
 Så väljen ny, och allt är färdigt sedan!»

»Men först», Leczinsky svarar, »pålysas bör ett val.» —
 »Nå gören det! Hvem kan er det förneka?» —
 »Men valet måste lysas utaf vår kardinal,
 Och han på sista tiden börjat tveka.
 Jag vet ej rätt, hvad orsak han hafva kan dertill.»
 »Jo», svarar Carl förargad, »han vet ej, hvad han vill;
 Och honom snart I alla likna tyckens;
 Ett enda bud I lyden, det är nyckens.

Tron I, att så det tillgår att vinna segerns krans
 Och nå ert mål, i fall I något hafven?
 Tron I, att vädjobanan beträdes under dans
 Och att en slump skall hjälpa er på trafven?
 Det fordras något mera än blott att önska fromt;
 Det fordras kraft och handling; ej tal, som till är tomt;
 Det fordras stål i vilja, eld i blodet
 Och omotståndlig dristighet i modet.»

Leczinsky ropar ifrigt: »Jag ber, ers majestät!
 Tro ej, att *jag* är vankelmodig heller!
 Jag har ett löfte aflagt, och jag står fast vid det,
 Hvad hinder i min väg sig också ställer.
 Jag ständigt Warschaumötets beslut med all min magt
 Skall söka genomdrifva samt få tillvägabragt
 Nytt val af kung, — men hvarest få en sådan?
 Inbördes tvedrägt vållar största vådan.»

»Först», säger Carl, »betänka vi böra, hvilket gry
 Den kung bör ha, som Polen nu behöfver.
 Vi se'n en sådan söke i stad, på land, i by.
 Utlåtande Ni gifve nu häröfver!»
 »På dygdens tron», är svaret, »så högt han måste stå,
 Att honom blott beundran, ej afund låg kan nå.
 Af folket älskad så i fröjd som fara,
 Han deras föresyn i allt bör vara:

Djerf, ridderlig och tapper, högsinnad, rättvis, god,
 Och fosterlandet älskande till döden,
 Så vis som ålderdomen men med en ynglings mod,
 I fred en fader, hjelte uti nöden,
 Gudfruktig utaf hela sitt hjerta och sin själ,
 Uppoffrande och nitisk för undersåtars väl,
 Nedlåtande, för böner eftergifven; —
 Åt sådan man bör kronan varda gifven.»

Den unge grefvens kinder en högre färg ha fått,
 Och dubbelt skön han blifvit vid sin skildring.
 Med blicken fäst på honom kung Carl betagen stått,
 Och blickens stränghet undergått förmildring.
 »Bra sagdt! Likväl», han svarar, »jag än en sak begär
 Utaf en kung i Polen, och fasthet, kraft det är
 Att sina ädla syften genomdrifva;
 Långvarig kan hans magt ej eljest blifva.»

»Ja väl», Leczinsky svarar, »och bland de ädla värf,
 Till hvilka främst hans ädla håg bör syfta,
 Är att den polske bonden ur trældom och förderf
 Till välstånd, frihet och förädling lyfta.
 Hans tron hos dessa frie sitt bästa stöd skall få;
 De städs som trogen livvakt kring honom skola stå,
 Om yttre strider eller inre fejder
 Å nyo vilja hota våra nejder.»

»Detsamma har jag tänkt mig», genmäler kungen glad,
 »Och då vi härom ense blifva hunnit,
 Vi må ej längre dröja, men genast gå åstad
 Och söka, tills vi rätta mannen funnit.»
 »Men detta», svarar grefven, »ej torde bli så lätt;
 Jag känner ingen enda, som härtill passar rätt.»
 De orda än en stund om detta stycke;
 Allt mera vinner grefven kungens tycke.

När efter slutadt samtal Leczinsky redan gått,
 Kung Carl till Klinckowström och Piper säger:
 »Jag i den unge grefven bekantskap göra fått
 Med en polack, som mer än andra väger.
 Ej någon bland hans landsmän så ädelsinnad gafs,
 Så fosterländsk och redlig som denne Stanislaus.
 Ett konungsämne fann jag uti denne;
 Snart Polens krona smycka tör hans äne.»

KUNGAVAL.

Den dag omsider randas, på hvilken kungaval
 Vid Warschau, såsom kungjordt är, skall hållas.
 På slätten, nyss så öde, nu folk i tusental
 Och ryttarskaror fram i blinken trollas.
 Skattmästarn från Littauen, Sapieha, synes der
 Och Bronicz, landtmarskalken, som embetsstafven bär.
 Der ses från Posen biskopen Swienicki
 Och främst bland adelsmännens flock Gembicki.

Men fursten-kardinalen, som valet utlyst har
 Och det bör leda, kommer ej tillstädes.
 Han hos sin älskarinna Towianska hålles qvar;
 Fullfölja hvad han påbegynt han rädes.
 Och hon beveker honom med böner och med gråt,
 När öfver golfvet tveksamt han går emellanåt
 Och genom fönstren utåt slätten skådar,
 Der menskovimlet stormens utbrott bådar.

Nu Wielohursky kommer; han bud från fältet bär.
 Till Radziejowsky träder han och beder:
 »Ers eminens! församladt derute folket är,
 Och alla vänta endast uppå Eder.
 Att valet strax skall hållas påyrkar Horn med nit;
 Nyss Stanislaus Leczinsky på väg begaf sig dit,
 Och många ädlingar med honom foro.
 Ack, kom dit ut att lugna mängdens oro!»

På golfvet kardinalen går ängsligt af och an;
 Beredd att gifva efter först han tyckes,
 Men vid Towianskas sida sig slutligt sätter han,
 Hans hand bevekande af henne tryckes.
 »Jag orkar ej», han säger, »jag mår ej riktigt väl.
 Männ ej till något uppskof det kunde vara skäl,
 Om ock ej längre än till morgondagen?
 Jag känner mig af mattighet betagen.»

Tillbaka budet vänder med kardinalens svar;
 Det kallar fram en storm utaf förbittring.
 Men fältmarskalken Bronicz sin stämman höjer klar:
 »Beklaglig är vår tveksamhet och splittring.
 Blir Radziejowsky borta och Lubomirsky ock,
 Så, fast till val vi samlats, nödvändigt varder dock
 Uppskjuta det ännu på några dagar,
 Tills det kan hållas enligt landets lagar.»

»Nej», ropar Horn med vrede, »i dag skall valet ske!
 Hvar dag, det uppskjuts, växer till en månad.
 Kan det er harm ej väcka att oupphörligt se
 Er tillit så af kardinalen hånad?
 Han spelar under täcke med August, det är klart,
 Och hvad I han att göra, det måste göras snart.
 Tillfället, släppt i dag ur edra händer,
 Måhända sedan aldrig återvänder.»

Till platsen flere ombud ankommit mellertid;
 Bland dem är Jerusalsky ock, som vresig
 Till Horns bestraffning lyssnar och fattar eld dervid;
 Till häst han ses ur hopen fram bege sig.
 »Är detta», så han ropar, »ett fritt, ett lagligt val,
 Der vi af väpnad främpling få höra hotfullt tal
 Och der vi skåda främmande soldater
 I kretsen af woiwoder och magnater?»

Sapieha honom svarar: »De trupper, som här stå,
 Till vårt beskydd vi sjelfve låtit kalla.»
 Men Jerusalsky ropar: »Det hjälper ej ändå!
 Uti vår värdighet de kränkt oss alla.»
 Nu höjs från andra ropet: »Vi ha en biskop här;
 Må han förrätta valet, så att det lagligt är.»
 »Nej», skria öfverljudt och häftigt flera.
 »Nej, intet val, nej nej, vi protestera!»

Förbittrad Horn förklarar: »Det vore bäst, minsann!
 Bortköra alla dessa protestanter.»
 Fördubbladt höjes skränet, och röster om hvarann
 Genljuda gällt från alla håll och kanter.
 Att äska tystnad Bronicz sin gyllne embetsstaf
 Så hårdt i marken stöter, att stafven brytes af,
 Ur fattning bragt står biskopen Swienicki;
 Då träder fram och vinner ljud Gembicki:

»Vår sammanhållning splittrad i tusen viljor är,
 Och därför ej vårt bråk kan föda handling.
 Men öfver oss det sväfvar en annan vilja här,
 Och denna aldrig undergår förvandling:
 Det är kung Carls, som tämjer vår egen: mot som för,
 Och lika fast som ödet emot sitt mål oss för.
 Så må vi böja oss, att ej vi brytas;
 Blott så till frihet kan vårt tvång förbytas.

Se!» ropar han och sträcker mot vester ut sin hand,
 »I nedgång solen är, och natt skall stunda,
 Då intet val får hållas; måhända för vårt land
 Är lyckans sol i nedgång sammalunda.
 Ty låt oss skyndsamt verka, när dag ännu det är,
 Att natten ej oss träffar oförberedda här, —
 En natt, som bringar fosterlandet fara;
 Hvem vet, hur länge sådan natt kan vara?»

»Ja», ropa flera röster, »nu valet hållas bör;
 Vi Stanislaus Leczinsky kung förklara!
 Stig, biskop, fram och genast förfrågan härom gör!
 Vi alla dertill högt och ljudligt svara!»
 Han spörjer trenne gånger: »Är detta ert beslut:
 Att Stanislaus Leczinsky till konung kora ut?»
 »Ja», ropas hvarje gång allt mera lifvadt;
 »Ja, Stanislaus är Polens konung. *Vivat!*»

»Jag härmed då förklarar, att vald i denna dag
 Till Polens kung är Stanislaus den förste!»
 Så biskopen förklarar, och högt sitt välbehag
 En hop hörs jubla, den till antal störste.
 Motsägelser förnimmas ifrån en mindre hop,
 Men mumlet öfverröstas af mängdens hurrarop
 Och af de glädjesalvor från gevären,
 Som lossas der bredvid af svenska hären.

Till Radziejowskys öron framtränger detta dån,
 Der qvar han sitter, plågad af bekymmer.
 Han lyfter fönstrets förlåt och blickar derifrån
 Mot slätten, hvilken dunklet redan skymmer.
 Men längst mot vesterns ljusning, der solen nyss gått ner,
 Han uppå purprad bakgrund en skugga tecknad ser.
 Brösbilden af en manlig skepnad röjes,
 Som på ett underlag af armar höjes.

Ett ögonblick allenast han skönjer denna syn;
 Derefter, sänkande sig ned, den döljes,
 Och mörknande och blodröd den tunga aftonskyn
 Så småningom i nattlig skugga höljes.
 »Ack», tänker kardinalen, »kanhända innan kort
 Vårt Polens glans och ära så äfven blekna bort,
 Och olycksöden, mörka, nattomgjutna,
 Oss vänta bakom framtidsportar, slutna.»

Men skarorna på slätten vid fackelsken och sång
I festlig procession mot staden tåga.
Till höga katedralen de ställa nu sin gång;
Hans klockor dåna, och hans vaxljus låga.
När biskopen i koret välsignelsen har sagt,
Te Deum laudamus nu tonar fram med magt.
Af jubelrop hörs eko från kupolen:
»Hell Stanislaus den förste, kung af Polen!»
